Ad
SAVE ON WOOLIES FAVOURITES

All of our indigenous languages are under threat from English - Justice Cameron

11 October 2019 9:46 AM by Zanele Zama
Tags: Constitutional Court Stellenbosch English + More

Edwin Cameron says the Stellenbosch University language policy judgment was written 'with sore hearts'.

Retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron has been appointed the chancellor of Stellenbosch University with effect from January 2020.

Speaking to Refilwe Moloto, he says one of the last judgments he wrote was the Stellenbosch University's policy judgment which Justice Froneman delivered.

The Constitutional Court ruled that the university's policy which makes English the main language is reasonable and should remain in place.

> "*Examining the 2016 policy and the 2014 policy we found that it does disadvantage Afrikaans and we then conclude that the university has justified the difference for reasons of access, racial equity and embracing inclusivity.*"
>
> *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

RELATED: English to remain instruction language at Stellenbosch University rules ConCourt

147

The main judgment that I wrote was sympathetic to Gelyke Kanse's complaints, Cameron adds.

PROMOTED

Keep discovering new avenues in your career

Through Project Management, Nasief opened many doors towards realising his future in his industry. Where will our programme take you?

USB »usb.ac.za

> *"It was a decision that my judgment expressed with a little bit of heart sore and the heart sore comes out strongly in the Chief Justice and Justice Froneman's judgment."*
>
> *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

> *"All of our indigenous languages are under threat from this monster we are talking, the language that is the primary language of business and communication."*
>
> *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

Listen to the full interview below...

Breakfast with Refilwe Moloto

Trailblazer: Justice Edwin Cameron

00:00 / 11:14

Afternoon Drive with John Maytham
15:00 - 18:00

11 October 2019 9:46 AM by Zanele Zama

Tags: Constitutional Court Stellenbosch English + More

Publication: Rosebank Killarney Gazette (Main)
Publication Date: 11 Oct 2019
Page: 9

AVE: 13556.24
Circulation: 27460
Part: 1 of 1

148

First Hugh Lewin Memorial Lecture inspires the youth

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College at the inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch.

He has been recognised for his brilliance, commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

Retired Constitutional Court judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. *Photo: Supplied*

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: North Eastern Tribune (Main)
Publication Date: 11 Oct 2019
Page: 9

AVE: 5957.82
Circulation: 24760
Part: 1 of 1

Apartheid stalwart is honoured

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College at the inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch. He has been recognised for his brilliance, commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

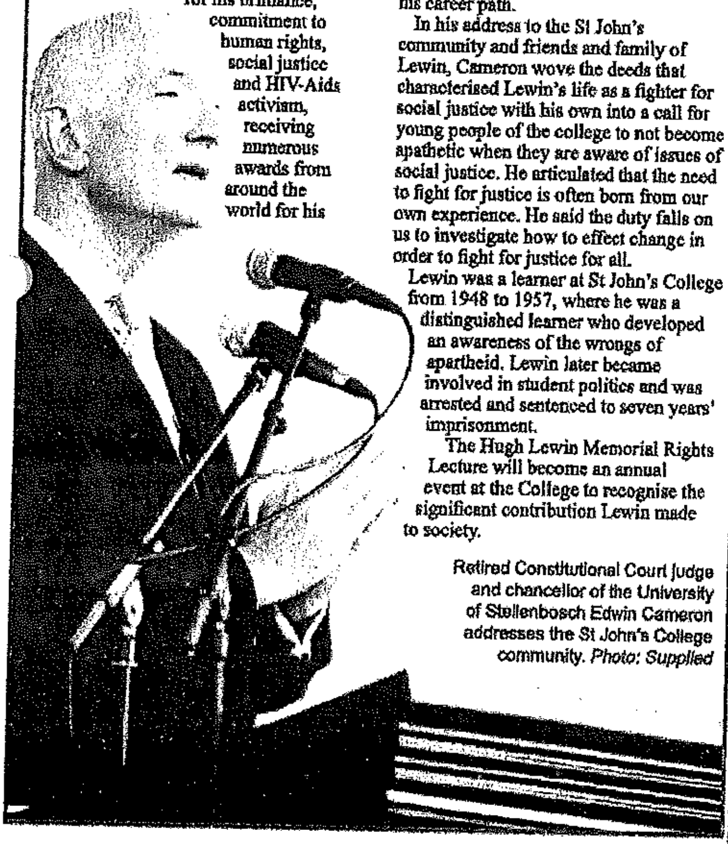

Retired Constitutional Court judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. *Photo: Supplied*

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

All of our indigenous languages are under threat from English - Justice Cameron (http://www.702.co.za/articles/363503/all-of-our-indigenous-languages-are-under-threat-from-english-justice-cameron)

11 October 2019 9:46 AM

ıt-from-english-justice-cameron)
ɔ://www.702.co.za/articles/363503/all-of-our-

ıA%2F%2Fwww.702.co.za%2Farticles%2F363503%2Fall-

%27with%20sore%20hearts%27.)

Retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron has been appointed the chancellor of Stellenbosch University with effect from January 2020.

Speaking to Refilwe Moloto, he says one of the last judgments he wrote was the Stellenbosch University's policy judgment which Justice Froneman delivered.

The Constitutional Court ruled that the university's policy which makes English the main language is reasonable and should remain in place.

> "Examining the 2016 policy and the 2014 policy we found that it does disadvantage Afrikaans and we then conclude that the university has justified the difference for reasons of access, racial equity and embracing inclusivity."
>
> — *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

RELATED: English to remain instruction language at Stellenbosch University rules ConCourt (http://www.capetalk.co.za/articles/363412/english-to-remain-instruction-language-at-stellenbosch-university-rules-concourt)

The main judgment that I wrote was sympathetic to Gelyke Kanse's complaints, Cameron adds.

> "It was a decision that my judgment expressed with a little bit of heart sore and the heart sore comes out strongly in the Chief Justice and Justice Froneman's judgment."
>
> — *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

> "All of our indigenous languages are under threat from this monster we are talking, the language that is the primary language of business and communication."
>
> — *Justice Edwin Cameron, Chancellor of Stellenbosch University*

Listen to the full interview below...

Breakfast with Refilwe Moloto

Trailblazer: Justice Edwin Cameron

00:00 / 11:14

FEATURES

Absa Art Dialogues
The Absa L'Atelier art competition is one of Africa's most prestigious and longest-running art awards series.

The Professional by Profmed
Bongani Bingwa presents a brand new podcast series illustrating how the notion of the professional of tomorrow is ever changing.

A World of Answers - brought to you by University of Pretoria
Aubrey Masango sits down with luminaries and thought leaders to delve into some of the most pertinent issues facing South Africa.

The 702 YES Campaign
Discover how the Youth Employment Service is changing young lives

#54and1 = 54 Countries. One Future.
Investigating inclusive growth and shared futures in the 4th Industrial Revolution - brought to you by Standard Bank.

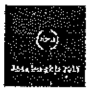

Absa Insights 2019
Demonstrating Absa's global reach and expertise, providing access to corners of industries we wouldn't necessarily have access to.

WIN

Win with Liberty & 702
How has your life changed and what advice you would give your 25-year-old self? Tell us and you could win cash prizes daily.

WIN A SUNBREAKS VACAY EXPERIENCE WITH AZANIA MOSAKA & TSOGO SUN HOTELS
Tell us what you like about staying in a hotel, then catch The Azania Mosaka Show to find out if you've won a Summer vacay...

We'd love to meet you!
Experience the thrill of live talk radio as it happens!

EVENTS

ChangeMakers 2019

151

(https://adclick.g.doubleclick.net/pcs/click?xai=AKAOjsuNjCPI7cSQ0pG5RjrfWeK94RvJT-pXn4ykfnamtzCt2w7NqhMD6pYnF6FVRTJ2jq9Xs87J- (https://adc
YSsEyPLgid_7zyoAPWSQfYNUbTIcAbJ...JzDgJdvnArAZaHIHY6ArHy5gGDuzEWk08D93xzCj7Ix9DB38Cb9gwv0PQFiTksn490HRROuTGV...
...maroelamedia%26cid%3D451%26cr%3D1920x700_essential_generic%26utm_source%3Dmaroelamedia%26utm_medium...

Maties-taalbeleid: 'Ek kan nie persoonlik aandadig wees nie'

16 Oktober 2019 (https://maroelamedia.co.za/2019/10/16/)

Ander skrywers (https://maroelamedia.co.za/author/anderskrywers/)

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/10/leon_schreiber.jpg)

Die DA se woordvoerder oor staatsdiens en administrasie, Leon Schreiber.

Deur Leon Schreiber

Dit is met 'n swaar hart dat ek met onmiddellike ingang bedank het as lid van die Universiteit Stellenbosch (US) se Institusionele Forum.

Dit is nie 'n besluit wat ek ligtelik geneem het nie, want ek is lief vir Stellenbosch en Maties, en trots op die uitsonderlike leerervaring wat ek oor my vyf studentejare daar beleef het. Ek het wêreldklasonderrig op Maties ontvang, wat my in staat gestel het om later in Duitsland 'n doktorsgraad te verwerf voordat ek by Princeton Universiteit 'n navorsingspos gekry het.

Alhoewel ek die uitspraak van die Grondwethof oor die verengelsing van die US ten diepste respekteer en aanvaar, kan ek eenvoudig nie persoonlik aandadig wees aan die uitfasering van moedertaalonderrig in Suid-Afrika nie. Stellenbosch was die laaste universiteit in die suide van die land waar studente in Afrikaans onderrig kon ontvang. As gevolg van die hofuitspraak kan geen student uit die Wes-Kaap of Noord-Kaap meer volwaardig in Afrikaans studeer nie – ten spyte daarvan dat Afrikaans by verre die grootste taal in hierdie twee provinsies is.

Afrikaans is 'n ontwikkelde akademiese taal en ons beskik oor al die nodige praktiese hulpbronne om dit op tersiêre vlak op 'n inklusiewe wyse te laat voortleef. Ongelukkig is die heel belangrikste hulpbron egter geheel en al afwesig: die politieke wil om inheemse tale uit te bou sodat hul sprekers kultureel en ekonomies kan floreer. Inteendeel, ons Grondwethof het nou amptelik bevestig dat Engels in die openbare sfeer en in praktyk 'n eersteklastaal is, terwyl ons tien inheemse tale (en daardeur ook hul sprekers) tweedeklas is. Die veelbesproke gelykheid van ons elf landstale bestaan net nog op papier.

My geslag was dus die laaste een wat in 'n inheemse taal aan 'n openbare universiteit kon studeer. (In 'n mate is die Potchefstroom-kampus van die NWU tans nog die enigste uitsondering, maar dis sekerlik net 'n kwessie van tyd voordat moedertaalonderrig ook hier die knie sal moet buig). Ek het tot in my honneursjaar by Maties al my werk in Afrikaans gedoen, en ek glo dit is juis hierdie fondasie wat my in staat gestel het om ten volle Engels en uiteindelik selfs Duits in my studies te bemeester.

Dit is eenvoudig onmoontlik vir my om nou om te draai en deel te wees van 'n immorele proses wat duisende ander studente van presies dieselfde geleentheid wat ek gehad het, gaan ontneem.

Tensy daar 'n ongekende politieke ontwaking plaasvind wat druk uitoefen vir die uitbouing van al ons inheemse tale, is hierdie dus die einde van die pad vir inheemse tale aan ons openbare universiteite.

Maar waar hul een deur finaal toegeklap het, het die hof in sy uitspraak darem 'n ander deur op 'n skrefie oopgemaak.

Hoofregter Mogoeng Mogoeng het in die uitspraak geskryf: "It is most fitting to appeal particularly to our corporate citizens' spirit of generosity, to help preserve Afrikaans, and develop other indigenous languages, as essential tools for knowledge impartation and comprehension. And that they can do by deploying resources to the establishment of private institutions of learning envisaged by section 29(3) of the Constitution, which would obviously not be driven by any sinister agenda to discriminate against others on any unconstitutional basis."

Die belangrikheid van hierdie deel van die uitspraak is 'n dag later deur oudregter Edwin Cameron, wat die meerderheidsuitspraak geskryf het en ironies onlangs as kanselier van die Universiteit Stellenbosch aangestel is, tydens 'n radio-onderhoud uitgewys. In nog 'n ironiese nadraai in 'n land waar owerheidsaanbidding hoogty vier, het Cameron bevestig dat die lot van inheemse tale nou ten volle aan die privaat sektor oorgelaat word.

Almal wat, soos ek, lief is vir Afrikaans en die ryke diversiteit van al die tale in ons land, staan dus voor 'n keuse: ons kan óf aandadig wees aan die onherroeplike verengelsing van ons samelewing óf ons kan verantwoordelikheid aanvaar en ons steun gee aan nuwe, privaat onderwysinstellings – soos wat Mogoeng ons inderdaad aanmoedig om te doen.

Dit is onregverdig en diep teleurstellend dat die staat en hof een taalidentiteit amptelik bo alle ander verhef het. Maar ek sal nie in sak en as gaan sit of daaraan aandadig wees nie. Ek kies om alle pogings om inheemse tale op te hef, insluitend private skole en universiteite asook in die alledaagse lewe, te ondersteun.

Ek hoop jy sal dieselfde besluit neem.

152

- Leon Schreiber is die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch en die party se skaduminister van staatsdiens en administrasie. Hy was vir sowat twee jaar lank lid van die US se Institusionele Forum.

Hierdie plasing is deur 'n onafhanklike persoon of onderneming saamgestel. Die menings en standpunte wat in hierdie skrywe uitgespreek word, is nie noodwendig die beleid of standpunt van Maroela Media se redakteurs, direksie of aandeelhouers nie. –Red

Deel van: Meningsvormers (https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/)

ondersteun maroela media só

Sonder Maroela Media sou jy nie geweet het nie. Help om jou gebalanseerde en betroubare nuusbron se toekoms te verseker. Maak nou 'n vrywillige bydrae. Onthou – ons nuus bly gratis.

maak 'n bydrae (https://maroelamedia.co.za/donasies?utm_source=webwerf&utm_medium=enkelartikel&utm_campaign=ondersteun&utm_term=maak-bydrae&utm_content=onder-artikel)

Het jy gehoor?

(https://maroelamedia.co.za/debat/briewe/afrikaans-vergewe-maar-nooit-vergeet/) Afrikaans: Vergewe, maar nooit vergeet (https://maroelamedia.co.za/debat/briewe/afrikaans-vergewe-maar-nooit-vergeet/)

(https://maroelamedia.co.za/vermaak/musiek/van-twitter-grap-tot-sa-se-jongste-musiekgroep/) Van Twitter-grap tot SA se jongste musiekgroep (https://maroelamedia.co.za/vermaak/musiek/van-twitter-grap-tot-sa-se-jongste-musiekgroep/)

(https://maroelamedia.co.za/radio/podsendings/politiek-onderhoud-met-waldimar-pelser/) Politiek: Onderhoud met Waldimar Pelser (https://maroelamedia.co.za/radio/podsendings/politiek-onderhoud-met-waldimar-pelser/)

(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/helikoptervrou-red-meerkatte/) Helikoptervrou red meerkatte (https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/helikoptervrou-red-meerkatte/)

Publication: You (Inside)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 18

AVE: 60709.07
Circulation: 107108
Part: 1 of 2

153

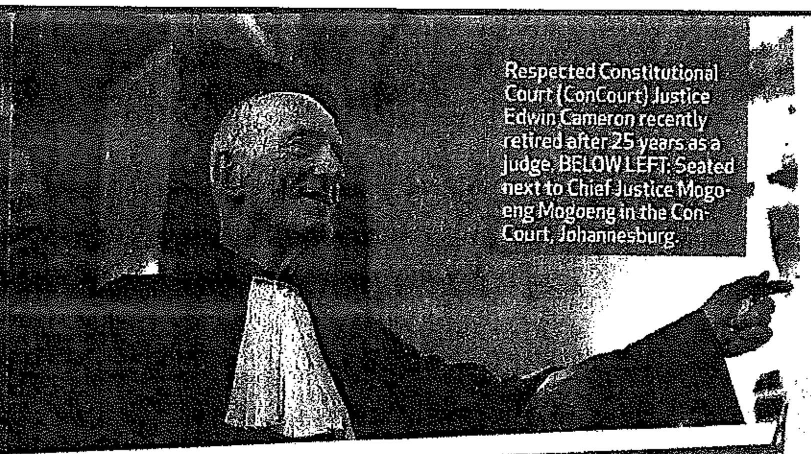

Respected Constitutional Court (ConCourt) Justice Edwin Cameron recently retired after 25 years as a judge. BELOW LEFT: Seated next to Chief Justice Mogoeng Mogoeng in the ConCourt, Johannesburg.

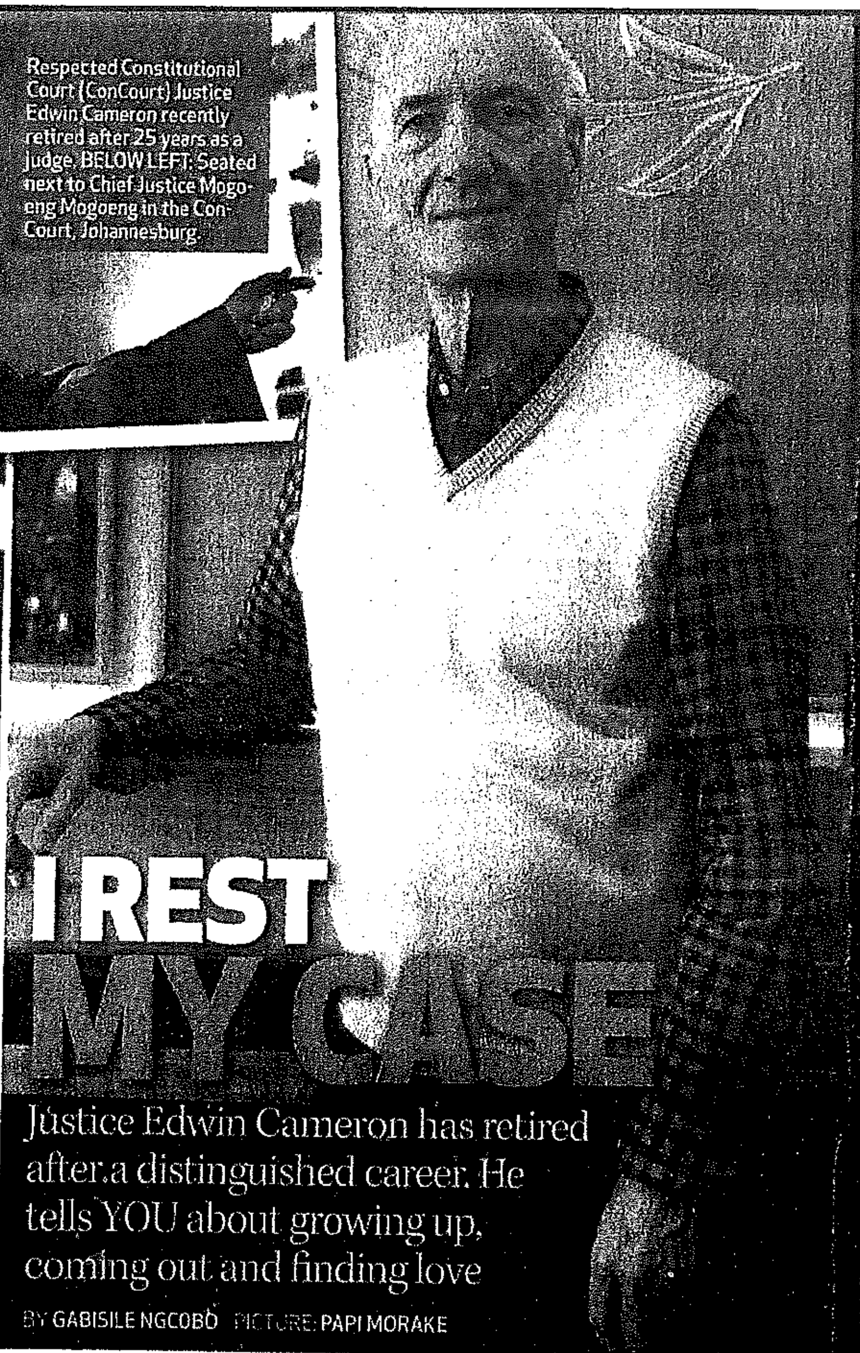

I REST MY CASE

Justice Edwin Cameron has retired after a distinguished career. He tells YOU about growing up, coming out and finding love

BY GABISILE NGCOBO PICTURE: PAPI MORAKE

HE SETS down his bucket hat and reusable shopping bag, orders a cappuccino and downs it in a few gulps.

Taking things more slowly is clearly something former Justice Edwin Cameron needs to learn now he's retired after a long legal career that culminated on the bench of the highest court in the land. But extracting himself from the Constitutional Court (ConCourt) has taken some time, he says, chatting to us in a coffee shop a stone's throw from his flat in Hyde Park, Johannesburg.

"I finished my last court case four weeks after the final 'step down'. You don't just walk away from your work as a judge – you need to give your final judgments."

Then Edwin (66) went to Germany to deliver a lecture and soon after he returned he was announced as the new chancellor of Stellenbosch University.

"I had to think carefully because Stellenbosch is a long way from Joburg." But being chancellor is more a ceremonial role and he won't be involved in the daily operations of the university, he says.

He felt he had to make himself available for the position because education is so important. Universities are precious and fragile and need to be preserved and nurtured so they can keep serving young people, Edwin says.

The retired judge knows Stellenbosch University well – he read for a BA Law and an honours degree in Latin at the institution, graduating cum laude both times. He then did his LLB through the University of South Africa (Unisa) and started his career as a human rights lawyer at the University of the Witwatersrand (Wits), zooming up the legal ladder until he was appointed to the ConCourt bench in 2008.

Retiring after 11 years was tough, he admits. "Farewells are always difficult. It was an emotion-laden day."

TOUGH is something Edwin knows all about. Born in Pretoria, he comes from a broken home and spent several years in an orphanage in Queenstown, Eastern Cape, when he was a young boy. His elder sister died in a car accident when he was nine.

But he was bright and quick, and a scholarship to Pretoria Boys High set him on the road to a glittering academic career that included a Rhodes scholarship to Oxford University in the UK.

For all his achievements and acco-

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: You (Inside)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 19

AVE: 60709.07
Circulation: 107108
Part: 2 of 2

154

lades, Edwin probably stands out most for his courage in coming as out as gay and HIV-positive in 1999, a time when there was a huge stigma surrounding HIV/Aids.

"I did what I did because I felt I had to," he says. "I'd lived in shame with HIV for almost 12 years. I'd been on treatment for two years and I knew I was well. I couldn't keep quiet after the death of Gugu Dlamini."

Gugu was a 36-year-old woman stoned to death in KwaMashu, Durban, after disclosing her status on a radio show in 1998.

If he'd kept silent he'd be perpetuating the culture of hate and fear. "I didn't do it to try to be heroic or to try to capture headlines," he says.

His coming out was widely praised and late former president Nelson Mandela called him one of South Africa's new heroes. But Edwin didn't pat himself on the back then and he isn't about to do so now – not when there's still such a long way to go.

Some 7,6 million people are HIV-positive in South Africa, with only 3,6 million of them on treatment.

"Twelve percent of our country has HIV," Edwin stresses. "Why there aren't more people on treatment is partly because of infrastructural issues but mostly it's because the stigma still remains."

'Every day I'm alive I think how privileged I am'

Edwin is outspoken about other issues facing SA. "I'm proud of our vibrant democracy achieved by our strong constitution. But in terms of delivering bread-of-life benefits, we haven't succeeded."

There's too much cronyism and nepotism at high level, he adds. "We've had too many incompetent cadres deployed to highly technical, demanding positions. That's got to stop."

The state of education also breaks his heart. "My big break came at the age of 14 when I was in my second year of high school."

He was lucky enough to get into a good school and it changed the trajectory of his life. But kids are being let down now, he says.

"Without a proper national public school system we're betraying our kids and that makes my heart sore."

It pains him that the country has "deracialised" the education system but hasn't "deprivileged" it.

"We now have an elite system which is black and white – but most people are still excluded."

Education is one of the issues he intends to immerse himself in now he's retired from the bench, along with children's rights and issues affecting the LGBT community.

EDWIN has penned several books but his most famous is Witness to Aids, which he wrote after coming out as gay and HIV-positive. He also wrote Justice: A Personal Account, detailing his struggles in his life and career.

In both books his message is one of hope and inspiration but there's plenty of pain in his past too – including "[coming] out to my horror that I was gay".

"I grappled with the shame of it for almost 20 years, trying to change myself and keep it secret and suppress my real nature."

He understands as a gay man how one can internalise homophobia. "You think, 'Am I really normal?' And it's a stupid question because of course you're normal.

"And with HIV, I still ask myself, 'Do I deserve this?'"

But he's come to terms with it and urges people who test positive to get treatment immediately. "Because once you're on medication, there's almost nothing else you have to do."

Edwin credits his life partner, aquatic scientist Nhlanhla Mnisi, for bringing him peace and contentment.

"He's the big surprise in my life," he says. "All my life I was running away and I was too busy and too scared – and then I met Nhlanhla."

As if on cue, Edwin's phone rings. Nhlanhla is on the line.

"Hello, dearest," Edwin says. "I'm here with Gabisile Ngcobo at Exclusive Books, can I call you back? How are things there? I'll speak to you soon – we're almost done."

Nhlanhla is in the US for work, Edwin says, putting his phone down. "He's shyer than I am – he isn't a lawyer so he doesn't talk as much as I do. But he's a loving, loyal and impressive person."

Edwin enjoys cycling, going to the cinema with his partner, watching Netflix and hanging out with friends.

"Nhlanhla and I try to do most of our own housework now but we're lucky to have Sophie once a week even though she's retired."

Sophie Kekana has been Edwin's domestic helper for 30 years. She's also grandmother to Magau Motlhatswi, who plays Mapitsi on SABC1 soap Skeem Saam.

"When we go to Mandela Square in Sandton together people come up to Magau for pictures much more than to me," Edwin says with a chuckle.

He considers it a privilege to have been a judge in South Africa. "I never thought it would happen because I was gay. Being gay in apartheid South Africa was absolutely taboo – we were persecuted, arrested, hounded.

"And secondly, I didn't think democracy would come before I died because I had HIV. Every day I'm alive I think how privileged I am."

One last question: does he plan to leave the big city and settle into genteel retirement now?

No way, he says. "I love Joburg. It's too big and ugly and dangerous to leave." ■

With his partner of four years, aquatic scientist Nhlanhla Mnisi.

GALLO IMAGES/SOWETAN/ALON SKUY; GALLO IMAGES; GALLO IMAGES/GETTY IMAGES; SUPPLIED

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Eikestadnuus (Main)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 3

AVE: 5832.75
Circulation: 4348
Part: 1 of 1

15

Só het die hele taaldebakel van US verloop

In een van sy laaste uitsprake het die afgetrede regter van die Konstitusionele Hof en die nuwe kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US), Edwin Cameron, die aansoek van Gelyke Kanse om die universiteit se taalbeleid ter syde te stel, verwerp.

Gelyke Kanse is 'n losse groepering wie se lede onder andere die president van die konvokasie, adv. JC Heunis, Bernard Pieters van Afriforum-Jeug en die skrywer Hans Pienaar insluit.

Cameron het in sy uitspraak die senaatsbesluit van 2016 as bindend en regverdig verklaar. Hy is in sy mening bygestaan deur hoofregter Mogoeng Mogoeng en Johannes Froneman. Albei het verdere argumente ter ondersteuning van Cameron se geskrewe uitspraak, wat deur Froneman voorgelees is, aangebied.

Cameron het geskryf dat respek vir taalvoorkeur, wat redelik voortvloei uit fundamentele regte en dat die reg tot

Regter Edwin Cameron
Foto: Elizabeth Sejake/*Rapport*

taalvoorkeur geen spesiale status geniet nie. Dit is deel van die reg om gelyk en sonder diskriminasie behandel te word en dat dit geen spesiale erkenning geniet nie. Hy het klem gelê op die regsposisie dat die reg tot taalvoorkeur ingeperk word deur realistiese praktyk.

Gelyke Kanse is korrek, het Cameron geskryf, dat die reg bestaan en dat die toepassing gegrond op feite moet wees. Hy meen egter dat die feite juis teen Gelyke Kanse is. Alhoewel die meeste eerstejaars aan die US in Afrikaans onderrig kan word, is daar 'n wesenlike minderheid vir wie dit onmoontlik is.

Hy het ook uitgewys dat, soos dikwels in Suid-Afrika, daar 'n onderliggende rasse-aspek tot die vraagstuk is. Eerstens, is meeste swart eerstejaars se Afrikaans nie van so 'n standaard dat hulle in Afrikaans onderrig kan word nie. Tweedens, is die onderrigtaal 'n struikelblok nie vir bruin- of wit studente nie, maar oorwegend vir swart studente. In die verlede skryf Cameron het die Konstitusionele Hof Afrikaans erken as een van Suid-Afrika se kulturele juwele. Hy erken dat die vloedgolf van Engels nie net 'n risiko vir Afrikaans daarstel nie, maar vir die hele plaaslike taalerfenis. Die vloedgolf is 'n historiese feit, nie net in Suid-Afrika nie, maar 'n bedreiging vir alle minderheidstale wêreldwyd.

Dit is egter nie die plig van die universiteit om die vloedgolf te stuit nie al het Afrikaans dan nou verdwyn as akademiese taal by alle universiteite behalwe een, maar skryf Cameron, dit is nie net 'n verlies vir Gelyke Kanse en sy volgelinge nie, maar vir Suid-Afrika en die hele wêreld.

Cameron het aanvaar dat om Afrikaans as onderrigtaal te onderhou 'n styging van 20% in klasgelde sal beteken. Dit was dus moontlik om Afrikaans as dubbelmediumtaal te onderhou, maar Cameron het bevind dat so 'n besluit ingevolge Artikel 29(2) van die Grondwet nie redelik is nie.

Hy het voorts beslis dat die US se besluitmakende strukture, met die waardes van rassegelykheid, toegang en insluiting, korrek besluit het dat die afgradering van Afrikaans as onderrigtaal sonder om dit te elimineer geregverdig was en dat die belang van die instelling in sy geheel die nuwe taalbeleid konstitusioneel regverdig.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Beeld,Daily (Main)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 13

AVE: 76865.54
Circulation: 35934
Part: 1 of 1

56

Jan Marais-ideaal dood

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitspraak gelewer in die saak tussen Gelyke Kanse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2016 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kanse het geargumenteer dat die 2016-taalbeleid die einde van Afrikaans-onderrig op die kampus sal inlui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek is gevolglik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is as feitelik aanvaar en getuienis oor die uitwerking van die taalbeleid is nie oorweeg nie omdat die aansoek ingedien is voordat die beleid ingestel is.

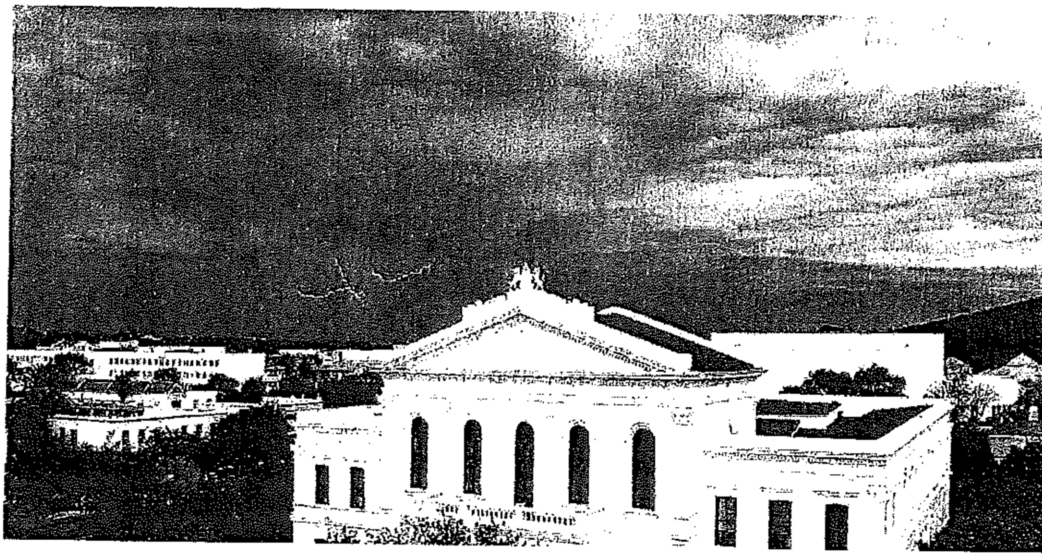

Die Ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week bevind die US se 2016-taalbeleid is wel grondwetlik en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek dat die 2014-beleid heringestel word, van die hand gewys.

Gevolge

Dit beteken die US het nou 'n vrye hand om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid - algehele institusionele verengelsing – tot sy logiese gevolge deur te voer.

Dit is waarskynlik ook in pas met die regering se klaarblyklike voorkeur vir verengelsing in tersiêre onderwysinstellings.

Daar is berig dr. Blade Nzimande, minister van hoër onderwys, het die uitspraak verwelkom en gesê Afrikaans moenie as 'n manier van uitsluiting en onderdrukking gebruik word nie. Hy het nagelaat om aan te dui of Engels nie juis as sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US

Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aansluitende bydraes deur regters Mogoeng Mogoeng en Johan Froneman.

Dit is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkies en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die kanselier oorneem.

In 'n onlangse koerantonderhoud het Cameron aangedui hy sien nie sy rol as 'n passiewe ampsbekleër nie. In die onderhoud het hy sekere sentimente uitgelig wat sterk ooreenstem met Froneman se aansluitende bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem geplaas het op die tegniese en feitelike aspekte van die twee betoë en daaruit 'n bevinding gemaak het waarmee Mogoeng en Froneman – asook al die ander sittende regters – eenstemmigheid gehad het.

Maar Mogoeng en (veral) Froneman het belangrike voorbehoude en waarskuwings uitgelig wat met net soveel aandag gelees behoort te word as Cameron se bevindings.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nasionale bate" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman waarsku teen die "elitisme" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is, hul eie tale minag. Hy doen daarom 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners om die ruimte wat die Grondwet vir moedertaalonderrig bied te benut deur meer proaktief te raak.

Hy wys op die uitermate bevoorregting van wit, Engelssprekende studente wat verder deur die verheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl veral swart en bruin agtergeblewenes verder benadeel word. Hy vind dit "seer eienaardig" dat die hoogste hof hieraan sy goedkeuring gee.

Moedertaalonderrig 'te duur'

'n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat dit moedertaalonderrig in Suid-Afrika onbekostigbaar verklaar en dat US se verengelsingsbeleid daarom redelik en prakties is.

Indien dit al boodskap is wat hieruit gelees kan word, beteken dit dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bevestig, deur die onbekostigbaarheid-kriterium wanfunksioneel geraak het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die pad vorentoe ten opsigte van die ontwikkeling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy bespreking plaas by implikasie 'n voorbehoud op die suiwer kostebenadering van die US se betoog – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit onderlê het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die sosialevoordeel-kosteontledingsmetodiek wat op welvaart-ekonomiese teorie gegrond is en sedert die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning oor die wêreld heen.

Die US het egter verkies om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer en aspekte van sy betoog te grond op die koste wat die voortsetting van Afrikaans-onderrig vir hom inhou. Ook het hy verkies om nie alternatiewe metodes soos IT-gegronde afstandonderrig en gedesentraliseerde satellietkampusse of gedeelde geriewe en personeel in sy toekomsbeskouing te gebruik nie. Hy het slegs die sentrale kampusmodel en "meer van dieselfde" as basis vir kosteramings gebruik.

Een van die sentrale reëls van sosialevoordeel-kosteontleding is dat soveel praktiese modelle moontlik oorweeg moet word.

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan oortuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onderrigmoontlikhede en gronde vir nadenke na vore gebring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wilskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor oor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan (of wil) wees, is te betwyfel omdat die verkose toekomsbaan wat sy taal- en institusionele beleid onderlê, suiwer instellinggerig is en nie gemeenskapgerig nie. Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wêreldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks aanpassingsgerigte besluite stelselmatig in dié situasie beland. Soos wat vandag die geval is, was koste en inkomste dekades lank 'n pynlike kwessie omdat staatsubsidies in reële terme mettertyd afgeskaal is.

Ander faktore, soos die kwynende bevolkingsgetalle van die US se meer vermoënde (tradisionele) wit Afrikaanse voedingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die inname-basis na veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die pad van "rasionalisering" gevolg, wat onder meer daartoe aanleiding gegee het dat die raad in 1999 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te raak – 'n besluit wat gelukkig deur die konvokasie se teenstand tot herbesinning gebring is.

Daarna is besluit om die studentegetalle op te stoot en die deure wyd oop te gooi vir vermoënde Engelssprekende studente van oor Suid-Afrika heen. Dié proses het voortgerol en is nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die breëre institusionele beleid vandag 'n baie groot, wêreldgerigte Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-liggaam bly voortbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daarmee heen.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as "Stellenbosch University" moet kyk. Dit wil sê as die instelling op sigself nie herbesin oor sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op 10 Oktober 2019 bekragtig.

Prof. Spies is voorsitter van Gelyke Kanse se loodskomitee.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Beeld(Uitgawe2) (Main)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 13

AVE: 76865.54
Circulation: 41286
Part: 1 of 1

57

Jan Marais-ideaal dood

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

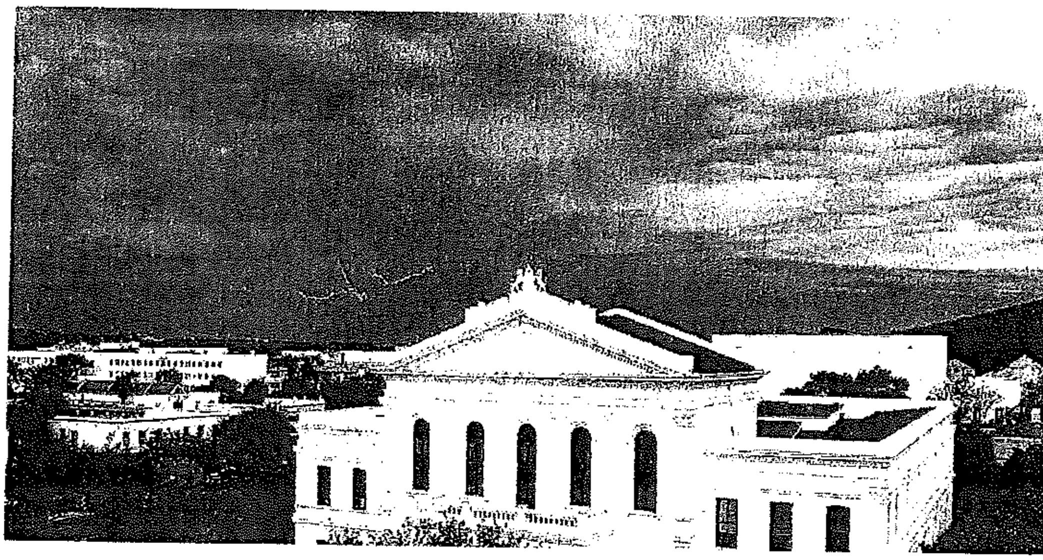

Die Ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week bevind die US se 2016-taalbeleid is wel grondwetlik en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek dat die 2014-beleid heringestel word, van die hand gewys.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitspraak gelewer in die saak tussen Gelyke Kanse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2016 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kanse het geargumenteer dat die 2016-taalbeleid die einde van Afrikaans-onderrig op die kampus sal inlui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek is gevolglik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is as feitelik aanvaar en getuienis oor die uitwerking van die taalbeleid is nie oorweeg nie omdat die aansoek ingedien is voordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Dit beteken die US het nou 'n vrye hand om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid – algehele institusionele verengelsing – tot sy logiese gevolge deur te voer.

Dit is waarskynlik ook in pas met die regering se klaarblyklike voorkeur vir verengelsing in tersiêre onderwysinstellings.

Daar is berig dr. Blade Nzimande, minister van hoër onderwys, het die uitspraak verwelkom en gesê Afrikaans moenie as 'n manier van uitsluiting en onderdrukking gebruik word nie. Hy het nagelaat om aan te dui of Engels nie juis as sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US

Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aansluitende bydraes deur regters Mogoeng Mogoeng en Johan Froneman.

Dit is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkies en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die kanselier oorneem.

In 'n onlangse koerantonderhoud het Cameron aangedui hy sien nie sy rol as 'n passiewe ampsbekleër nie. In die onderhoud het hy sekere sentimente uitgelig wat sterk ooreenstem met Froneman se aansluitende bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem geplaas het op die tegniese en feitelike aspekte van die twee betoë en daaruit 'n bevinding gemaak het waarmee Mogoeng en Froneman – asook al die ander sittende regters – eenstemmigheid gehad het.

Maar Mogoeng en (veral) Froneman het belangrike voorbehoude en waarskuwings uitgelig wat met net soveel aandag gelees behoort te word as Cameron se bevindings.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nasionale bate" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman waarsku teen die "elitisme" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is, hul eie tale minag. Hy doen daarom 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners om die ruimte wat die Grondwet vir moedertaalonderrig bied te benut deur meer proaktief te raak.

Hy wys op die uitermate bevoorregting van wit, Engelssprekende studente wat verder deur die verheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl veral swart en bruin agtergeblewenes verder benadeel word. Hy vind dit "seer eienaardig" dat die hoogste hof hieraan sy goedkeuring gee.

Moedertaalonderrig 'te duur'

'n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat dit moedertaalonderrig in Suid-Afrika onbekostigbaar verklaar en dat US se verengelsingsbeleid daarom redelik en prakties is.

Indien dit al boodskap is wat hieruit gelees kan word, beteken dit dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bevestig, deur die onbekostigbaarheid-kriterium wanfunksioneel geraak het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die pad vorentoe ten opsigte van die ontwikkeling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy bespreking plaas by implikasie 'n voorbehoud op die suiwer kostebenadering van die US se betoog – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit onderlê het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die sosialevoordeel-kosteontledingsmetodiek wat op welvaart-ekonomiese teorie gegrond is en sedert die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning oor die wêreld heen.

Die US het egter verkies om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer en aspekte van sy betoog te grond op die koste wat die voortsetting van Afrikaans-onderrig vir hom inhou. Ook het hy verkies om nie alternatiewe metodes soos IT-gegronde afstandonderrig en gedesentraliseerde satellietkampusse of gedeelde geriewe en personeel in sy toekomsbeskouing te gebruik nie. Hy het slegs die sentrale kampusmodel en "meer van dieselfde" as basis vir kosteramings gebruik.

Een van die sentrale reëls van sosialevoordeel-kosteontleding is dat soveel praktiese modelle moontlik oorweeg moet word.

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan oortuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onderrigmoontlikhede en gronde vir nadenke na vore gebring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wilskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor oor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan (of wil) wees, is te betwyfel omdat die verkose toekomsbaan wat sy taal- en institusionele beleid onderlê, suiwer instellinggerig is en nie gemeenskapgerig nie. Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wêreldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks aanpassingsgerigte besluite stelselmatig in dié situasie beland. Soos wat vandag die geval is, was koste en inkomste dekades lank 'n pynlike kwessie omdat staatsubsidies in reële terme mettertyd afgeskaal is.

Ander faktore, soos die kwynende bevolkingsgetalle van die US se meer vermoënde (tradisionele) wit Afrikaanse voedingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die inname-basis na veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die pad van "rasionalisering" gevolg, wat onder meer daartoe aanleiding gegee het dat die raad in 1999 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te raak – 'n besluit wat gelukkig deur die konvokasie se teenstand tot herbesinning gebring is.

Daarna is besluit om die studentegetalle op te stoot en die deure wyd oop te gooi vir vermoënde Engelssprekende studente van oor Suid-Afrika heen. Dié proses het voortgerol en is nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die breër institusionele beleid vandag 'n baie groot wêreldgerigte Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-liggaam bly voortbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daarmee heen.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as "Stellenbosch University" moet kyk. Dit wil sê as die instelling op sigself nie herbesin oor sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op 10 Oktober 2019 bekragtig.

Prof. Spies is voorsitter van Gelyke Kanse se loodskomitee.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Wes-Kaap) (Main)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 13

AVE: 77179.54
Circulation: 47400
Part: 1 of 1

152

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Jan Marais se ideaal is dood

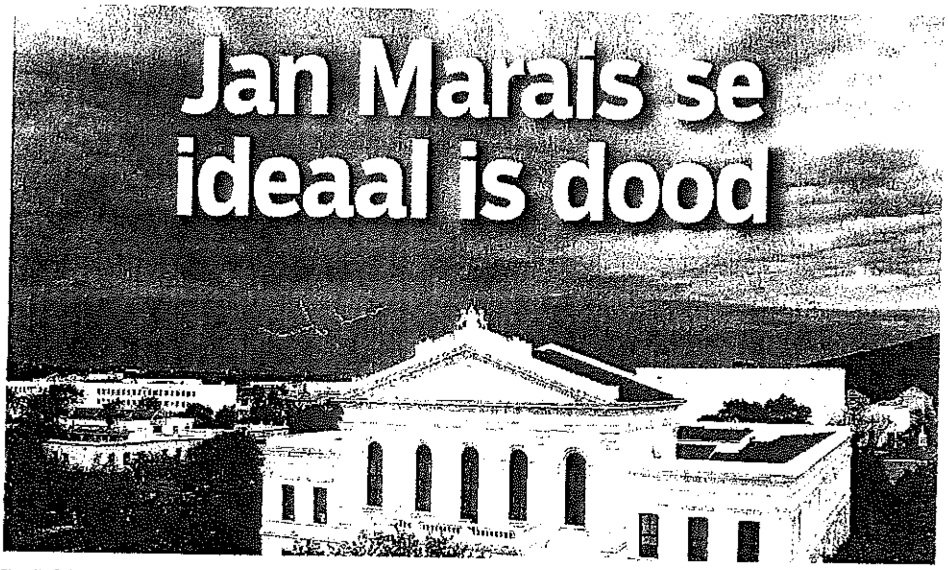

Die ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week bevind dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek dat die 2014-beleid heringestel word van die hand gewys.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitspraak gelewer in die saak tussen Gelyke Kanse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2016 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kanse het aangevoer dat die 2016-taalbeleid die einde van Afrikaans-onderrig op die kampus sal inlui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek is gevolglik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is as feitelik aanvaar en getuienis oor die uitwerking van die taalbeleid is nie oorweeg nie omdat die aansoek ingedien is voordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Dit beteken dat die US nou 'n vrye hand het om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid – algehele institusionele verengelsing – tot sy logiese gevolge deur te voer.

Dit is waarskynlik ook in pas met die regering se skynbare voorkeur vir verengelsing in tersiêre onderwysinstellings.

Daar is berig dat dr. Blade Nzimande, minister van hoër onderwys, die uitspraak verwelkom en gesê het Afrikaans moenie as 'n manier van uitsluiting en onderdrukking gebruik word nie. Hy het nagelaat om aan te dui of Engels nie juis as sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US

Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aansluitende bydraes deur regters Mogoeng Mogoeng en Johan Froneman.

Dit is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkies en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die kanselier oorneem.

In 'n onlangse koerantonderhoud het Cameron aangedui dat hy nie sy rol as 'n presidensiële ampsbekleer sien nie. Hy het sekere sentimente uitgelig wat sterk ooreenstem met Froneman se aansluitende bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem gelê het op die tegniese en feitelike aspekte van die twee betoë en daaruit 'n bevinding gemaak het waarmee Mogoeng en Froneman – asook al die ander sittende regters – eenstemmigheid gehad het.

Maar Mogoeng en (veral) Froneman het belangrike voorbehoude en waarskuwings uitgelig wat met net soveel aandag gelees behoort te word as Cameron se bevindings.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nasionale bate" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman waarsku teen die "elitisme" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is hul eie tale minag. Hy doen daarom 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners om die ruimte wat die Grondwet vir moedertaalonderrig bied te benut deur meer proaktief te raak.

Hy wys op die alternatiewe bevoorregting van wit, Engelssprekende studente wat verder deur die verheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl veral swart en bruin agtergeblewenes verder benadeel word. Hy vind dit "teen-eienaardig" dat die hoogste hof hieraan sy goedkeuring gee.

Moedertaalonderrig 'te duur'

'n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat dit moedertaalonderrig in Suid-Afrika onbekostigbaar verklaar en dat US se verengelsingsbeleid daarom redelik en prakties is.

Indien dit al boodskap is wat hieruit gelees kan word, beteken dit dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bevestig, deur die onbekostigbaarheid-kriterium wesenloos gemaak het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die prioriteite ten opsigte van die ontwikkeling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy bespreking plaas by implikasie 'n voorbehoud op die suiwer kostebenadering van die US se betoog – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit onderlê het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die sosiale voordeel-kosteontledingsmetodiek wat op welvaart-ekonomiese teorie gegrond is en sedert die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning oor die wêreld heen.

Die US het egter verkies om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer en aspekte van sy betoog te grond op die koste wat die voortsetting van Afrikaans-onderrig vir hom inhou. Ook het hy verkies om nie alternatiewe metodes soos IT-gegronde afstandsonderrig en gedesentraliseerde satellietkampusse of gedeelde geriewe en personeel in sy toekomsbeskouing te gebruik nie. Hy het slegs die sentrale kampusmodel en "meer van dieselfde" as basis vir kosteramings gebruik.

Een van die sentrale reëls van sosiale voordeel-kosteontleding is dat soveel praktiese modelle moontlik oorweeg moet word.

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan oortuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onderrigmoontlikhede en gronde vir nadenke na vore gebring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wilskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor oor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan (of wil) wees, is te betwyfel omdat die verkose toekomsbaan wat sy taal- en institusionele beleid onderlê suiwer instelling-gerig is en nie gemeenskapgerig nie. Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wêreldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks aanpassingsgerigte besluite stelselmatig in dié situasie beland. Soos wat vandag die geval is, was koste en inkomste dekades lank 'n pynlike kwessie omdat staatsubsidies in reële terme mettertyd afgeskaal is.

Ander faktore, soos die kwyning van bevolkingsgetalle van die US se meer vermoënde (tradisionele) wit Afrikaanse voedingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die inname-basis na veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die pad van "rasionalisering" gevolg, wat onder meer daartoe aanleiding gegee het dat die raad in 1993 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te raak – 'n besluit wat gelukkig deur die konvokasie se teenstand tot herbesinning gebring is.

Daarna is besluit om die studentegetalle op te stoot en die deure wyd oop te gooi vir vermoënde Engelssprekende studente van oor Suid-Afrika heen.

Dié proses het voortgerol en is nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die breëre institusionele beleid vandag 'n baie groot wêreldgerigte Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-liggaam bly voortbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daarmee heen.

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die "Stellenbosch University" moet kyk. Dit wil sê as die instelling op sigself nie herbesin oor sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op 10 Oktober 2019 bekragtig.

Prof. Spies is voorsitter van Gelyke Kanse se bestuurskomitee

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Volksblad-Daily (Main)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 11

AVE: 26490.46
Circulation: 13906
Part: 1 of 1

59

Die ideaal van Jan Marais is nou dood . . .

In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die 'Stellenbosch University' moet kyk, skryf Philip Spies.

Op 10 Oktober het die konstitusionele hof uitspraak gelewer in die saak tussen Gelyke Kanse en die Universiteit Stellenbosch (US).

Dit het gehandel oor die universiteit se taalbeleid, wat in 2016 deur die US-raad aanvaar en van 2017 af ingestel is. Gelyke Kanse het geargumenteer dat die 2016-taalbeleid die einde van Afrikaans-onderrig op die kampus sal inlui en gevra dat die US se 2014-taalbeleid heringestel moet word.

Die hof se bevinding was dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek is gevolglik van die hand gewys. Die US se kosteberekenings is as feitelik aanvaar en getuienis oor die uitwerking van die taalbeleid is nie oorweeg nie omdat die aansoek ingedien is voordat die beleid ingestel is.

Gevolge

Dit beteken dat die US nou 'n vrye hand het om die werklike oogmerk van die 2016-taalbeleid – algehele institusionele verengelsing – tot sy logiese gevolge deur te voer.

Dit is waarskynlik ook in pas met die regering se skynbare voorkeur vir verengelsing in tersiêre onderwysinstellings.

Daar is berig dat dr. Blade Nzimande, minister van hoër onderwys, die uitspraak verwelkom en gesê het Afrikaans moenie as 'n manier van uitsluiting en onderdrukking gebruik word nie. Hy het nagelaat om aan te dui of Engels nie juis as sodanig gebruik word nie.

Regter Cameron en die US

Regter Edwin Cameron het die hoofuitspraak geskryf met twee aansluitende bydraes deur regters Mogoeng Mogoeng en Johan Froneman.

Dit is ook van belang dat Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel. Hy is voor die hofuitspraak tot die amp verkies en sal in Januarie 2020 by Johann Rupert as die kanselier oorneem.

In 'n onlangse koerantonderhoud het Cameron aangedui dat hy nie sy rol as 'n passiewe ampsbekleër sien nie. Hy het sekere sentimente uitgelig wat sterk ooreenstem met Froneman se aansluitende bydrae tot die uitspraak.

Waarskuwings

Die uitspraak is interessant omdat veral Cameron sterk klem geplaas het op die tegniese en feitelike aspekte van die twee betoë en daaruit 'n bevinding gemaak het waarmee Mogoeng en Froneman – asook al die ander sittende regters – eenstemmigheid gehad het.

Maar Mogoeng en (veral) Froneman het belangrike voorbehoude en waarskuwings uitgelig wat met net soveel aandag gelees behoort te word as Cameron se bevindings.

Mogoeng het Afrikaans as 'n "nasionale bate" beskryf en 'n beroep op die private sektor vir finansiële steun vir Afrikaans-onderrig gedoen.

Froneman waarsku teen die "elitisme" wat dikwels veroorsaak dat diegene wat in beheer van ontwikkelende samelewings is hul eie tale inboet.

Hy doen daarom 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners om die ruimte wat die Grondwet vir moedertaalonderrig bied te benut deur meer proaktief te raak.

Hy wys op die uiteraard bevoorregting van wit, Engelssprekende studente wat verder deur die verheffing van Engels as dominante taal bevoordeel word, terwyl veral swart en bruin agtergeblewenes verder benadeel word. Hy vind dit "seer eienaardig" dat die hoogste hof hieraan sy goedkeuring gee.

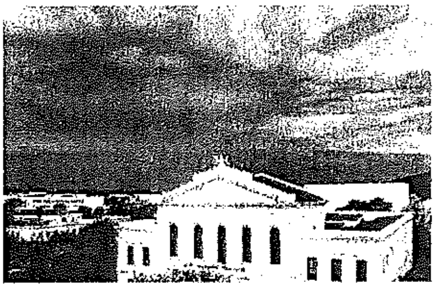

Die Ou Hoofgebou van die Universiteit Stellenbosch. Die konstitusionele hof het verlede week bevind dat die US se 2016-taalbeleid wel grondwetlik is en Gelyke Kanse se hersieningsaansoek dat die 2014-beleid heringestel word van die hand gewys.

Moedertaalonderrig "te duur"

'n Noodwendige gevolg van die uitspraak is dat dit moedertaalonderrig in Suid-Afrika onbekostigbaar verklaar en dat die US se verengelsingsbeleid daarom redelik en prakties is.

Indien dit al boodskap is wat hieruit gelees kan word, beteken dit dat die klousules in die Grondwet wat die reg op moedertaalonderrig vir alle inheemse tale bevestig, deur die onbekostigbaarheid-kriterium wanfunksioneel gemaak het. Maar in die volledige uitspraak word 'n sterk beroep op Suid-Afrikaners gedoen om anders te begin dink oor die pad vorentoe ten opsigte van die ontwikkeling van inheemse tale.

Froneman bespreek in hierdie verband die "laste en voordele" van Afrikaans as onderrigtaal. Sy bespreking plaas by implikasie 'n voorbehoud op die suiwer kostebenadering van die US se betoog – wat dan ook die sentrale uitspraak ten gunste van die universiteit onderlê het.

Froneman se voorstel herinner hierdie skrywer aan die sosiale voordeel-kosteontledingsmetodiek wat op welvaart-ekonomiese teorie gegrond is en sedert die 1950's die basis gevorm het van alle vorme van ontwikkelingsbeplanning oor die wêreld heen.

Die US het egter verkies om die breër maatskaplike konteks waarin hy bestaan te ignoreer en aspekte van sy betoog te grond op die koste wat die voortsetting van Afrikaans-onderrig vir hom inhou. Ook het hy verkies om nie alternatiewe metodes soos IT-gegronde afstand-onderrig en gedesentraliseerde satellietkampusse of gedeelde geriewe en personeel in sy toekomsbeskouing te gebruik nie.

Hy het slegs die sentrale kampusmodel en "meer van dieselfde" as basis vir kosteramings gebruik.

Een van die sentrale reëls van sosiale-voordeel-kosteontleding is dat soveel praktiese modelle moontlik oorweeg moet word.

Nuwe moontlikhede

Hierdie skrywer is daarvan oortuig dat die volledige hofuitspraak groot nuwe onderrigmoontlikhede en gronde vir nadenke na vore gebring het, maar dan slegs indien daar nog enige gesindheid en wilskrag in die Afrikaanse en ander taalgemeenskappe daarvoor oor is.

Of die US nog deel van die nuwe ontwikkelings kan (of wil) wees, is te betwyfel omdat die verlose toekomsbaan wat sy taal- en institusionele beleid onderlê suiwer instelling-gerig is en nie gemeenskapgerig nie.

Dit is nou 'n universiteit wat sy oë op die wêreldverhoog het en nie op die ontwikkeling van die gemeenskap waarin hy gevestig is nie.

Die universiteit het oor die afgelope 30 jaar as gevolg van 'n reeks aanpassingsgerigte besluite stelselmatig in die situasie beland. Soos wat vandag die geval is, was koste en inkomste dekades lank 'n pynlike kwessie omdat staatsubsidies in reële terme meteoriel afgeskaal is.

Ander faktore, soos die krimping van bevolkingsgetalle van die US se meer vermoënde (tradisionele) wit Afrikaanse voedingsbron, het ook druk geplaas, terwyl die verbreding van die inname-basis na veral die Afrikaanse bruin gemeenskap weens hul bedrukte sosiale omstandighede nie 'n oplossing vir die finansiële probleme kon bied nie.

Eers is die pad van "rasionalisering" gevolg, wat onder meer daartoe aanleiding gegee het dat die raad in 1999 besluit het om van die Universiteitskoor ontslae te raak – 'n besluit wat gelukkig deur die konvokasie se teenstand tot heroorweging gebring is.

Daarna is besluit om die studentegetalle op te stoot en die deure wyd oop te gooi vir vermoënde Engelssprekende studente van oor Suid-Afrika heen. Dié proses het voortgerol en is nou waarskynlik moeilik omkeerbaar omdat die tersiêre institusionele beleid vandag 'n baie groot wêreldgerigte Engelse universiteit op die Stellenbosch-kampus ondersteun.

Die ideaal van Jan Marais is dood: Die US-liggaam bly voortbestaan, maar die "US-siel" (kultuur) is daarmee heen. In die toekoms sal diegene wat 'n liefde vir Afrikaans en vir die Afrikaanse kultuur het – en daarom Afrikaans-onderrig as bemagtigingsinstrument wil bevorder – in 'n ander rigting as die "Stellenbosch University" moet kyk. Dit wil sê as die instelling op sigself nie herbesin oor sy huidige koers nie.

Die US het in 2016 besluit om sy wortels uit te trek, en die hofuitspraak het dit op 10 Oktober 2019 bekragtig.

Prof. Spies is voorsitter van Gelyke Kanse se gidskomitee.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Oos-Kaap) (KommentaarenOntleding)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 6

AVE: 13275.01
Circulation: 7783
Part: 1 of 1

160

Regstaat is deur die gesig geklap

Sake van die Dag

Leopold Scholtz

Ek wonder of die regters van die konstitusionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verengelsingsbeleid voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou hulle Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen meriete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige siel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobatiese logiese toertjies wat hulle uithaal om die ANC en sy aanbidding van Engels ter wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstitusionele hof, die hoogste hof in die land, is veronderstel om 'n waghond oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet hy mense se grondwetlike regte handhaaf, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie al regte is wat saak maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantas nie, jy gaan nie die taalregte afskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie slaafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig maak.

Dit val op dat hulle oor talle sake dapper en onafhanklik kan oordeel, soos in die Nkandla-affêre.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, sake soos regstellende aksie en taal, val die regters van die konstitusionele hof gerieflik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Ek sê dit nie maklik nie, maar ek móét: Geagte regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaanssprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suiwer te vertolk, ernstig aangetas.

'n Ander feit wat hiermee saamhang, is dat die grootste vyande van Afrikaans se voortbestaan as akademiese en onderrigtaal juis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersiêre vlak was nié die inisiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Wim de Villiers.

Dit breek my hart om dit te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koei.

Wat nou? Die uitspraak stáán. Dis 'n werklikheid wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

Ek het al etlike jare gelede voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speel hom tans in hoë tempo voor ons oë op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly, is 'n dapper inisiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde geloof, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu gelede aan die dag lê. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die dae universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel oor my moedertaal se oorlewing, sal ek Akademia minstens baie ernstig oorweeg.

Dis jammer, maar dis soos dit is.

■ **Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Wes-Kaap) (KommentaarenOntleding)
Publication Date: 17 Oct 2019
Page: 14

AVE: 27259.44
Circulation: 47400
Part: 1 of 1

16

Regstaat is deur die gesig geklap

Sake van die Dag

Leopold Scholtz

Ek wonder of die regters van die konstitusionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verengelsingsbeleid voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou hulle Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen meriete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige siel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobatiese logiese toertjies wat hulle uithaal om die ANC en sy aanbidding van Engels ter wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstitusionele hof, die hoogste hof in die land, is veronderstel om 'n waghond oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet hy mense se grondwetlike regte handhaaf, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie al regte is wat saak maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantas nie, jy gaan nie die taalregte afskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie slaafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig maak.

Dit val op dat hulle oor talle sake dapper en onafhanklik kan oordeel, soos in die Nkandla-affêre.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, sake soos regstellende aksie en taal, val die regters van die konstitusionele hof gerieflik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Ek sê dit nie maklik nie, maar ek móét: Geagte regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaanssprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suiwer te vertolk, ernstig aangetas.

'n Ander feit wat hiermee saamhang, is dat die grootste vyande van Afrikaans se voortbestaan as akademiese en onderrigtaal juis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersiêre vlak was nié die inisiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Wim de Villiers.

Dit breek my hart om dit te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koei.

Wat nou? Die uitspraak stáán. Dis 'n werklikheid wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

Ek het al etlike jare gelede voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speel hom tans in hoë tempo voor ons oë op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly, is 'n dapper inisiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde geloof, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu gelede aan die dag lê. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die dae universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel oor my moedertaal se oorlewing, sal ek Akademia minstens baie ernstig oorweeg.

Dis jammer, maar dis soos dit is.

■ **Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Custom

TODAY
10°C | 28°C

(HTTPS://WWW.FACEBOOK.COM/RKGAZETTE)

(HTTPS://ROSEBANKKILLARNEYGAZETTE.CO.ZA/RSS-OUTPUT/)

Ole Gunnar
5 mins ago

Nigel Farage urges
5 mins ago

Winning RWC 'important' for the...
18 mins ago

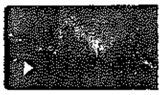
California headway a
30 mins ago

77% of retail investor accounts lose money when trading CFDs with this provider. You should consider whether you can afford to take the high risk of losing your money.

Game of Thrones S1-8

Game of Thrones S1-8 now streaming on Showmax.

Showmax

Sign Up

Schools (https://rosebankkillarneygazette.co.za/category/news-headlines/local-school-news/)

Judge inspires learners to fight for justice

HOUGHTON – Anti-apartheid activist and former St John's learner Hugh Lewin was honoured during the first annual memorial lecture.

October 18, 2019

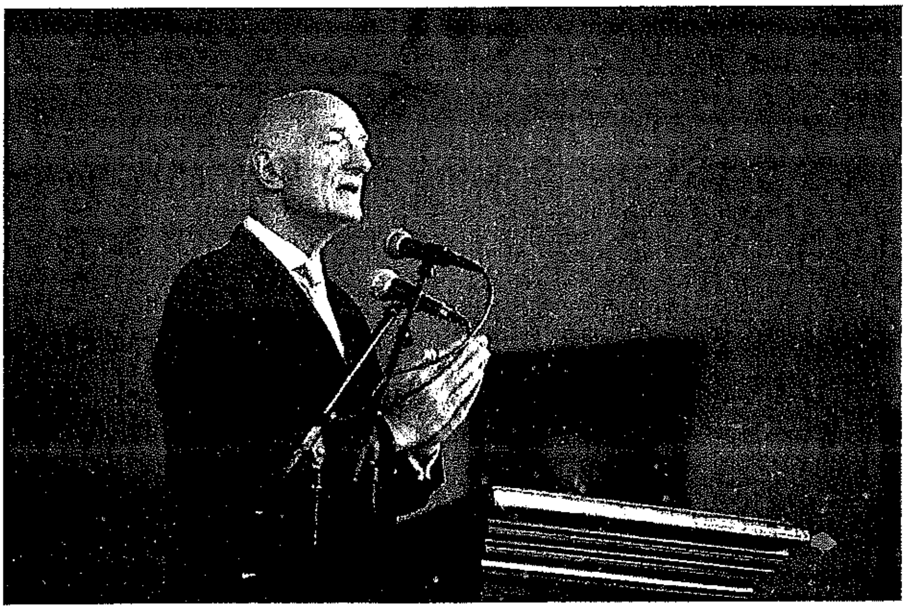

Retired Constitutional Court judge and chancellor of the University of Stellenbosch Edwin Cameron addresses the St John's College community. Photo: Supplied

SHARE

18

AUTHOR
Content provided

Judge Edwin Cameron addressed learners at St John's College (https://rosebankkillarneygazette.co.za/263161/all-round-achiever-announced-as-new-head-of-school/) at the inaugural Hugh Lewin Memorial Human Rights Lecture recently.

Judge Cameron is a recently retired Constitutional Court judge and newly appointed chancellor of the University of Stellenbosch. He has been recognised for his brilliance, commitment to human rights, social justice and HIV-Aids activism, receiving numerous awards from around the world for his contribution to international jurisprudence and the protection of human rights.

VIDEO OF THE DAY

CITY OF JOHANNESBURG LAUNCHES MOBILE CLINIC (HTTP://ROSEBANKKILLARNEYGAZETTE.CO. JOHANNESBURG-LAUNCHES-MOBILE-CLINIC/)

JOBURG TODAY

(http://rosebankkillarneygazette.co.za/video johannesburg-launches-mobile-clinic/)

City of Johannesburg launches mobile clinic to alleviate pressure on the health system.

Judge Cameron boasts a remarkable story of having overcome the difficulty of being raised in an orphanage and other youthful hardships which he described as his first encounters with the law, which helped propel and inspire him to choose his career path.

(http://bit.ly/2kOlymr)

(http://bit.ly/2BLqOxr)

(http://bit.ly/2IQnEfF)

In his address to the St John's community and friends and family of Lewin, Cameron wove the deeds that characterised Lewin's life as a fighter for social justice with his own into a call for young people of the college to not become apathetic when they are aware of issues of social justice. He articulated that the need to fight for justice is often born from our own experience. He said the duty falls on us to investigate how to effect change in order to fight for justice for all.

Lewin was a learner at St John's College from 1948 to 1957, where he was a distinguished learner who developed an awareness of the wrongs of apartheid. Lewin later became involved in student politics and was arrested and sentenced to seven years' imprisonment.

The Hugh Lewin Memorial Rights Lecture will become an annual event at the College to recognise the significant contribution Lewin made to society.

Related articles:

Hugh Lewin finally laid to rest

HOUGHTON – The funeral service of former anti-apartheid activist as well as former St John's College student, Hugh Lewin proceeded smoothly and peacefully.

Rosebank Killarney Gazette 0

Old Johannians and anti-apartheid stalwart Hugh Lewin remembered

KILLARNEY – St John's named their school history block after Hugh Lewin last year.

Rosebank Killarney Gazette 0

https://northeasterntribune.co.za/212919/st-johns-college-honours-one-of-their-greats/ (https://northeasterntribune.co.za/212919/st-johns-college-honours-one-of-their-greats/)

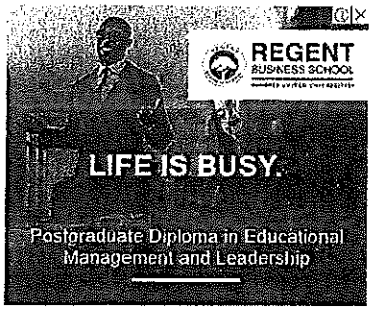

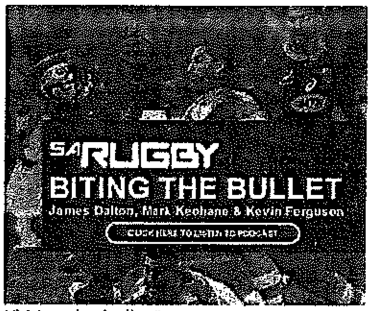

(/biting-the-bullet/)

The Boikanyo Bug (https://rosebankkillarneygazette.co.za/the boikanyo-bug/)

GET IN TOUCH

Contact our

ROSEBANK KILLARNEY GAZETTE BRANCH

NEWS ROOM

ADVERTISING

LATEST NEWS

- The City says you can still pay your municipal account hack fears (https://rosebankkillarneygazette.co.za/265433/city-says-can-still-pay-municipal-account-hack-fears/)
- ... tomtomcom and animation ... (https://rosebankkillarneygazette.co.za/265138/action- ...)
- Headless delivery man sparks ... (https://rosebankkillarneygaze... delivery-man-sparks-halloweer

Publication: Volksblad-Daily (KommentaarenOntleding)
Publication Date: 18 Oct 2019
Page: 6

AVE: 12620.61
Circulation: 13906
Part: 1 of 1

Regstaat is deur die gesig geklap

Brandpunt
Leopold Scholtz

Ek wonder of die regters van die konstitusionele hof wat die Universiteit Stellenbosch verlede week die groen lig gegee het om met sy verengelsingsbeleid voort te gaan – onder wie Mogoeng Mogoeng, Johan Froneman en Edwin Cameron – besef watter hamerhou hulle Afrikaans gegee het.

Die regters het verlede week beslis dat Gelyke Kanse se aansoek om die Universiteit Stellenbosch te dwing om Afrikaans as onderrig- en kommunikasietaal ewe swaar as Engels te laat weeg, geen meriete het nie.

Ek is maar 'n eenvoudige siel wat die uitspraak gelees en my verwonder het aan die akrobatiese logiese toertjies wat hulle uithaal om die ANC en sy aanbidding van Engels ter wille te wees.

In my klaarblyklike onkunde het ek altyd gemeen artikels 29, 30 en 31 van die Grondwet gee Afrikaans gelyke regte met Engels en die inheemse tale, maar in die uitspraak lees ek iets anders: Daar staan nie wat daar staan nie!

Die konstitusionele hof, die hoogste hof in die land, is veronderstel om 'n waghond oor die Grondwet te wees.

As hoogste arbiter in die land moet hy mense se grondwetlike regte handhaaf, nie wegneem nie.

Ek verstaan dat taalregte nie al regte is wat saak maak nie, dat dit teen ander regte opgeweeg moet word.

Maar dan gaan jy tog probeer om die taalregte só toe te pas dat dit nie ander regte aantas nie, jy gaan nie die taalregte afskaf nie.

'n Bietjie innoverende en intelligente denke ("buite die boks dink", om 'n handige anglisisme te gebruik) is nodig, nie slaafse navolging van die ANC-ideologie nie.

Helaas is dit waaraan die regters hulle skuldig maak.

Dit val op dat hulle oor talle sake dapper en onafhanklik kan oordeel, soos in die Nkandla-affêre.

Maar as dit kom by die ANC-narratief, sake soos regstellende aksie en taal, val die regters van die konstitusionele hof gerieflik in. Dan maak hulle ons wys dat daar eintlik nie in die Grondwet staan wat daar staan nie.

Ek sê dit nie maklik nie, maar ek móét: Geagte regters, u het die regstaat in Suid-Afrika kliphard deur die gesig geklap. Meer nog, minstens onder Afrikaanssprekendes het u die gesag van die regbank, die vertroue dat u in staat is om die Grondwet suiwer te vertolk, ernstig aangetas.

'n Ander feit wat hiermee saamhang, is dat die grootste vyande van Afrikaans se voortbestaan as akademiese en onderrigtaal juis Afrikaanssprekende rektore is.

Die afskaling van Afrikaans op tersiêre vlak was nié die inisiatief van die ANC nie, maar van Afrikaanssprekende rektore – mense wat bereid is om hul moedertaal in die rug te steek. Dit geld ook die Stellenbosse rektor, prof. Wim de Villiers.

Dit breek my hart om dit te sê, maar dit is 'n feit soos 'n koei.

Wat nou? Die uitspraak stáán. Dis 'n werklikheid wat nie weggewens kan word nie. Dis seer om teen die prikkels te skop.

Ek het al etlike jare gelede voorspel dat Stellenbosch binne enkele jare volledig verengels sal wees. Daardie proses speel hom tans in hoë tempo voor ons oë op die kampus af. Potch is volgende aan die beurt.

Wat oorbly, is 'n dapper inisiatief van 'n aantal Afrikaners wat dieselfde geloof, daadkrag en versiendheid as hul voorouers van 'n eeu gelede aan die dag lê. Ek praat hier van die stigters van Akademia en Soltech.

As ek die ouer van 'n kind is wat een van die dae universiteit toe moet gaan, een wat sterk voel oor my moedertaal se oorlewing, sal ek Akademia minstens baie ernstig oorweeg.

Dis jammer, maar dis soos dit is.

■ **Scholtz is 'n onafhanklike kommentator.**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

(https://adclick.g.doubleclick.net/pcs/click?
xai=AKAOjsuJyCdWkMt5rHH2HzefvWyQu4sHdzIHgjISSBB17WTv4YKnzqwJrsvXEvY4keB7jHksv_wbSmBYfvK33wN0euEacRgVKwvN7856BpZ
Kyr8VWOmNMdd2i-0JAj2QLnD-9FAsMqmJcGQiMdBHA&sai=AMfl-YRJnnzful8y14CRKCdAs0AzPWFIM-
unfa7ScA3mOOeDrKBUPMdlICTRyqpHDS7GTIU7FmuJdA4JwVpxoYxdG8f2X0NbnMsy_l&sig=Cg0A
ance.co.za/insurance-
%26cid%3D451%26cr%3D1920x700_essential_generic%26utm_source%3Dmaroelamedia%26utm_m
wXhNi4VMqUyunfa7ScA3mOOeDrKBUPMdlICTRyqpHDS7GTIU7FmuJdA4JwVpxoYxdG8f2X0NbnMsy_l&sig=Cg
tl4uJrEAE&urlfix=1&adurl=https://www.outsurance.co.za/insurance-
quote/personal/%3Fsource%3Dmaroelamedia%26cid%3D451%26cr%3D1920x700_essential_generic%26utm_source%3Dmaroelamedia%26utm_m

(https://adc
Kyr8VWOr
9FAsMqmJ
tl4uJrEAE&

Die konstitusionele hof en Gelyke Kanse: Wat het gebeur?

22 Oktober 2019 (https://maroelamedia.co.za/2019/10/22/)

Ander skrywers (https://maroelamedia.co.za/author/anderskrywers/)

Deur Theuns Eloff

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/02/dr-theuns-eloff.jpg)

Theuns Eloff is voorsitter van die Adviesraad van die FW de Klerk Stigting en ook die Trust vir Afrikaanse Onderwys. Foto: Theuns Eloff/Facebook.

Op 10 Oktober 2109 lewer die konstitusionele hof (KH) uitspraak in die saak waarin Gelyke Kanse (GK) aansoek doen dat die 2016-taalbeleid van die Universiteit Stellenbosch (US) ter syde gestel word omdat dit ongrondwetlik is. GK se aansoek was in wese 'n appèl teen die Wes-Kaapse hooggeregshof se vroeëre uitspraak, en 'n versoek om die appèlhof verby te gaan en direk na die KH te kom. Dit is toegestaan.

Die oorhoofse uitspraak – waarmee al tien die regters saamgestem het – is geskryf deur regter Edwin Cameron (wat onlangs as nuwe kanselier van die US aangestel is). Daar is ook twee bykomende uitsprake, een deur hoofregter Mogoeng Mogoeng en die ander deur regter Johan Froneman, waarin bykomende perspektiewe gegee word.

In ons grondwetlike bestel is dit moontlik dat mens van die uitsprake van die howe en ook die konstitusionele hof kan verskil sonder om vir minagting van die hof aangekla te word. Die voorwaarde is dat dit in redelikheid en met respek gedoen word.

Dit is die uitgangspunte van hierdie artikel.

Die beginsel van "toepaslike regverdiging" ("appropriate justification")

'n Kernelement in die KH se uitspraak is dié van "appropriate justification" (toepaslike regverdiging). Dit kom uit die bekende KH-uitspraak oor Hoërskool Ermelo se taalbeleid in 2009. Daarin sê regter Albie Sachs dat waar 'n leerder reeds die voordeel van onderrig in keuse van taal geniet, die staat die negatiewe plig het om hierdie reg nie weg te neem of te verminder sonder "toepaslike regverdiging" nie.

Die KH aanvaar die US-bestuur se motivering dat die 2014-beleid, waar Afrikaans en Engels gelyke status geniet het, moes verander. Die redes was dat die swart studente van die US, wat oorwegend nie Afrikaans kan verstaan nie, deur daardie gelyke behandeling "gestigmatiseerd, gemarginaliseerd en uitgesluit" gevoel het.

Dit vloei uit afsonderlike lesings in dieselfde vak (sommige in Afrikaans, ander in Engels), en simultane tolking in lesings wat in Afrikaans aangebied is. Dit het ook gevloei uit die algemene gebruikstaal van Afrikaans op die kampus. Die US voer aan dat die gelyke behandeling van Afrikaans nie meer houdbaar is as dit studente só laat voel nie en dat dit daarom afgeskaal moet word.

Die KH aanvaar dit en gaan selfs verder deur te sê dat die US se mening dat die 2016-beleid nie Afrikaanse onderrig verminder nie, maar net herrangskik, nie waar is nie. Die 2016-beleid gee effektief voorrang aan Engels om die US se doelwitte van "gelyke toegang, veeltaligheid en integrasie" te bevorder. Terloops, hoe die voorkeur vir een taal veeltaligheid kan bevorder, weet net die geagte regters! Die gebruik van Afrikaans by die US is nou onderworpe aan beskikbare hulpbronne – en dit is te duur vir die US om dit redelikerwys doenlik reg te kry.

Daarmee, so verklaar die KH, het die US "toepaslike regverdiging" vir die afskaling van Afrikaans by die US gegee.

Hoe het dit gebeur dat die KH, wat nogal op eie koste die eedverklarings en ander verklarings in Afrikaans ook op eie koste laat verklaar het, tot hierdie gevolgtrekking gekom het?

Daar was hoofsaaklik drie probleme waarmee GK in die hofsaak en uitspraak te doen gekry het.

Die toepassing van die beleid was buite perke

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/09/edwin_cameron_feature.jpg)

Regter Edwin Cameron is as die nuwe kanselier van die Universiteit Stellenbosch aangewys. (Foto: US)

Omdat GK die eerste aansoek in die Wes-Kaapse hooggeregshof gebring het vóór die begin van die implementering van die 2016-beleid, het die KH beslis dat hulle nie die toepassing van die beleid mag gebruik in die saak nie. Dit het tot gevolg gehad dat baie van GK se goeie getuienis van studente en personeel waaruit die negatiewe implikasies vir Afrikaans alreeds duidelik was, nie deur die KH in ag geneem is nie.

As regter Cameron in sy uitspraak (op grond van die US se versekering) stel dat alle eerstejaarsklasse steeds in Afrikaans aangebied sal word, kon GK se getuienis nie gebruik word om dit as vals te bewys nie – ten spyte daarvan dat talle van die eedverklarings deur studente bewys het dat dit nie waar is nie. Die ironie is dat GK hul saak dalk te vroeg gebring het, voordat die implikasies van die toepassing van die beleid duidelik(er) was en dat hulle waarskynlik nie maklik toegelaat sal word om later 'n "nuwe" saak te bring oor die negatiewe gevolge van die toepassing van die beleid nie.

En dit is die situasie ten spyte van die feit dat die KH self die negatiewe gevolge vir Afrikaans voorsien en selfs (in hoofregter Mogoeng en regter Froneman se bykomende uitsprake) simpatieke geluide daaroor gemaak het.

Die interpretasie van "redelikerwys doenlik"

Die tweede probleem was die KH se huiwerigheid en onwilligheid om die regsfoute van hul uitspraak in AfriForum se Kovsies-saak reg te stel. Selfs regter Froneman, wat in sy bykomende uitspraak baie positief oor Afrikaans as onderwystaal was, bevestig dat die KH gebonde is aan die Kovsie-uitspraak, al was die feite in die GK saak heel anders. Die grootste fout wat die KH in die Kovsie-saak gemaak het, was om die kwalifikasie vir die reg om in taal van keuse onderrig te word, naamlik "redelikerwys doenlik", normatief te interpreteer en aan gelykheid en regstelling in die volgende sin van art 29(2) te koppel.

Daar word gestel dat om die reg tot onderwystaal van keuse 'n werklikheid te maak, die staat alle redelike opvoedkundige alternatiewe (enkelmediuminstellings ingesluit) moet oorweeg, maar daarby ook gelykheid, doenlikheid en die noodsaaklikheid om die verlede se diskriminerende wette en praktyke reg te stel. Enige eerstejaartaalstudent sal weet dat "redelikerwys doenlik" (Engels "reasonably practicable") net daarop kan dui dat die kwalifikasie met die praktiese uitvoerbaarheid van 'n saak te doen kan hê, soos dat dit nie onbetaalbaar duur of onimplementeerbaar moet wees nie.

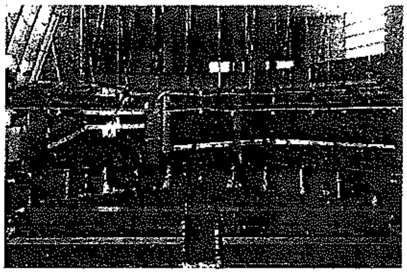

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2018/07/Constitutional_Court_of_South_Africa.jpg)

Die Konstitusionele hof van Suid-Afrika (Foto: Stefan Schäfer, Lich – eie werk, via Wikemedia Commons)

Afgesien daarvan dat dit taalkundig onsin is om dit só te interpreteer, moet die bedoeling van die "wetgewer" (in hierdie verband Kodesa en later die Grondwetgewende Vergadering) ook in ag geneem word. Beide Cyril Ramaphosa en Roelf Meyer sal kan getuig dat die bedoeling in die eerste sin van art 29(2) altyd was dat die reg tot taal van keuse die toets van praktiese uitvoerbaarheid moet slaag. Die tweede deel van die sin, waar die moontlikhede om die reg (verder) te realiseer, bring eers gelykheid, regstelling en (weer) doenlikheid na vore. In die gesaghebbende "Bill of Rights Handbook" (2013), verklaar Currie en De Waal dit ook presies as 'n saak van praktiese en redelike toepassing. En die KH se uitspraak haal hulle nogal hieroor aan.

Met respek, ons geagte howe het hier nie die taaltoets geslaag nie. En GK en Afrikaans is die slagoffer daarvan.

Die KH het wel die "redelikerwys doenlik" aan die koste-aspek getoets, en op grond van die US se (ongetoetste) finansiële berekenings, kom die KH tot die gevolgtrekking dat die gelyke behoud van Afrikaans naas Engels by die US te duur sal wees om "redelikerwys doenlik" te wees.

Maar die KH gaan verder en bring ook die feit dat so baie (swart) studente nie Afrikaans kan verstaan en/of praat nie, as 'n verdere element in om die "redelikerwys doenlik" onmoontlik te maak. En die feit dat hulle deur simultane tolking in klasse "gestigmatiseerd", gemarginaliseerd en uitgesluit voel, is volgens die KH verdere redes dat die behoud van Afrikaans nie redelikerwys doenlik is nie – ten spyte van die feit dat simultane tolking internasionaal beste praktyk by, onder meer, die VN en die EU is. Dit is duidelik dat hierdie redes wat die US bring en deur die KH aanvaar word, nie objektief is nie – en in die ideologie van #FeesMustFall in studente se "lived reality" berus.

Die gebrek aan 'n sistemiese analise

Die derde probleem waarmee GK gekonfronteer is, is dat die KH in 'n saak soos hierdie nie na die groter prentjie van Afrikaanse onderrig kyk nie. Die hof beoordeel die feitestel op die tafel en pas daarop die regsbeginsels toe. Want alhoewel al drie die regters wat die uitsprake geskryf het, erken het dat Afrikaans as onderrigtaal deur die 2016-taalbeleid onder druk geplaas word en selfs kan verdwyn, het hulle hierdie feit nie in hul uitspraak in ag geneem nie. En daarvoor kan hulle gekritiseer word. Regter Cameron gaan sover as om te stel dat die afskaling van Afrikaans ten gunste van Engels – ter wille van gelykheid, toegang en deelname – geweeg op 'n glyskaal van wat taalgewys verlore gaan, en wat verkry word ten opsigte van sosiale geregtigheid, grondwetlik regverdigbaar is. En hier is die kruks: as dit oor taal gaan, weeg die indiwidu se grondwetlike regte in die interpretasie van die KH nie so swaar soos sosiale geregtigheid nie. En Afrikaans en minderheidstaalregte is die slagoffer.

Teen die einde van sy uitspraak maak regter Cameron enkele sydelingse opmerkings. Hy erken dat die lot van inheemse tale (insluitend Afrikaans) ernstige nadenke vereis. Om die US se 2016-beleid as ooreenkomstig met art 29(2) te verklaar, kom met 'n koste wat "ons uitspraak moet erken".

Maar dan maak die regter 'n ommekeer: hierdie probleem is nie die KH s'n nie. Die hegemonie van Engels is deel van die "mars van die geskiedenis" en is vyandig teenoor alle minderheidstale wêreldwys, ook teenoor Afrikaans. Hierdie mars van die geskiedenis en die feit dat slegs een universiteit nog Afrikaans as onderrigtaal gebruik, is ook nie die US se probleem nie. En ewe vroom sluit hy af: "Yet we should not miss the cost that the diminution of Afrikaans at the University entails not only for Gelyke Kanse and its adherents, but for our world, and for ourselves".

Met verwysing na een van die argumente van GK, naamlik dat Afrikaans as 'n inheemse en amptelike taal ingevolge art 6(4) "gelykheid van aansien" moet geniet en "billik behandel" behoort te word (en dat dit nie by die US gebeur het nie), noem regter Cameron in die verbygaan dat die Wes-Kaapse hooggeregshof nie daarop ingegaan het nie. Maar daardie element, in samehang met art 6(2) oor die bevordering van inheemse tale "mag oorweging vereis".

Dit is die naaste wat die KH aan 'n sistemiese analise kom.

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2017/03/mogoeng-mogoeng-hoofregter.jpg)

Hoofregter Mogoeng Mogoeng. (Foto: Flickr/GovernmentZA)

Hoofregter Mogoeng bevestig dat Afrikaans 'n Afrikataal is en dat die feit dat dit in die verlede misbruik is, nie die taal se "Afrika-DNS" beïnvloed nie. Dan maak hy die verstommende punt dat, omdat die staat nie nou die geld het om Afrikaans en ander inheemse tale ingevolge art 6 te help nie, die korporatiewe sektor dit tog asseblief moet doen!

Regter Froneman gaan verder en benader die saak wel sistemies. Hy begin met 'n sterk stelling oor die KH se aanvaarding dat die 2016-beleid in ooreenstemming met art 9(2) is.

"Mens benodig nie internasionale studies nie (waarvan daar vele is) om te besef dat hierdie stand van sake Engels as dominante taal bevestig, nie net op tersiêre vlak nie, maar, soos ons sal sien, ook vanaf laerskool na hoërskool tot by universiteit. Menings mag wissel oor die wysheid hiervan, maar dit is seer eienaardig dat hierdie hof, die uiteindelike bewaker van minderheidstaalregte ingevolge die Grondwet, sy goedkeuring daaraan gee."

Hy wys voorts hoedat die hegemonie van Engels uiters nadelige gevolge vir jong bruin en swart Suid-Afrikaners inhou, terwyl wit Engelssprekendes (met hul eie erflating van kolonialisme) skotvry daarvan afkom. Hy eindig met die oortuiging dat die grondwetlike bemagtiging vir elke Suid-Afrikaner om op sy/haar taal trots te wees, nie vra vir die vernietiging van ander tale nie. Om Suid-Afrika werklik veeltalig te maak, sal vereis dat almal sal saamwerk. Dit is nie "redelik onprakties" nie.

Regter Froneman se uitspraak erken ten minste die sistemiese krisis van Afrikaans en ander inheemse tale. Maar dit het nie die uitspraak verander nie.

Moenie die boodskapper skiet nie…

'n Mens kan nie anders as om te oordeel dat die KH se uitspraak nie regverdig is nie, veral omdat die hof nie die volle prentjie in ag geneem het nie. Maar dit is belangrik om te onthou dat die instansie wat die Afrikaanse taalgemeenskap by hierdie punt gebring het, nie die KH is nie, maar die US, en die Afrikaanse sakeleiers, ouers en studente wat Engels as onderrigtaal verkies. Hulle moet ten minste deel van die skuld dra.

Wat duidelik is (en verdere ontleding verdien), is dat Afrikaans by openbare instellings 'n gevoelige slag toegedien is, indien nie 'n nekslag nie. Ná die KH se uitspraak het art 29(2) geen waarde meer vir die Afrikaanse taalgemeenskap nie. Ons sal ons nou op art 29(3) moet beroep – en private Afrikaanse instellings bou. Dit is – ironies genoeg – goeie nuus vir Soltech, Akademia en Die MOS Inisiatief.

- *Theuns Eloff is voorsitter van die Adviesraad van die FW de Klerk Stigting en ook die Trust vir Afrikaanse Onderwys*

Hierdie plasing is deur 'n onafhanklike persoon of onderneming saamgestel. Die menings en standpunte wat in hierdie skrywe uitgespreek word, is nie noodwendig die beleid of standpunt van Maroela Media se redakteurs, direksie of aandeelhouers nie. –Red

Deel van: Meningsvormers (https://maroelamedia.co.za/kategorie/debat/meningsvormers/)

Konstitusionele hof (https://maroelamedia.co.za/tag/konstitusionele-hof/) Maties-taalbeleid (https://maroelamedia.co.za/tag/maties-taalbeleid/)

ondersteun maroela media só

Sonder Maroela Media sou jy nie geweet het nie. Help om jou gebalanseerde en betroubare nuusbron se toekoms te verseker. Maak nou 'n vrywillige bydrae. Onthou – ons nuus bly gratis.

maak 'n bydrae (https://maroelamedia.co.za/donasies?utm_source=webwerf&utm_medium=enkelartikel&utm_campaign=ondersteun&utm_term=maak-bydrae&utm_content=onder-artikel)

Het jy gehoor?

(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stil-vereer-sy-stadsbouers/) Orania vereer sy stadsbouers (https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stil-vereer-sy-stadsbouers/)

(https://maroelamedia.co.za/sportnuus/vandag-se-sportnuus-618/) Vandag se sportnuus (https://maroelamedia.co.za/sportnuus/vandag-se-sportnuus-618/)

(https://maroelamedia.co.za/afrikaans/gedig-die-laaisel-van-die-sonbesie-2/) Gedig: Die laaisel van die sonbesie (https://maroelamedia.co.za/afrikaans/gedig-die-laaisel-van-die-sonbesie-2/)

(https://maroelamedia.co.za/goeiegoed/stil-daar-is-n-juweel-daarbinne/) Toegedigte Gedig: Daar is 'n juweel daarbinne (https://maroelamedia.daar-is-n-juweel-daarbinne/)

Publication: Beeld,Daily (Main)
Publication Date: 24 Oct 2019
Page: 9

AVE: 46314.49
Circulation: 35934
Part: 1 of 1

168

Regter Edwin Cameron

Hoofregter Mogoeng Mogoeng

HY SKRYF UITSPRAAK OOR TAAL

Herrie oor Cameron se pos by Maties

Gelyke Kanse gooi nou wal

Barnard Beukman

'n Herrie het losgebars oor oud-regter Edwin Cameron se opgetree het om die Universiteit Stellenbosch (US) se kanselierskap te aanvaar, hoewel hy die konstitusionele hof se uitspraak geskryf het waarin Gelyke Kanse se saak teen die universiteit se taalbeleid verwerp is.

Die hof en die universiteit het egter gistermiddag Gelyke Kanse se besware verwerp nadat die organisasie se regsverteenwoordiger, Danie Rossouw, in 'n brief aan hoofregter Mogoeng Mogoeng geskryf het die uitspraak is "onherroeplik besmet" te midde van "onreëlmatige en onvanpaste optrede" deur Cameron.

Hy vra dat Mogoeng aandui wat hy van plan is om te doen.

By navraag oor die brief, waarvan 'n afskrif in Beeld se besit is, het Rossouw gesê Gelyke Kanse wag eers op Mogoeng se reaksie voor hulle verdere kommentaar lewer.

Gistermiddag het Nathi Mncube, mediahoof van die hof, egter gesê: "Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belange gedoen is en dat geen onbehoorlikheid plaasgevind het nie."

Uit verskeie dokumente en briewe blyk dit dat toe Cameron aanvanklik in Julie oor die kanselierskap genader is, hy dit van die hand gewys het. In 'n brief aan Wim de Villiers, rektor van die US, gedateer 2 Augustus, skryf hy onder meer: "Ek sal juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die bereging daarvan hopeloos gekompromitteer word, sou ek die nominasie aanvaar.

"Eweneens sou my posisie as genomineerde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Die persone, wat hom luidens die dokumente in Beeld se besit genader het, is De Villiers, prof. Marius de Waal, adv. Jean Meiring, Chris Otto, Michiel le Roux en Koos Bekker.

Te midde van klaarblyklike volgehoue versoeke aan Cameron om hom steeds beskikbaar te stel, wou hy weet of Gelyke Kanse enige beswaar teen sy kandidatuur sou hê. In 'n brief op 23 Augustus skryf adv. Jan Heunis namens die organisasie aan Cameron dat daar geen beswaar is nie. Hy meld wel dat hoewel lede van Gelyke Kanse ook oorweeg het om hom te benoem, hulle daarteen besluit het omdat hy 'n lid is van die hof wat oor die saak moet beslis.

Ná die brief en ander versoeke tot hom om wel beskikbaar te wees, het Cameron vir De Villiers op 30 Augustus skriftelik ingelig dat hy wel beskikbaar is.

Uit Rossouw se brief aan Mogoeng blyk dit dat die kwessie verander het omdat dit lyk asof Mogoeng nie van al die gebeure bewus was nie, dit eers agterna geblyk het Cameron het die uitspraak geskryf en dat hy onder andere deur respondente in die saak, wat De Villiers insluit, gevra is om hom beskikbaar te stel. Van Gelyke Kanse se lede het aan Beeld gesê dit kom neer op onbehoorlike inmenging in die regsproses.

> “Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belange gedoen is.
>
> — Nathi Mncube

Wim de Villiers

De Villiers het gistermiddag as volg gereageer: "Ek het besin nie met die regsproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse. Dit blyk duidelik uit die korrespondensie: ek het sy aanvanklike antwoord, dat hy nie verkiesbaar is nie, as sulks aanvaar en daar was toe geen verdere kontak tussen ons oor die saak nie; eers nadat regter Cameron skriftelik in kennis gestel is dat sy nominasie vir kanselier vir Gelyke Kanse aanvaarbaar is, het hy my laat weet dat hy wel verkiesbaar is. Regter Cameron se integriteit is bo alle twyfel verhewe."

Edwin Cameron

Op die vraag of Cameron sy posisie as kanselier as in gedrang beskou, het Susan van der Merwe, US-woordvoerder, gereageer: "Regter Edwin Cameron is deur verskeie alumni van die US genader om hom beskikbaar te stel vir die kanselierskap. Hy het uiteindelik aangedui dat hy hom slegs beskikbaar sou stel indien Gelyke Kanse gemaklik daarmee sou wees.

"Gelyke Kanse het skriftelik aangedui dat hulle geen beswaar sou hê as hy hom vir die rol verkiesbaar sou stel nie. Daarna het hy ingestem om vir die kanselierskap te staan. Regter Cameron is met 'n volstrekte meerderheid verkies nadat sy naam saam met vier ander kandidate met geldige nominasies aan die Kieskollege voorgelê is."

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Beeld(Uitgawe2) (Main)
Publication Date: 24 Oct 2019
Page: 9

AVE: 46314.49
Circulation: 41286
Part: 1 of 1

169

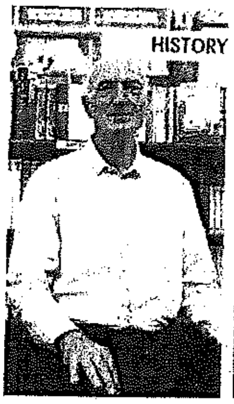

Regter Edwin Cameron

Hoofregter Mogoeng Mogoeng

HY SKRYF UITSPRAAK OOR TAAL

Herrie oor Cameron se pos by Maties

Gelyke Kanse gooi nou wal

Barnard Beukman

'n Herrie het losgebars oor oud-regter Edwin Cameron se opgetree het om die Universiteit Stellenbosch (US) se kanselierskap te aanvaar, hoewel hy die konstitusionele hof se uitspraak geskryf het waarin Gelyke Kanse se saak teen die universiteit se taalbeleid verwerp is.

Die hof en die universiteit het egter gistermiddag Gelyk Kanse se besware verwerp nadat die organisasie se regsverteenwoordiger, Danie Rossouw, in 'n brief aan hoofregter Mogoeng Mogoeng geskryf het die uitspraak is "onherroeplik besmet" te midde van "onreëlmatige en onvanpaste optrede" deur Cameron.

Hy vra dat Mogoeng aandui wat hy van plan is om te doen.

By navraag oor die brief, waarvan 'n afskrif in *Beeld* se besit is, het Rossouw gesê Gelyke Kanse wag eers op Mogoeng se reaksie voor hulle verdere kommentaar lewer.

Gistermiddag het Nathi Mncube, mediahoof van die hof, egter gesê: "Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belange gedoen is en dat geen onbehoorlikheid plaasgevind het nie."

Uit verskeie dokumente en briewe blyk dit dat toe Cameron aanvanklik in Julie om die kanselierskap genader is, hy dit van die hand gewys het. In 'n brief aan Wim de Villiers, rektor van die US, gedateer 2 Augustus, skryf hy onder meer: "Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant too ook, sal my posisie in die toregting daarvan hopeloos gekompromitteer word, sou ek die nominasie aanvaar.

"Eventueel sou my posisie as genomineerde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Die persone, wat kom luidens die dokumente in *Beeld* se besit genader het, is De Villiers, prof. Marius de Waal, adv. Jean Meiring, Chris Otto, Michiel le Roux en Koos Bekker.

Te midde van klaarblyklike volgehoue versoeke aan Cameron om hom steeds beskikbaar te stel, wou hy weet of Gelyke Kanse enige beswaar teen sy kandidatuur sou hê. In 'n brief op 29 Augustus skryf adv. Jan Heunis namens die organisasie aan Cameron dat daar geen beswaar is nie. Hy meld wel dat hoewel lede van Gelyke Kanse ook oorweeg het om hom te benoem, hulle daarteen besluit het omdat hy 'n lid is van die hof wat oor die saak moet beslis.

Na die brief en ander versoeke tot hom om wel beskikbaar te wees, het Cameron vir De Villiers op 30 Augustus skriftelik ingelig dat hy wel beskikbaar is.

Uit Rossouw se brief aan Mogoeng blyk dit dat die kwessie verander het omdat dit lyk asof Mogoeng nie van al die gebeure bewus was nie, uit eers agterna geblyk het Cameron het die uitspraak geskryf en dat hy onder andere deur respondente in die saak, wat De Villiers insluit, gevra is om hom beskikbaar te stel. Van Gelyke Kanse se lede het aan *Beeld* gesê dit kom neer op onbehoorlike inmenging in die regsproses.

Wim de Villiers

De Villiers het gistermiddag as volg gereageer: "Ek het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse. Dit blyk duidelik uit die korrespondensie: ek het sy aanvanklike antwoord, dat hy nie verkiesbaar is nie, as sulks aanvaar en daar was toe geen verdere kontak tussen ons oor die saak nie, eers nadat regter Cameron skriftelik in kennis gestel is dat sy nominasie vir kanselier vir Gelyke Kanse aanvaarbaar is, het hy my laat weet dat hy wel verkiesbaar is. Regter Cameron se integriteit is bo alle twyfel verhewe."

Edwin Cameron

Op die vraag of Cameron sy posisie as kanselier as in gedrang beskou, het Susan van der Merwe, US-woordvoerder, gereageer: "Regter Edwin Cameron is deur verskeie alumni van die US genader om hom beskikbaar te stel vir die kanselierskap. Hy het uiteindelik aangedui dat hy hom slegs beskikbaar sou stel indien Gelyke Kanse gemaklik daarmee sou wees. "Gelyke Kanse het skriftelik aangedui dat hulle geen beswaar sou hê as hy hom vir die rol verkiesbaar sou stel nie. Daarna het hy ingestem om vir die kanselierskap te staan. Regter Cameron is met 'n volstrekte meerderheid verkies nadat sy naam saam met vier ander kandidate met geldige nominasies aan die Kieskollege voorgelê is."

> Ons reaksie is dat 'n volledige en gepaste verklaring van belange gedoen is.
>
> — Nathi Mncube

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Oos-Kaap) (Forum)
Publication Date: 24 Oct 2019
Page: 7

AVE: 3389.36
Circulation: 7783
Part: 1 of 1

17C

Vrae oor die US, Gelyke Kanse en die regter

J.D. McLachlan, Onrusrivier

In prof. Philip Spies van Gelyke Kanse se reaksie (17.10) op die konstitusionele hofuitspraak meld hy dat die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US), terwyl die Gelyke Kanse-saak nog hangende was, regter Edwin Cameron genader het om hom as US-kanselier beskikbaar te stel. Ekskuus?

Ek is geen regsgeleerde nie, maar ek was nog altyd onder die indruk dat 'n regter of landdros wat op die een of ander manier 'n belang het by 'n aangeleentheid wat voor hom/haar dien, hom/haar aan die saak moet onttrek.

Ek wil geensins die integriteit van ons hoogste hof of enige van sy regters in twyfel trek nie. Ek weet ook nie hoe die hof te werk gaan om tot 'n eenstemmige uitspraak te geraak nie.

Maar as gewone landsburger wat darem nie stokonnosel of onredelik is nie, wonder ek net hoe dit dan moontlik is dat 'n regter wat vantevore deur die Universiteit Stellenbosch met 'n eredoktorsgraad vereer is (wat hom tog seker gunstig teenoor die universiteit sal instel), feitlik gelyktydig met sy verkiesing tot kanselier van een van die partye in die saak die uitspraak ten gunste van daardie party, die US, lewer. Maak 'n relatief onlangse eredoktorsgraad en 'n kanselierskap nie 'n belang uit nie?

Ek vra maar net. Dalk kan 'n regsgeleerde lig op die saak werp.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Wes-Kaap) (Forum)
Publication Date: 24 Oct 2019
Page: 15

AVE: 7131.44
Circulation: 47400
Part: 1 of 1

171

Vrae oor die US, Gelyke Kanse en die regter

J.D. McLachlan, Onrusrivier

In prof. Philip Spies van Gelyke Kanse se reaksie (17.10) op die konstitusionele hofuitspraak meld hy dat die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US), terwyl die Gelyke Kanse-saak nog hangende was, regter Edwin Cameron genader het om hom as US-kanselier beskikbaar te stel. Ekskuus?

Ek is geen regsgeleerde nie, maar ek was nog altyd onder die indruk dat 'n regter of landdros wat op die een of ander manier 'n belang het by 'n aangeleentheid wat voor hom/haar dien, hom/haar aan die saak moet onttrek.

Ek wil geensins die integriteit van ons hoogste hof of enige van sy regters in twyfel trek nie. Ek weet ook nie hoe die hof te werk gaan om tot 'n eenstemmige uitspraak te geraak nie.

Maar as gewone landsburger wat darem nie stokonnosel of onredelik is nie, wonder ek net hoe dit dan moontlik is dat 'n regter wat vantevore deur die Universiteit Stellenbosch met 'n eredoktorsgraad vereer is (wat hom tog seker gunstig teenoor die universiteit sal instel), feitlik gelyktydig met sy verkiesing tot kanselier van een van die partye in die saak die uitspraak ten gunste van daardie party, die US, lewer. Maak 'n relatief onlangse eredoktorsgraad en 'n kanselierskap nie 'n belang uit nie?

Ek vra maar net. Dalk kan 'n regsgeleerde lig op die saak werp.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

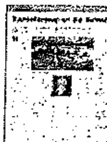

Publication: Beeld, Saturday (By)
Publication Date: 26 Oct 2019
Page: 6

AVE: 62436.00
Circulation: 36105
Part: 1 of 1

172

'Kanselierskap en die duiwel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit van Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US ter syde stel, meen Gustaf Pienaar.

'N Enkele sinnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-ideaal dood" wat op 17 Oktober 2019 in *Beeld* verskyn het, het my as regsgeleerde laat regop sit. Spies het sy teleurstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek, en geskryf: "Dit is … van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel."

Dit is ou nuus dat Edwin Cameron toe wel op 25 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek – en ongetwyfeld die meerderheid Suid-Afrikaners – tóé egter nié besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kanse se appèl na dié hof oor US se taalbeleid van 2016.

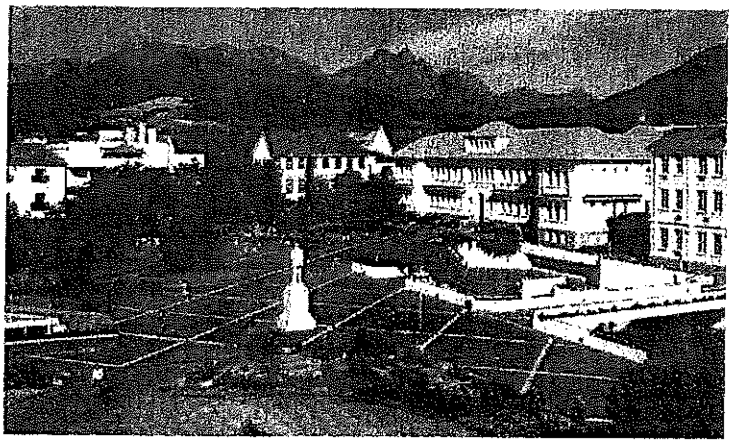

Die Universiteit van Stellenbosch.

En toe kom die hof se eenparige uitspraak op 10 Oktober: Dis téén Gelyke Kanse en ten gunste van US, én dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier …

Nóg Cameron nóg De Villiers het intussen Spies se opsienbarende stelling betwis. Trouens, in 'n plofbare berig hieroor wat op 24 Oktober in *Beeld* verskyn het, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besit gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van briewe tussen De Villiers en Cameron oor laasgenoemde se kandidatuur vir US se kanselierskap.

Nie volle verhaal

Cameron het – luidens die berig in *Beeld* – heel korrek ongeveer twee weke voordat Gelyke Kanse se appèl geargumenteer is, botweg geweier om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter mettertyd geswig onder die volgehoue druk van verskeie rolspelers uit US se geledere en toe laat blyk dat hy wel vir die prestigeryke amp beskikbaar sou wees – mits Gelyke Kanse daartoe sou toestem.

Dit is in essensie ook De Villiers se verweer. "Cameron se nominasie vir kanselier het voorgegaan met die instemming van Gelyke Kanse," het hy in 'n verklaring aan *Beeld* gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die oopte is, het die leier van Gelyke Kanse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gewys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanselierskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotsing ingesien het. Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kanse in beginsel nie bewaar sou maak teen Cameron se kandidatuur nie.

Van sleutelbetekenis is dat hy dié toegewing uitdruklik slegs namens sy kliënte gemaak het; nié ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang behoort te wees. Wat meer is: Toe Gelyke Kanse die toegewing gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Beeld* – nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lewer nie. Dit maak 'n reuseverskil.

By nader ontleding kom Cameron se optrede op die volgende neer: Hy het Gelyke Kanse mooitjies opgesaal om namens hom 'n regs-etiese besluit te neem wat nét hy kon neem. Om nou die blaam op Gelyke Kanse te plaas vir die ontluikende skandaal, herinner aan wyle Hansie Cronjé: Hy het mos die skuld vir die wedstrydknoeiskandaal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, oplaas op die duiwel – pleks van sy eie gebrekkige morele oordeel – gepak.

Middagete

Kort nadat Cameron die spreekwoordelike groen lig van Gelyke Kanse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagete met De Villiers – wat 'n getuie in die saak was – gevoer. Vir seker het Gelyke Kanse se "toestemming" nie só ver gestrek nie. Immers: 'n regter vergader nooit privaat met iemand wat 'n getuie is in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verkies om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werklikheid tussen Cameron en De Villiers afgespreek is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik: In 1923 is ene McCarthy iewers in Engeland strafregtelik vervolg nadat hy met sy motorfiets in 'n botsing betrokke was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbonde aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadevergoedingseis teen die einste McCarthy – voortspruitende uit dieselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigde en sy regspan nie bewus nie.

Edwin Cameron

Dit het later geblyk dat die betrokke klerk teenwoordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besin het. McCarthy is skuldig bevind en gevonnis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die beraadslagings bygewoon het, het McCarthy die King's Bench Court genader met 'n aansoek om die tersydestelling van sy skuldigbevinding en vonnis. Die betrokke regters het in beëdigde verklarings vertel dat die klerk hoegenaamd geen rol gespeel het tydens hul beraadslaging nie.

Hoofregter lord Hewart het 'n uitspraak gelewer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofuitsprake weerklink. Terwyl hy die egtheid van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter betekenisvol opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kamers gebeur het nie, maar hoe dit vir die buitewêreld kan lyk. "[It] is of fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigbevinding is ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweeg die volgende: "Hoe waarskynlik" sou iemand kon gis," is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat juis hy aangewys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-appèl te lewer?" Hóógs waarskynlik, sou die hipotetiese vraesteller se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vernedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verseker dat Cameron onbestrede verkies word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as daar by hom die geringste spesmaas sou wees dat die Universiteit sy saak teen Gelyke Kanse kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vernedering ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal jy die man wat pas 'n streep deur jou universiteit se omstrede taalbeleid getrek het, daarna tot kanselier bevorder?"

Die antwoord is dat niemand stellig ooit sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron – net die regters in die McCarthy-saak – totdat hulle blou in die gesig is. En dit is juis die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir allerlei gissings, persepsies, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorentoe? Wat regter Cameron betref, kan hy sy welverdiende hoë reputasie slegs red deur afstand te doen van sy verkiesing as US se volgende kanselier. Terugskouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kanse-geding betrokke moes geraak het nie. Die feit dat hy 'n oud-Matie is, kon hom nog verskoon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n eredoktorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaarligte laat flikker het.

John Vorster

Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom óók laat verlei om benoem te word vir 'n prestigeryke amp – dié van staatspresident. Dit, terwyl die inligtingskandaal (wat hom betrek het) aan't broei was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die minsame Cameron wat ek persoonlik én deur sy voortreflike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se oordeel het hom dié keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese misstasting wat sy ampseed in gedrang bring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie aangeleentheid was uiters naïef. Hy het klaarblyklik 'n gevaarlike mynveld betree sonder om die US se regspan te raadpleeg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het sy baas gevang. De Villiers behoort die eerbare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarmee al nege ander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevlek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kwesbare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige bespreking van die meriete van die hof se uitspraak oor US se taalbeleid vermy. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kanse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, presies dieselfde gewees het.

■ Pienaar is 'n regsjoernalis en nie-praktiserende advokaat van Vleesbaai.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

PEAR

DALRO

Publication: BeeldSaturday(Uitgawe2) (By)
Publication Date: 26 Oct 2019
Page: 6

AVE: 62436.00
Circulation: 38918
Part: 1 of 1

173

'Kanselierskap en die duiwel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit van Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US ter syde stel, meen **Gustaf Pienaar.**

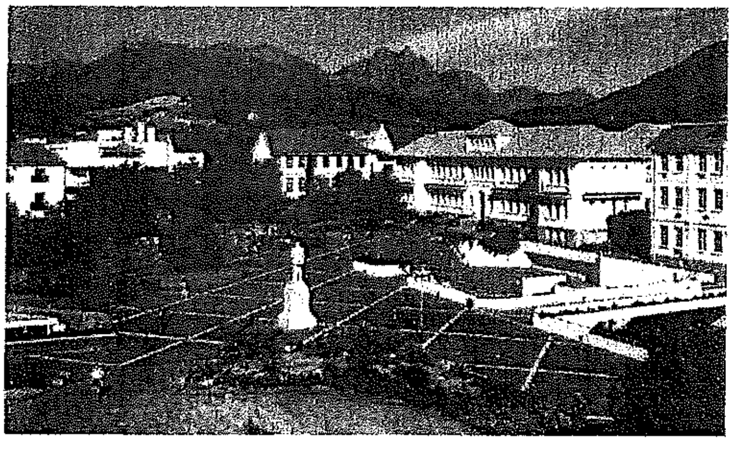

Die Universiteit van Stellenbosch.

'N Enkele sinnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-ideaal dood" wat op 17 Oktober 2019 in *Beeld* verskyn het, het my as regsgeleerde laat regop sit. Spies het sy teleurstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek, en geskryf: "Dit is . . . van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel."

Dit is ou nuus dat Edwin Cameron toe wel op 25 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek – en ongetwyfeld die meerderheid Suid-Afrikaners – tóé egter nié besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kanse se appèl na dié hof oor US se taalbeleid van 2016.

En toe kom die hof se eenparige uitspraak op 10 Oktober: Dis téén Gelyke Kanse en ten gunste van US, én dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier . . .

Nóg Cameron nóg De Villiers het intussen Spies se opsienbarende stelling betwis. Trouens, in 'n ploibare berig hieroor wat op 24 Oktober in *Beeld* verskyn het, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besit gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van briewe tussen De Villiers en Cameron oor laasgenoemde se kandidatuur vir US se kanselierskap.

Nie volle verhaal

Cameron het – luidens die berig in *Beeld* – heel korrek ongeveer twee weke voordat Gelyke Kanse se appèl geargumenteer is, botweg geweier om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter meteentyd geswig onder die volgehoue druk van verskeie rolspelers uit US se geledere en toe laat blyk dat hy wel vir die prestigeryke amp beskikbaar sou wees – mits Gelyke Kanse daartoe sou toestem.

Dit is in essensie ook De Villiers se verweer. "Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse," het hy in 'n verklaring aan *Beeld* gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die ope is, het die leier van Gelyke Kanse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gewys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanselierskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotsing ingesien het. Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kanse in beginsel nie beswaar sou maak teen Cameron se kandidatuur nie.

Van sleutelbetekenis is dat hy dié toegewing uitdruklik slegs namens sy kliënte gemaak het; nie ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang behoort te wees. Wat meer is: Toe Gelyke Kanse die toegewing gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Beeld* – nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lewer nie. Dit maak 'n reuseverskil.

By nader ontleding kom Cameron se optrede op die volgende neer: Hy het Gelyke Kanse mooitjies opgesaal om namens hom 'n regs-etiese besluit te neem wat nét hy kon neem. Om nou die blaam op Gelyke Kanse te plaas vir dié ontluikende skandaal, herinner aan wyle Hansie Cronjé: Hy het mos die skuld vir die wedstrydknoeiskandaal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, oplaas op die duiwel – pleks van sy eie gebrekkige morele oordeel – gepak.

Middagete

Kort nadat Cameron die spreekwoordelike groen lig van Gelyke Kanse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagete met De Villiers – wat 'n getuie in die saak was – gevoer. Vir seker het Gelyke Kanse se "toestemming" nie só ver gestrek nie. Immers: 'n regter vergader nooit privaat met iemand wat 'n getuie is in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verkies om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werklikheid tussen Cameron en De Villiers afgespreek is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik: In 1923 is ene McCarthy iewers in Engeland strafregtelik vervolg nadat hy met sy motorfiets in 'n botsing betrokke was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbonde aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadevergoedingseis teen die einste McCarthy – voortspruitende uit dieselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigde en sy regspan nie bewus nie.

Edwin Cameron

Dit het later geblyk dat die betrokke klerk teenwoordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besin het. McCarthy is skuldig bevind en gevonnis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die beraadslagings bygewoon het, het McCarthy die King's Bench Court genader met 'n aansoek om die tersydestelling van sy skuldigbevinding en vonnis. Die betrokke regters het in beëdigde verklarings vertel dat die klerk hoegenaamd geen rol gespeel het tydens hul beraadslaging nie.

Hoofregter lord Hewart het 'n uitspraak gelewer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofuitsprake weerklink. Terwyl hy die egtheid van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter betekenisvol opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kamers gebeur het nie, maar hoe dit vir die buitewêreld kan lyk. "[It] is of fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigbevinding is ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweeg die volgende: "Hoe waarskynlik" sou iemand kon gis," is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat juis hy aangewys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-appèl te lewer?" Hoogs waarskynlik, sou die hipotetiese vraesteller se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vernedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verseker dat Cameron onbestrede verkies word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as daar by hom die geringste spesmaas sou wees dat die Universiteit sy saak teen Gelyke Kanse kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vernedering ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal jy die man wat pas 'n streep deur jou universiteit se omstrede taalbeleid getrek het, daarna tot kanselier bevorder?"

Die antwoord is dat niemand stellig ooit sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron – nes die regters in die McCarthy-saak – totdat hulle blou in die gesig is. En dit is juis die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir allerlei gissings, persepsies, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorentoe? Wat regter Cameron betref, kan hy sy welverdiende hoë reputasie slegs red deur afstand te doen van sy verkiesing as US se volgende kanselier. Terugskouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kanse-geding betrokke moes geraak het nie. Die feit dat hy 'n oud-Matie is, kon hom nog verskoon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n eredoktorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaarligte laat flikker het.

John Vorster

Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom óók laat verlei om benoem te word vir 'n prestigeryke amp – dié van staatspresident. Dit, terwyl die inligtingskandaal (wat hom betrek het) aan't broei was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die minsame Cameron wat ek persoonlik én deur sy voortreflike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se oordeel het hom dié keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese misstasting wat sy ampseed in gedrang bring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie aangeleentheid was uiters naïef. Hy het klaarblyklik 'n gevaarlike mynveld betree sonder om die US se regspan te raadpleeg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het sy baas gevang. De Villiers behoort die eerbare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarmee ál nege ander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevlek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kwesbare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige bespreking van die meriete van die hof se uitspraak oor US se taalbeleid vermy. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kanse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, presies dieselfde gewees het.

■ **Pienaar is 'n regsjoernalis en nie-praktiserende advokaat van Vleesbaai.**

PEAR

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: RapportWesternCape (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 36857
Part: 1 of 1

174

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

"Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis onrring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers kopieer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: RapportNorthernCape (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 5866
Part: 1 of 1

175

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het. In 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis onder van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers lupleer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: RapportGauteng (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 41034
Part: 1 of 1

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het. In 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis oantmig van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 20 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers toplever).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Rudi Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Mani.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportNorthWest (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 9295
Part: 1 of 1

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Matiesrektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis onnering van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beweging daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers lapleer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportFreeState (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 9941
Part: 1 of 1

1118

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Matieserektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis onrustig van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers kopieer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportEasternCape (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 6875
Part: 1 of 1

179

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanselieramp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

"Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanselieramp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanseliers-pos te oorweeg nie.

"Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers kopieer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Jaspie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportKZN (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 4238
Part: 1 of 1

180

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanselierspos selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanselierspos selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sien juis daarna uit om van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers laat weet).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportMpumalanga (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 7971
Part: 1 of 1

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het. In 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

> "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis oorting van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers bopleer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: RapportNorthernProvince (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 5102
Part: 1 of 1

182

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

"Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanseliers-pos te oorweeg nie.

"Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beweging daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers lopleer).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: RapportNamibia (Main)
Publication Date: 27 Oct 2019
Page: 7

AVE: 85642.32
Circulation: 1588
Part: 1 of 1

183

DA: Het US-rektor oudregter 'verlei'?

Dawie Boonzaaier

Die proses wat gelei het tot die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as kanselier van die Universiteit Stellenbosch (US) is verdag en verg verdere ondersoek, sê die DA-LP Leon Schreiber.

Schreiber se oproep volg nadat dit hierdie week aan die lig gekom het dat prof. Wim de Villiers, die Maties-rektor, vir Cameron gevra het om hom as kanselier verkiesbaar te stel op dieselfde tyd dat Cameron besig was om die konstitusionele hof se uitspraak oor die posisie van Afrikaans by die US te skryf.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber, die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch wat verlede week as lid van die US se institusionele forum bedank het, het onder meer die Regterlike Dienskommissie, die US en die US se ombudsman gevra om De Villiers en Cameron se optrede te ondersoek. "Dit is opsigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die konstitusionele hof was," sê Schreiber. "Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het en voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het.

"Wat egter ook meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het."

"De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat die rektor van die US gepoog het om sy mag om die kanselier aan te wys misbruik het, in 'n poging om 'n regter van die konstitusionele hof op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed."

In korrespondensie wat die afgelope week aan die lig gekom het, blyk dit dat Cameron, wat op 25 September as kanselier aangewys is, al op 2 Julie deur De Villiers gekontak is.

Op 2 Augustus skryf Cameron in 'n e-pos aan De Villiers dat dit vir hom "prakties nie denkbaar is" om die kanselierspos te oorweeg nie.

"Ek sit juis onmiddellik van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en, watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," skryf die oudregter.

Op 10 Augustus spreek De Villiers sy teleurstelling in 'n e-pos aan Cameron uit, maar voeg by dat hy Cameron se posisie verstaan.

Daarna het De Villiers ook Cameron se nominasie met adv. Jan Heunis, president van die US-konvokasie en die man wat vir Gelyke Kanse in die konstitusionele hof opgetree het, bespreek.

Op 29 Augustus skryf Heunis aan Cameron dat daar geen teenkanting sou wees as Cameron die nominasie as kanselier aanvaar nie (wat hy ook aan De Villiers bepleit).

Cameron skryf dan op 30 Augustus aan De Villiers dat, "in die lig van hierdie positiewe verwikkelinge", hy nou wel beskikbaar is vir die nominasie.

Hy is eindelik op 25 September as kanselier deur die kieskollege, waarvan De Villiers voorsitter is, tot kanselier verkies.

Die ander vier kandidate was die adjunkvoorsitter van Agri SA, Christo van der Rheede, die joernalis Ruda Landman, die voormalige Nasa-ingenieur Japie van Zyl en voormalige adjunkminister van tegnologie Theo Alant.

De Villiers het by navraag gesê hy het beslis nie met die regsproses ingemeng nie. "Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het, en dat die verkiesingsproses korrek verloop het. Trouens, regter Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse."

Cameron het by navraag ook verwys na Heunis se brief van 29 Augustus waarin hy aangedui het daar geen beswaar teen Cameron se nominasie sou wees nie.

Oudregter Edwin Cameron, kanselier van die US. | FOTO: ELIZABETH SEJAKEE

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DA demands independent investigation into allegations against Stellenbosch University Rector

Issued by Dr Leon Schreiber MP – DA Constituency Head: Stellenbosch

27 Oct 2019 in News

The Democratic Alliance (DA) is shocked and dismayed to learn of the allegations against the Rector and Vice-Chancellor of Stellenbosch University (SU), Professor Wim de Villiers. According to media reports, De Villiers allegedly attempted to improperly influence former Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of Chancellor at SU while the university was a respondent in front of the court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans from the university.

According to media reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of Chancellor even after Cameron initially declined the inappropriate offer. In response to De Villiers' initial offer, Cameron wrote: *"Even now I am surrounded by documentation in the case that we are hearing next week, and no matter which way I go, my position in judging the case would be hopelessly compromised if I accepted the nomination. My position as a nominee would likely equally come under justified suspicion while the case is still pending."*

It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become Chancellor in the first place while the SU was a respondent in a case in front of the Constitutional Court. However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the Chancellorship even after the Justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest. De Villiers' conduct creates the extremely worrying impression that the Rector of SU sought to abuse his power to appoint the Chancellor in an attempt to improperly influence a Justice of the Constitutional Court.

The DA calls on the SU and relevant law enforcement agencies to immediately launch an investigation into De Villiers' alleged conduct. Universities are extremely important institutions in our society, and it is non-negotiable that their leaders must at all times be seen to be above reproach. At the same time, no person is above the law and De Villiers should be called to account for his alleged conduct.

Publication Date
27 Oct 2019

Author
Dr Leon Schreiber MP

Category
News

Publication: Burger, Die (Oos-Kaap) (Main)
Publication Date: 28 Oct 2019
Page: 2

AVE: 3389.36
Circulation: 7783
Part: 1 of 1

185

Cameron: DA vra US om 'te kyk na rektor'

Die DA het ook nou tot die kwessie oor die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as die Universiteit Stellenbosch (US) se visekanselier toegetree.

In 'n verklaring wat gister uitgereik is, doen die DA-LP Leon Schreiber 'n beroep op die US en die betrokke wetstoepassingsorganisasies om onmiddellik met 'n ondersoek na die beweerde optrede van die US se rektor, prof. Wim de Villiers, te begin.

Schreiber sê die DA is geskok en ontsteld oor die bewerings dat De Villiers probeer het om Cameron op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed om die kanselierskap te aanvaar. Hy skryf dit is verregaande dat De Villiers vir Cameron genader het terwyl die universiteit 'n respondent was in die hofsaak oor die posisie van Afrikaans aan die US. Cameron was toe besig om die konstitusionele hof se uitspraak in dié saak te skryf. Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as ongrondwetlik te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber het gister gesê hy het twee klagte by die US ingedien – een by die ombudskantoor en die tweede by die kantoor van die registrateur self.

Susan van der Merwe, 'n US-woordvoerder, sê verskeie US-alumni het Cameron genader om hom beskikbaar te stel vir die kanselierskap. "Hy het uiteindelik laat blyk dat hy hom net beskikbaar sou stel as Gelyke Kanse daarmee gemaklik sou wees."

Cameron het eers ná Gelyke Kanse skriftelik aangedui het sy benoeming is aanvaarbaar vir De Villiers laat weet hy is verkiesbaar. – **Maygene de Wee**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Cape Times (Main)
Publication Date: 28 Oct 2019
Page: 3

AVE: 17880.50
Circulation: 29673
Part: 1 of 1

186

Rector denies meddling

Cameron's appointment to chancellor above board, says VC

DOMINIC ADRIAANSE
dominic.adriaanse@inl.co.za

STELLENBOSCH university rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers has denied claims that he interfered with legal processes when approaching then Constitutional Court Justice Edwin Cameron, with the offer to become its chancellor.

This was allegedly while the case over the university's 2016 language policy, which saw English being elevated above Afrikaans as a medium of instruction, was before the Constitutional Court.

The university said the now retired Judge Cameron was approached by several of its alumni to make himself available for the chancellorship. Judge Cameron indicated that he would only make himself available if the Afrikaans lobby group Gelyke Kanse was comfortable with it, the university said.

Gelyke Kanse indicated in writing that they would have no objection if he was eligible for the role.

Earlier this month, the Constitutional Court dismissed the appeal by Gelyke Kanse against the 2016 Stellenbosch University language policy.

Gelyke Kanse had initially approached the Western Cape High Court where its application was dismissed, as the court insisted that the university's obligations to provide Afrikaans education were limited to where it was reasonably practicable.

The university said the innuendo in an Afrikaans newspaper that De Villiers "offered" the chancellorship to Judge Cameron was unrealistic, as no one has that power at the university.

De Villiers said he was satisfied that he acted in absolute good faith and that the election process went well.

"I certainly did not interfere with the legal process. In fact, Judge Cameron's nomination for chancellor proceeded with the equal opportunity agreement. Only after Judge Cameron was notified that his chancellorship for equal opportunities was acceptable did he let me know that he was indeed eligible. Judge Cameron's integrity is beyond doubt," said De Villiers.

He said in their correspondence he accepted Judge Cameron's initial answer that he was not eligible, and that there was no further contact between them on the matter.

Judge Cameron replaced Johann Rupert as chancellor.

The DA has called for law-enforcement agencies to immediately investigate De Villiers's alleged conduct.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: Cape Argus Early (Main)
Publication Date: 28 Oct 2019
Page: 4

AVE: 32820.48
Circulation: 27662
Part: 1 of 1

187

UNIVERSITY

Claims of influencing judge are 'unrealistic'

SISONKE MLAMLA

STELLENBOSCH university has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Yesterday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University: "Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the convocation."

She said: "Innuendo in the Afrikaans media that De Villiers had attempted to influence Cameron to find in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

> "All valid nominations are tabled at an electoral college
>
> Susan van der Merwe
> STELLENBOSCH UNIVERSITY SPOKESPERSON

Five nominations were received and the electoral college elected Cameron with an outright majority, Van der Merwe said.

Schreiber said that according to reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined.

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreiber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villiers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed due process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Kanse. This is clearly evident in the correspondence.

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regret, yet understanding.

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after Cameron had received written confirmation that Gelyke Kanse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

PEAR
This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.
DALRO

Publication: CapeArgusLate (Main)
Publication Date: 28 Oct 2019
Page: 4

AVE: 32820.48
Circulation: 27662
Part: 1 of 1

188

■ UNIVERSITY

Claims of influencing judge are 'unrealistic'

SISONKE MLAMLA

STELLENBOSCH university has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Yesterday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University "Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the convocation."

She said: "Innuendo in the Afrikaans media that De Villiers had attempted to influence Cameron to find in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

> "
> All valid nominations are tabled at an electoral college
>
> Susan van der Merwe
> STELLENBOSCH UNIVERSITY SPOKESPERSON

Five nominations were received and the electoral college elected Cameron with an outright majority, Van der Merwe said.

Schreiber said that according to reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined.

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreiber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villiers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed due process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Kanse. This is clearly evident in the correspondence.

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regret, yet understanding.

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after Cameron had received written confirmation that Gelyke Kanse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

PEAR

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Publication: Burger, Die (Wes-Kaap) (Main)
Publication Date: 28 Oct 2019
Page: 2

AVE: 7064.79
Circulation: 47400
Part: 1 of 1

Cameron: DA vra US om 'te kyk na rektor'

Die DA het ook nou tot die kwessie oor die verkiesing van oudregter Edwin Cameron as die Universiteit Stellenbosch (US) se visekanselier toegetree.

In 'n verklaring wat gister uitgereik is, doen die DA-LP Leon Schreiber 'n beroep op die US en die betrokke wetstoepassingsorganisasies om onmiddellik met 'n ondersoek na die beweerde optrede van die US se rektor, prof. Wim de Villiers, te begin.

Schreiber sê die DA is geskok en ontsteld oor die bewerings dat De Villiers probeer het om Cameron op 'n onbehoorlike wyse te beïnvloed om die kanselierskap te aanvaar. Hy skryf dit is verregaande dat De Villiers vir Cameron genader het terwyl die universiteit 'n respondent was in die hofsaak oor die posisie van Afrikaans aan die US. Cameron was toe besig om die konstitusionele hof se uitspraak in die saak te skryf. Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as ongrondwetlik te verwerp, maar het sy saak verloor.

Schreiber het gister gesê hy het twee klagte by die US ingedien – een by die ombudskantoor en die tweede by die kantoor van die registrateur self.

Susan van der Merwe, 'n US-woordvoerder, sê verskele US-alumni het Cameron genader om hom beskikbaar te stel vir die kanselierskap. "Hy het uiteindelik laat blyk dat hy hom net beskikbaar sou stel as Gelyke Kanse daarmee gemaklik sou wees."

Cameron het eers ná Gelyke Kanse skriftelik aangedui het sy benoeming is aanvaarbaar vir De Villiers laat weet hy is verkiesbaar. – **Maygene de Wee**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Volksblad-Daily (Main)
Publication Date: 29 Oct 2019
Page: 7

AVE: 26906.88
Circulation: 13906
Part: 1 of 1

190

'Kanselierskap en die duiwel'

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US tersyde stel, meen Gustaf Pienaar.

'N Enkele sinnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-ideaal dood" wat op 17 Oktober 2019 in *Volksblad* verskyn het, het my as regsgeleerde laat regop sit. Spies het sy teleurstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek, en geskryf: "Dit is . . . van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel."

Dit is ou nuus dat Edwin Cameron toe wel op 25 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek – en ongetwyfeld die meerderheid Suid-Afrikaners – tóé egter nié besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kanse se appèl na dié hof oor die die US se taalbeleid van 2016.

En toe kom die hof se eenparige uitspraak op 10 Oktober: Die téén Gelyke Kanse en ten gunste van US, èn dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier . . .

Nóg Cameron nóg De Villiers het intussen Spies se opsienbarende stelling betwis. Trouens, in 'n plofbare berig hieroor in *Beeld* (24 Oktober), susterkoerant van *Volksblad*, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besit gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van briewe tussen De Villiers en Cameron oor laasgenoemde se kandidatuur vir die US se kanselierskap.

Nie volle verhaal

Cameron het – luidens die berig in *Beeld* – heel korrek ongeveer twee weke voordat Gelyke Kanse se appèl geargumenteer is, botweg geweier om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter mettertyd geswig onder die volgehoue druk van verskeie rolspelers uit die US se geledere en toe laat blyk dat hy wel vir die prestigeryke amp beskikbaar sou wees – mits Gelyke Kanse daartoe sou toestem.

Dit is in essensie ook De Villiers se verweer. "Cameron se benoeming vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse," het hy in 'n verklaring gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die oopte is, het die leier van Gelyke Kanse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gewys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanselierskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotsing ingesien het.

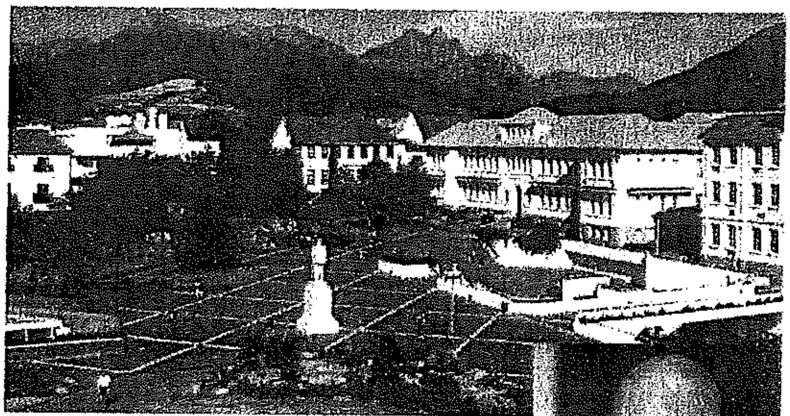

Die Universiteit Stellenbosch.

Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kanse in beginsel nie beswaar sou maak teen Cameron se kandidatuur nie.

Van sleutelbetekenis is dat hy dié toegewing uitdruklik slegs namens sy kliënte gemaak het; nié ook namens die ganse Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang behoort te wees nie. Wat meer is: Toe Gelyke Kanse die toegewing gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Beeld* – nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lewer nie. Dit maak 'n reuseverskil.

By nader ontleding kom Cameron se optrede op die volgende neer: Hy het Gelyke Kanse mooitjies opgesaal om namens hom 'n regs-etiese besluit te neem wat nét hy kon neem. Om nou die blaam op Gelyke Kanse te plaas vir dié ontluikende skandaal, herinner aan wyle Hansie Cronjé: Hy het mos die skuld vir die wedstrydknoeiskandaal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, opgelaai op die duiwel – pleks van sy eie gebrekkige morele oordeel – gepak.

Middagete

Kort nadat Cameron die spreekwoordelike groen lig van Gelyke Kanse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagete met De Villiers – wat 'n getuie in die saak was – gevoer. Vir seker het Gelyke Kanse se "toestemming" nie só ver gestrek nie. Immers: 'n Regter vergader nooit privaat met iemand wat 'n getuie is in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verkies om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werklikheid tussen Cameron en De Villiers afgespreek is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik:

In 1923 is ene McCarthy iewers in Engeland strafregtelik vervolg nadat hy met sy motorfiets in 'n botsing betrokke was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbonde aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadevergoedingseis teen die einste McCarthy – voortspruitende uit dieselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigde en sy regspan nie bewus nie.

Dit het later geblyk dat die betrokke klerk teenwoordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besin het. McCarthy is skuldig bevind en gevonnis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die beraadslagings bygewoon het, het McCarthy die King's Bench Court genader met 'n aansoek om die tersydestelling van sy skuldigbevinding en vonnis. Die betrokke regters het in beëdigde verklarings vertel dat die klerk hoegenaamd geen rol gespeel het tydens hul beraadslaging nie.

Hoofregter lord Hewart het 'n uitspraak gelewer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofuitsprake weerklink. Terwyl hy die egtheid van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter betekenisvol opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kamers gebeur het nie, maar hoe dit vir die buitewêreld kan lyk. "[It] is of fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigbevinding is tersyde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweeg die volgende: "Hoe waarskynlik" sou iemand kon gis, "is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat juis hy aangewys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-appèl te lewer?"

Edwin Cameron

Hóógs waarskynlik, sou die hipotetiese vraesteller se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vernedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verseker dat Cameron onbestrede verkies word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as daar by hom die geringste spesmaas sou wees dat die universiteit sy saak teen Gelyke Kanse kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vernedering ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal jy die man wat pas 'n streep deur jou universiteit se omstrede taalbeleid getrek het, daarna tot kanselier bevorder?"

Die antwoord is dat niemand stellig ooit sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron – nes die regters in die McCarthy-saak – totdat hulle blou in die gesig is. En dit is juis die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die vroedvrou vir allerlei gissings, persepsies, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou vorentoe? Wat regter Cameron betref, kan hy sy welverdiende hoë reputasie slegs red deur afstand te doen van sy verkiesing as die US se volgende kanselier. Terugskouend sal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kanse-geding betrokke moes geraak het nie. Die feit dat hy 'n oud-Matie is, kon hom nog verskoon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n eredoktorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes hy hom gevaarligte laat flikker het.

John Vorster

Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom óók laat verlei om benoem te word vir 'n prestigeryke amp – dié van staatspresident. Dit, terwyl die inligtingskandaal (wat hom betrek het) aan't broei was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die minsame Cameron wat ek persoonlik én deur sy voortreflike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se oordeel het hom dié keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese mistasting wat sy aanpseed in die gedrang gebring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie aangeleentheid was uiters naïef. Hy het klaarblyklik 'n gevaarlike mynveld betree sonder om die US se regspan te raadpleeg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het sy baas gevang. De Villiers behoort die eerbare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarmee al nege ander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevlek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kwesbare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige bespreking van die meriete van die hof se uitspraak oor die US se taalbeleid vermy. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kanse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, presies dieselfde gewees het.

■ **Pienaar is 'n regsjoernalis en nie-praktiserende advokaat van Vleesbaai.**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Burger, Die (Wes-Kaap) (Main)
Publication Date: 29 Oct 2019
Page: 5

AVE: 81378.43
Circulation: 47400
Part: 1 of 1

1 9 1

Kanselierskap in die weegskaal

Oudregter Edwin Cameron behoort op etiese regsgronde uit sy amp as kanselier van die Universiteit Stellenbosch te bedank; prof. Wim de Villiers as rektor en die hoofregter moet die taaluitspraak oor die US ter syde stel, meen Gustaf Pienaar.

'N Enkele sinnetjie in prof. Philip Spies se artikel "Jan Marais-ideaal dood", wat op 17 Oktober 2019 in *Die Burger* verskyn het, het my ne regop laat sit. Spies het sy teleurstelling oor die beslissing van die konstitusionele hof in verband met die Universiteit Stellenbosch (US) se taalbeleid uitgespreek en geskryf: "Dit is ... van belang dat [regter] Cameron in die loop van die hangende hofsaak deur die US se rektor, prof. Wim de Villiers, genader is om hom as kanselier beskikbaar te stel."

Dit is ou nuus dat Edwin Cameron toe wel op 23 September tot nuwe kanselier van die US verkies is. Dit was 'n gewilde keuse. Wat ek – en ongetwyfeld die meerderheid Suid-Afrikaners – tot egter nié besef het nie, is dat Cameron een van tien regters van die konstitusionele hof was wat moes beslis oor Gelyke Kanse se appèl na dié hof oor US se taalbeleid van 2016.

En toe kom die hof se eenparige uitspraak op 10 Oktober: Dis téén Gelyke Kanse en ten gunste van US, én dit is gelewer deur die US se aangewese kanselier ...

Nóg Cameron nóg De Villiers het intussen Spies se opsienbarende stelling betwis. Trouens, in 'n pleitbare berig hieroor wat op 24 Oktober in *Die Burger* verskyn het, word die kern van Spies se stelling bevestig aan die hand van dokumente wat in die koerant se besit gekom het. Daarvolgens was daar inderdaad oor 'n lang tydperk gesprekke en 'n uitruil van briewe tussen De Villiers en Cameron oor laasgenoemde se kandidatuur vir US se kanselierskap.

Nie volle verhaal

Cameron het – luidens die berig in *Die Burger* – heel kortaf ongeveer twee weke voordat Gelyke Kanse se appèl geargumenteer is, botweg geweier om verder met De Villiers oor sy kandidatuur te onderhandel. Hy het egter meteentyd geswig onder die volgehoue druk van verskeie rolspelers uit US se geledere en toe laat blyk dat hy wel vir die prestigeryke amp beskikbaar sou wees – mits Gelyke Kanse daartoe sou toestem.

Dit is in essensie ook De Villiers se verweer. "Cameron se nominasie vir kanselier het voortgegaan met die instemming van Gelyke Kanse," het hy in 'n verklaring gesê.

Dit vertel egter nie die volle verhaal nie. Volgens die dokumente wat nou in die ope is, het die leier van Gelyke Kanse se regspan in 'n brief aan Cameron daarop gewys dat hulle ook aanvanklik aan hom as kandidaat vir die kanselierskap gedink het, maar toe die onvermydelike belangebotsing ingesien het. Nogtans het hy ruimhartig verklaar dat Gelyke Kanse in beginsel nie beswaar sou maak teen Cameron se kandidatuur nie.

Van sleutelbetekenis is dat hy dié toegewing uitdruklik slegs namens sy kliënte gemaak het; nié ook namens die groter Suid-Afrikaanse bevolking, vir wie die onafhanklikheid en integriteit van regters van die hoogste belang behoort te wees. Wat meer is: Toe Gelyke Kanse die toegewing gemaak het, was hulle – volgens die berig in *Die Burger* – nie daarvan bewus dat juis die US se aangewese kanselier die hof se uitspraak sou lewer nie. Dit maak 'n reuseverskil.

By nader ontleding kom Cameron se optrede op die volgende neer: Hy het Gelyke Kanse moeilikes opgesaal om namens hom 'n regs-etiese besluit te neem wat net hy kon neem. Om nou die blaam op Gelyke Kanse te plaas vir dié ontluikende skandaal, herinner aan wyle Hansie Cronjé: Hy het mos die skuld vir die wedstryd-knoeiskandaal, wat die krieketwêreld destyds geruk het, opgelos op die duiwel – pleks van sy eie gebrekkige morele oordeel – gepak.

Middagete

Kort nadat Cameron die spreekwoordelike groen lig van Gelyke Kanse gekry het, het hy minstens een persoonlike gesprek oor middagete met De Villiers – wat 'n getuie in die saak was – gevoer. Vir seker het Gelyke Kanse se "toestemming" nie só ver gestrek nie. Trouens: 'n regter vergader nooit

Edwin Cameron

privaat met iemand wat 'n getuie is in 'n saak wat voor hom dien nie. Nooit nie. Punt.

Wat ek – of wie ook al – verkies om te glo (of nie te glo nie) oor wat in werklikheid tussen Cameron en De Villiers afgespreek is, is volkome irrelevant. Laat ek verduidelik: In 1923 is ene McCarthy lewers in Engeland strafregtelik vervolg nadat hy met sy motorfiets in 'n botsing betrokke was. Die klerk van die regters was terselfdertyd ook verbonde aan 'n regsfirma wat opdrag gehad het om 'n skadevergoedingseis teen die einste McCarthy – voortspruitende uit dieselfde voorval – in te stel. Daarvan was die beskuldigde en sy regspan nie bewus nie.

Dit het later geblyk dat die betrokke klerk teenwoordig was toe die regters in kamers oor hul uitspraak besin het. McCarthy is skuldig bevind en gevonnis. Toe dit aan die lig gekom het dat die klerk die beraadslagings bygewoon het, het McCarthy die King's Bench Court genader met 'n aansoek om die tersydestelling van sy skuldigbevinding en vonnis. Die betrokke regters het in beëdigde verklarings vertel dat die klerk hoegenaamd geen rol gespeel het tydens hul beraadslaging nie.

Hoofregter lord Hewart het 'n uitspraak gelewer wat tot vandag toe wêreldwyd – ook in Suid-Afrika – gereeld in hofuitsprake weerklink. Terwyl hy die egtheid van die regters se verklarings aanvaar het, het die hoofregter betekenisvol opgemerk dat die vraag nie is wat presies in kamers gebeur het nie, maar hoe dit vir die buitewêreld kon lyk. "[It] is of fundamental importance," het hy verklaar, "that justice should not only be done, but should manifestly and undoubtedly be seen to be done." McCarthy se skuldigbevinding is ter syde gestel.

Die toets is wat die redelike mens van al hierdie dinge sal maak. Oorweeg die volgende: "Hoe waarskynlik" sou iemand kon gis, "is dit dat Cameron vir De Villiers sou inlig dat juis hy aangewys is om die konstitusionele hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-appèl te lewer?" Hoogs waarskynlik, sou die hipotetiese vraesteller se gevolgtrekking kon wees.

Persoonlike vernedering

Verder: Dit blyk dat De Villiers persoonlik probeer verseker dat Cameron onbestrede verkies word. (Daar was ook ander kandidate.) Die redelike mens sou dus kon gis: "Hoe waarskynlik is dat De Villiers Cameron se kandidatuur met soveel entoesiasme sou bevorder as daar by hom die geringste spesmaas sou wees dat die Universiteit sy saak teen Gelyke Kanse kon verloor? Vir De Villiers sou so 'n verwikkeling immers 'n enorme persoonlike vernedering ingehou het."

Nog iemand anders sou kon gis: "Sal jy die man wat pas 'n streep deur jou universiteit se omstrede taalbeleid getrek het, daarna tot kanselier bevorder?"

Die antwoord is dat niemand stellig ooit sal weet wat die waarheid is nie, al verduidelik De Villiers en Cameron – net die regters in die McCarthy-saak – totdat hulle blou in die gesig is. En dit is juis die probleem: 'n Gebrek aan geloofwaardigheid is nou die voedingsbron vir allerlei gissings, persepsies, skinderstories. Die slagoffer is die integriteit van ons regstelsel.

Die vraag is: Hoe nou voorentoe? Wat regter Cameron betref, kan hy sy welverdiende hoë reputasie slegs red deur afstand te doen van sy verkiesing as US se volgende kanselier. Terugskouend tal hy seker met my saamstem dat hy nooit as regter by die Gelyke Kanse-geding betrokke moes geraak het nie. Die feit dat hy 'n oud-Matie is, kon hom nog verskoon word, maar dat hy vroeg in prof. de Villiers se termyn as rektor 'n eredoktorsgraad van sy alma mater ontvang het, moes by hom gevaarligte laat flikker het.

John Vorster

Cameron behoort 'n les uit die vorige bedeling te neem: Premier John Vorster het hom óók laat verlei om benoem te word vir 'n prestigeryke amp – dié van staatspresident. Dit, terwyl die Inligtingskandaal (wat hom betrek het) aan't broei was. Minder as agt maande later was hy verplig om te bedank. Dit was 'n vernedering wat hom vir die res van sy lewe agtervolg het.

Die mense wat Cameron wat ek persoonlik én deur sy voortreflike uitsprake en skryfwerk leer ken het, se oordeel het hom dié keer ernstig in die steek gelaat. Dit is menslik; dit is bitter jammer; dit is teen sy aard – noem maar op. Maar dit bly 'n onvergeeflike etiese misstasting wat sy ampseed in gedrang bring het.

Met prof. Wim de Villiers het ek minder simpatie. Sy betrokkenheid by hierdie aangeleentheid was uiters naïef. Hy het klaarblyklik 'n gevaarlike mynveld betree sonder om die US se regspan te raadpleeg. De Villiers het Cameron geen guns bewys nie en skande oor sy amp en US gebring. Slim het sy baas gevang. De Villiers behoort die eerbare weg te volg en te bedank.

Dit laat ons met Cameron se uitspraak waarmee al nege ander regters saamgestem het. Dit is onherroeplik bevlek, en omdat ons hier te make het met die absolute finaliteit van 'n uitspraak van ons land se hoogste hof, is dit waarskynlik die grootste skandaal wat die Suid-Afrikaanse reg sedert 1994 getref het – te meer nog as dit blyk dat die ander regters van Cameron se kwesbare posisie bewus was en niks gedoen het om die hof se integriteit te beskerm nie.

Die vraag is: Noudat die hoofregter hiervan bewus gemaak is, wat is hy van voorneme om te doen ten einde die konstitusionele hof se reputasie en integriteit te herstel? Gaan hy waak oor die wagters van die Grondwet?

Ek het met opset enige bespreking van die meriete van die hof se uitspraak oor US se taalbeleid vermy. Vir die rekord: Selfs al het die hof ten gunste van Gelyke Kanse beslis, sou die standpunte wat ek hier bo ingeneem het, presies dieselfde gewees het.

■ Pienaar is 'n regsjoernalis en nie-praktiserende advokaat van Vleesbaai.

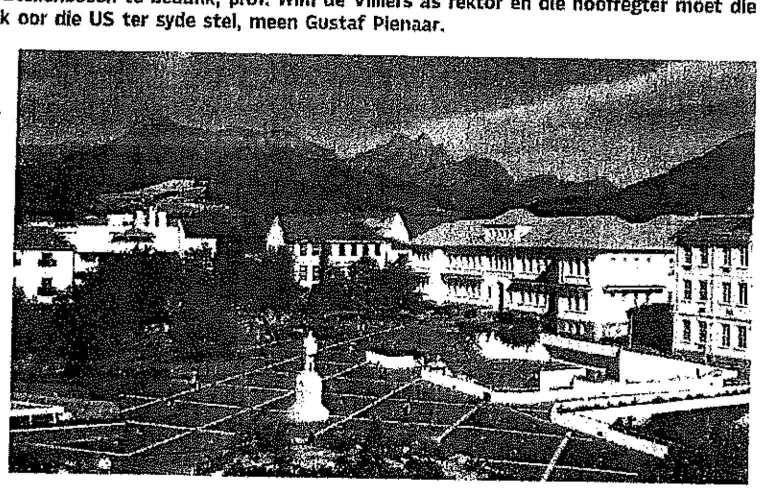

Die sogenaamde Rooi Plein op die kampus van die Universiteit Stellenbosch.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

DALRO

Stellenbosch University rector says claims of influencing judge are 'unrealistic'

NEWS / 29 OCTOBER 2019, 08:30AM / SISONKE MLAMLA

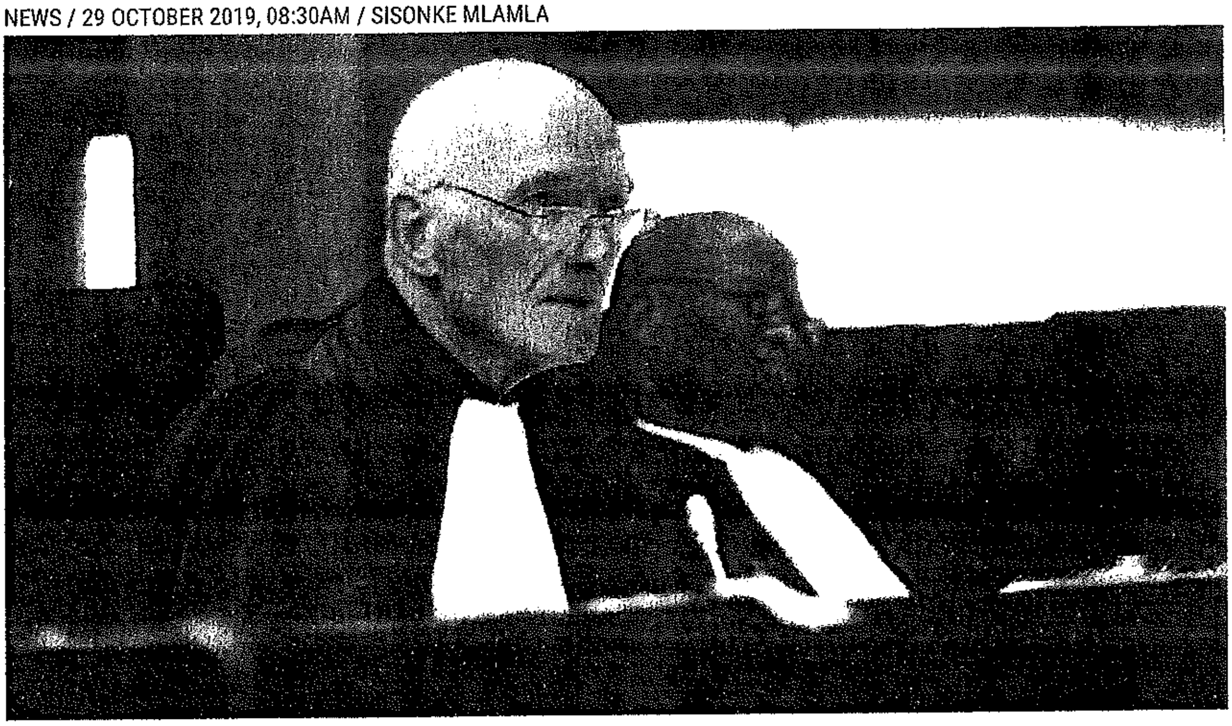

Constitutional Court Justice Edwin Cameron, left, speaking during a Constitutional Court special ceremonial session to mark his retirement after 25 years as a judge. Itumeleng English African News Agency (ANA)

Cape Town - Stellenbosch University has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

On Sunday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University: "Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.

RELATED ARTICLES

SU signs grant agreement to combat children's TB

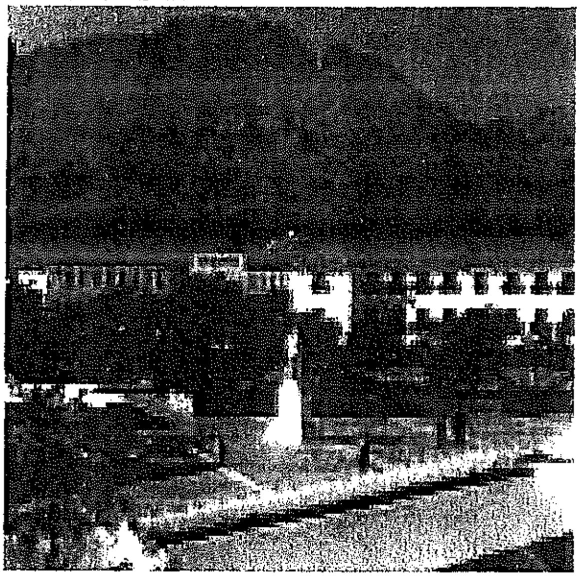

Stellenbosch University 'racist' study on Coloured women still under investigation

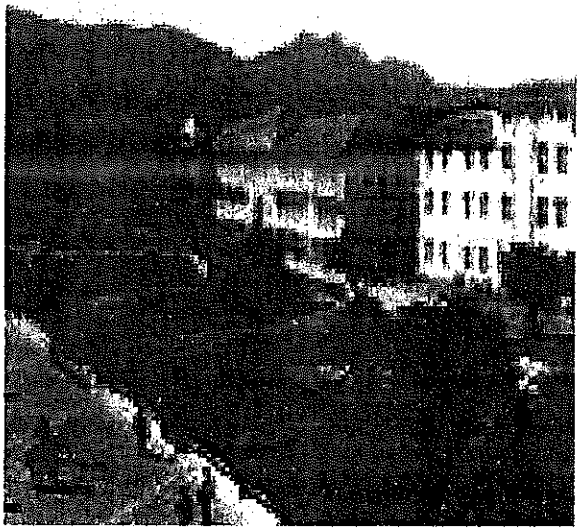

"All valid nominations are tabled at an electoral college consisting of the members of the university council, the executive committee of senate and the president and deputy president of the convocation."

She said: "Innuendo in the Afrikaans media that De Villiers had attempted to influence Cameron to find in Stellenbosch University's favour by offering him the position of chancellor is simply unrealistic."

Five nominations were received and the electoral college elected Cameron with an outright majority, Van der Merwe said.

Schreiber said that according to reports, De Villiers persisted in his attempts to tempt Cameron with the position of chancellor even after Cameron initially declined.

"It is already outrageous that De Villiers approached Cameron with the offer to become chancellor in the first place while the university was a respondent in a case in front of the Constitutional Court.

"However, what is even more shocking is that De Villiers apparently continued to try and tempt Cameron with the chancellorship even after the justice initially dismissed the offer, before ultimately accepting the offer at De Villiers' behest," Schreiber said.

However, Van der Merwe said that according to De Villiers he "definitely" did not interfere with the legal process.

De Villers said: "I am satisfied that I acted in good faith, and that the election followed due process. Cameron's nomination for chancellor only went ahead with the express written agreement of Gelyke Kanse. This is clearly evident in the correspondence.

"I accepted Cameron's initial response, that he would not be able to accept the nomination as candidate for the position of the chancellor with regret, yet understanding.

"There was no further correspondence about the matter between us. Only after Cameron had received written confirmation that Gelyke Kanse did not object to him making himself available for the position, did he advise me that he would accept such a nomination.

"Cameron's integrity is beyond reproach."

@SISONKE_MD

sisonke.mlamla@inl.co.za

Cape Argus

Related Tags

Universities

CTLive.info

SACISA supports DA calls for investigation into Stellenbosch University's Vice-Chancellor

October 29, 2019 11:26 am

UK-based group, the South African Constitution, Independence, Security and Accountability (SACISA), has come out in support of the Democratic Alliance 's (DA) call for a probe into allegations that the Vice-Chancellor of Stellenbosch University, Professor Wim de Villiers, attempted to improperly influence the appointment of the Chancellor at the institution.

The DA is alleging that De Villiers approached former Constitutional Court Justice, Edwin Cameron, while he was involved in hearing an appeal by organisation Gelyke Kanse, regarding the university's language policy.

The Constitutional Court ruled that the university's language policy, which elevates English above Afrikaans as a medium of instruction is constitutionally justified.

"Our concern is that the inquiry should have been dealt with before the judgement was made in the Gelyke Kanse decision about the continuation of Afrikaans language at the university of Stellenbosch, and particularly thereafter that Justice Cameron was appointed chancellor because Justice Cameron and the Chief Justice were involved with the Concourt ruling on October 10, and our concern is there might well be a strong argument that there was a conflict of interest,"says SACISA spokesperson, Justine Lewis.

De Villiers earlier said that he was not involved in the process of electing the new chancellor.

He says the only correspondence he had with Justice Cameron was regarding his availability for the role which he declined.

De Villiers says he is positive that he acted in good faith and that the election process was ultimately ran in accordance with the university's policies.

Share this:

Twitter Facebook

Like this:

Loading...

197

CTLive.info

Business Crime Headlines Opinion Sport

Stellenbosch University rector says claims of influencing judge are 'unrealistic'

October 29, 2019 6:30 am

Constitutional Court Justice Edwin Cameron, left, speaking during a Constitutional Court special ceremonial session to mark his retirement after 25 years as a judge. Itumeleng English African News Agency (ANA)

Cape Town – Stellenbosch University has rejected as "simply unrealistic" allegations that its rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers had attempted to improperly influence retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

Popular

Woman took pain of being raped by a priest to start a NGO for other victims

Fort Worth cop resigns after fatally shooting Atatiana Jefferson

F4SD wants Lamola to expedite release of #FeesMustFall activist Kanya Cekeshe

The 'real' value of the rand using the Coca Cola Index

ANC to give update in re-establishing its youth league

IEC confirms Nyhontso as PAC leader

On Sunday, the DA expressed its "shock and dismay" over the reported allegations and called on the university and relevant law enforcement agencies to immediately probe De Villiers.

DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber said the university had been a respondent in front of the Constitutional Court in the case about its language policy to practically eliminate Afrikaans.

University spokesperson Susan van der Merwe said no individual had the mandate or power to offer any candidate the position of chancellor.

Van der Merwe said that in accordance with the process set out in the statute of Stellenbosch University: "Members of the convocation are requested to nominate candidates according to a specified process.

Share this:

Twitter Facebook

Like this:

Loading...

Friday, 01 November 201901/11/19

NEWSLETTER | SUPPORT US LOGIN WITH STEADY

Toggle navigation

- HOME
- NEWS & ANALYSIS
- COMMENT
- POLITICS
- ARCHIVE
- iSERVICE

Search

Search

- BERGER
- BOKAMOSO
- BULLARD
- GORDIN
- GROUSE
- HSF
- IRR
- JERM
- KANE-BERMAN
- RACEBALLS
- RATCATCHER
- WSM

OPINION

Has the ConCourt issued a death blow to Afrikaans?

Theuns Eloff |
29 October 2019
Theuns Eloff writes on the court's judgment in the case of Stellenbosch University vs Gelyke Kanse

THE CONSTITUTIONAL COURT AND GELYKE KANSE: WHAT HAPPENED?

On October 10, 2019, the Constitutional Court ruled in the case in which Gelyke Kanse (GK) asked that the 2016 Language Policy of the University of Stellenbosch (SU) be set aside because it is unconstitutional. GK's application was essentially an appeal against the Western Cape High

Court's earlier ruling, and a request to bypass the Supreme Court of Appeal (SCA) and approach the Constitutional Court directly. This was allowed.

The overall verdict - with which all 10 judges agreed - was written by Judge Edwin Cameron (who was recently appointed new Chancellor of the SU). There are also two additional rulings, one by Chief Justice Mogoeng Mogoeng and the other by Judge Johan Froneman, which provide additional perspectives.

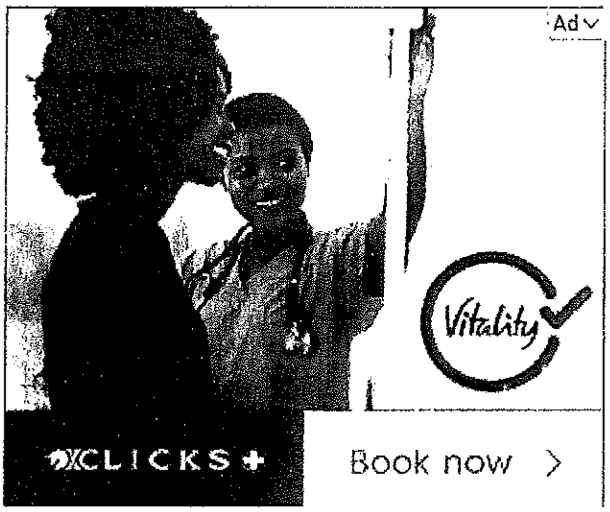

In our constitutional order, it is possible that one may differ from the decisions of the courts and also the Constitutional Court without being charged with contempt of court. The condition is that it is done in fairness and with respect. These are the starting points of this article.

The principle of "appropriate justification"

A key element of the Constitutional Court's judgment is that of "appropriate justification". This comes from the well-known Constitutional Court ruling on Ermelo High School's language policy in 2009. In it, Judge Albie Sachs said that where a learner already enjoys the benefit of education in the language of choice, the state has a negative duty not to take away this right or to reduce it without "appropriate justification".

The Constitutional Court accepted the SU management's motivation that the 2014 Policy, where Afrikaans and English enjoyed equal status, should change. The reasons were that the black

students of SU, who cannot understand Afrikaans at all, felt "stigmatised, marginalised and excluded" by that equal treatment. It results from separate lectures in the same subject (some in Afrikaans, others in English), and simultaneous interpretation in lectures presented in Afrikaans. It also flowed from the common language of Afrikaans on campus. Stellenbosch University argues that equal treatment of Afrikaans is no longer sustainable if it makes students feel that way and that it must therefore be scaled down.

The Constitutional Court accepted this and went even further by saying that SU's opinion that the 2016 Policy does not reduce Afrikaans education, but merely repositions it, is not true. The 2016 Policy effectively gives priority to English to promote SU's goals of "equal access, multilingualism and integration". That being said, how the preference for one language can promote multilingualism, only the respected judges will know!

The use of Afrikaans at SU is now subject to available resources - and it is too expensive for SU to do this in a reasonably practicable way. In doing so, the Constitutional Court explains, the SU provided "appropriate justification" for the scaling down of Afrikaans at SU.

How did it happen that the Constitutional Court - which had the oath declarations and other statements in Afrikaans translated at its own expense - came to this conclusion? There were mainly three issues that GK faced in the court case and judgment.

The application of the policy was out of bounds
Because GK brought the first application to the Western Cape High Court before the start of the implementation of the 2016 Policy, the Constitutional Court decided that they were not allowed to use the Policy in the case. As a result, much of GK's good testimony from students and staff from which the negative implications for Afrikaans were already evident was not taken into account by the Constitutional Court.

As Judge Cameron states in his ruling (based on SU's assurance) that all first-year classes will still be offered in Afrikaans, GK's evidence could not be used to prove it false - despite that many of the oaths declared by students have proven that this is not true. The irony is that GK may have brought their case too soon, before the implications of the Policy were clear and that they would probably not easily be allowed to bring a "new" case later on the negative consequences of applying the Policy. And this is the situation despite the fact that the Constitutional Court itself provided the negative consequences for Afrikaans and even (in Chief Justice Mogoeng and Judge Froneman's additional rulings) made sympathetic noises about it.

The interpretation of "reasonably practicable"

The second problem was the Constitutional Court's reluctance and unwillingness to correct the legal errors of their verdict in AfriForum's Kovsies case. Even Judge Froneman, who was very positive about Afrikaans as a teaching language in his minority judgment, affirms that the

Constitutional Court is bound by the Kovsie judgment, even though the facts in the GK case were quite different. The biggest mistake the Constitutional Court made in the Kovsie case was to interpret the qualification for the right to be taught in a language of choice, namely "reasonably practicable", normatively and to link it to the equality and redress in the second part of section 29 (2).

It is stated that in order to make the right to education in the language of one's choice a reality, the State must consider all reasonable educational alternatives (including single-medium institutions), but also equality, practicality and the need to correct past discriminatory laws and practices. Any first year language student will know that "reasonably practicable" can only indicate that the qualification has to do with the practical feasibility of a case, such as it should not be unaffordably expensive or unenforceable.

Apart from the fact that it is linguistically nonsensical to interpret it in this way, the intention of the "legislature" (in this regard CODESA and later the Constitutional Assembly) must also be taken into account. Both Cyril Ramaphosa and Roelf Meyer will testify that the intention in the first sentence of section 29(2) has always been that the right to a language of choice must pass the test of practical feasibility.

The second part of the sentence, where the possibilities of realising the law (further), first bring forth equality, restitution and (again) practicality. In the authoritative Bill of Rights Handbook (2013), Currie and De Waal also state this precisely as a matter of practical and reasonable application. And the Constitutional Court's ruling even quotes them. Respectfully, our esteemed courts have failed the language test here. And GK and Afrikaans are the victims of it.

The Constitutional Court did, however, reasonably test the cost aspect, and on the basis of SU's (untested) financial calculations, the Constitutional Court concluded that equal retention of Afrikaans in addition to English at SU would be too costly to do in a reasonably practicable way.

But the Constitutional Court goes further and also brings in the fact that so many (black) students cannot understand and/or speak Afrikaans, as a further element to make the "reasonably practicable" impossible.

And the fact that they feel "stigmatised", marginalised and excluded by simultaneous interpreting in classes are, according to the Constitutional Court, further reasons that retaining Afrikaans is not reasonably practicable - despite the fact that simultaneous interpreting is international practice at the UN and the EU.

Obviously, these reasons that the SU presents and that are accepted by the Constitutional Court are not objective - and are rooted in students' "lived reality" according to the ideology of #FeesMustFall.

The lack of a systemic analysis

The third problem faced by GK is that in a case like this, the Constitutional Court does not look at the "bigger picture" of Afrikaans teaching. The Court assesses the set of facts on the table and applies the legal principles. For although all three judges who wrote the verdicts acknowledged that Afrikaans as a language of instruction is under pressure and may even disappear through the 2016 Language Policy, they did not take this fact into account in their judgment. And for that they can be criticised. Judge Cameron goes so far as to say that the scaling down of Afrikaans in favour of English for equality, access and participation, weighed on a sliding scale of what is lost in terms of language and gained in terms of social justice, is constitutionally justifiable.

And here's the crux: when it comes to language, the individual's constitutional rights in the Constitutional Court's interpretation do not weigh as heavily as social justice. And Afrikaans and minority language rights are the victims.

Towards the end of his verdict, Judge Cameron makes some additional comments. He acknowledges that the fate of indigenous languages (including Afrikaans) requires serious consideration. To declare SU's 2016 policy as in line with section 29(2) comes at a cost, which "our judgement must acknowledge". But then the judge does an about turn: this problem is not the Constitutional Court's.

The hegemony of English is part of the "march of history" and is hostile to all minority languages worldwide, including Afrikaans. This march of history and the fact that only one university still

uses Afrikaans as a language of instruction is also not SU's problem. And equally, he concludes: "Yet we should not miss the cost that the diminution of Afrikaans at the University not only entails for Gelyke Kanse and its adherents, but for our world, and for ourselves."

With reference to one of GK's arguments, namely that Afrikaans as an indigenous and official language in terms of section 6(4) must enjoy "parity of esteem" and should be "treated fairly" (and that it does not happen at SU), Judge Cameron states in the brief that the Western Cape High Court did not go into it. But that element, in conjunction with section 6(2) on the promotion of indigenous languages "may require consideration". This is the closest that the Constitutional Court comes to a systemic analysis.

Chief Justice Mogoeng affirms that Afrikaans is an African language and that the fact that it was abused in the past does not affect the language's "African DNA". Then he makes the astonishing point that, because the State does not have the money now to help Afrikaans and other indigenous languages in terms of section 6, the corporate sector must please do so!

Judge Froneman goes further and approaches the case systemically. He starts with a strong statement about the Constitutional Court's acceptance that the 2016 Policy is in line with section 9 (2).

One does not need international studies, of which there are many, to realise that this state of affairs entrenches English as the dominant language not only in tertiary education, but also, as we will see, from primary through secondary school to university. Opinions may differ on whether this is a good or bad thing, but it seems strange for this Court, the ultimate protector of minority language rights under the Constitution, to give its blessing to this result.

He further shows how the hegemony of English has extremely detrimental consequences for young coloured and black South Africans, while white English speakers (with their own inheritance of colonialism) come off scot-free. He concludes with the belief that the constitutional empowerment for every South African to be proud of his/her language does not call for the destruction of other languages. Making South Africa truly multilingual will require everyone to work together. It is not "reasonably impractical".

At least Judge Froneman's ruling acknowledges the systemic crisis of Afrikaans and other indigenous languages. But that did not change the verdict.

Don't shoot the messenger ...

One cannot help but judge that the Constitutional Court's ruling is not fair, especially since it did not take the full picture into consideration. But it is important to keep in mind that the institution that brought the Afrikaans language community to this point is not the Constitutional Court, but SU, and the Afrikaans business leaders, parents and students who prefer English as their language of instruction. They must bear at least part of the blame.

What is clear (and deserves further analysis) is that Afrikaans in public institutions has been dealt a serious blow, if not a death blow. After the Constitutional Court's ruling, section 29(2) no longer has any value for the Afrikaans language community. They will now have to call on section 29(3) and build private Afrikaans institutions. This is - ironically - good news for Soltech (Solidarity's technical college), Akademia (Solidarity's university) and the MOS Initiative (a private company recently established to build and manage Afrikaans inclusive schools).

By Theuns Eloff: Chair, FW de Klerk Foundation Board of Advisers
28 October 2019

maroela media
afrikaanse nuus- en kuierplek

Maties begin ondersoek na rektor ná bewerings

1 November 2019
(https://maroelamedia.co.za/2019/11/01/)

Nico Strydom
(https://maroelamedia.co.za/author/nico/)

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/10/wim-de-villiers.jpg?x54301)

Prof. Wim de Villiers. Foto: US

Die Universiteit Stellenbosch het bevestig dat hy 'n ondersoek na prof. Wim de Villiers, rektor en visekanselier, begin het nadat 'n klag ontvang is.

George Steyn, voorsitter van die universiteitsraad, het aangekondig dat die uitvoerende komitee van die raad 'n resolusie aanvaar het om 'n onafhanklike ondersoek te gelas.

Volgens Steyn volg die ondersoek nadat dr. Leon Schreiber, 'n US-alumnus, LP en die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch, 'n versoek in dié verband aan die raad via die registrateur gerig het.

Die bewerings wat gemaak word, is dat De Villiers op 'n onvanpaste wyse probeer het om vir regter Edwin Cameron van die Konstitusionele Hof te oortuig om die universiteit se nuwe kanselier te word terwyl Cameron die hofsaak teen die US se taalbeleid om Afrikaans prakties af te skaf, aangehoor het.

Dit volg nadat die Konstitusionele Hof op 10 Oktober 2019 eenparig in die guns van die universiteit beslis het in die saak waarin die US die aansoek van Gelyke Kanse, om die instelling te dwing om na die 2014-taalbeleid terug te keer, teengestaan het.

"Ooreenkomstig goeie beheer en bestuur en deursigtigheid, het die uitvoerende komitee se raad besluit om 'n ondersoek te begin en om die afgetrede regter Burton Fourie aan te stel om die ondersoek te onderneem," het die US in 'n verklaring gesê.

Fourie was voor sy aftrede in 2017, 'n jarelange en gerespekteerde lid van die Wes-Kaapse hooggeregshof en waarnemende lid van die appèlhof. Daar word voorsien dat 'n geskrewe verslag met die bevindings van die ondersoek by die volgende geskeduleerde vergadering van die raad op 2 Desember 2019 ter tafel gelê en oorweeg sal word.

De Villiers het die ondersoek verwelkom. "Ek herbevestig wat ek verlede week vir die media gesê het. Ek het beslis nie by die regsproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in absolute goeie trou opgetree het en dat die verkiesingsproses korrek verloop het."

Die universiteit het gesê hy sal verder oor die saak kommunikeer sodra die universiteitsraad die aanbevelings ná afloop van die ondersoek oorweeg het.

(https://maroelamedia.co.za/wp-content/uploads/2019/09/edwin_cameron_feature.jpg?x54301)

Regter Edwin Cameron is as die nuwe kanselier van die Universiteit Stellenbosch aangewys. (Foto: US)

Schreiber het aangevoer dat Cameron reeds by die aanvanklike aanbod van die kanseliersamp sy kommer daaroor uitgespreek het.

"Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en watter kant toe ook, sal my posisie in die beregting daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die nominasie aanvaar," het Cameron glo geskryf. "Eweneens sou my posisie as genomineerde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Volgens Schreiber is dit op sigself verregaande dat De Villiers vir Cameron in die eerste plek genader het om kanselier te word terwyl die US die respondent in 'n saak voor die Konstitusionele Hof was.

"Wat egter nog meer skokkend is, is dat De Villiers skynbaar aangehou het om Cameron te probeer verlei met die kanseliersamp selfs nadat die regter aanvanklik die aanbod van die hand gewys het, voordat hy dit later op De Villiers se aandrang aanvaar het."

Deel van: SA-nuus (https://maroelamedia.co.za/kategorie/nuus/sa-nuus/)

DA (https://maroelamedia.co.za/tag/da/)

Maties-taalbeleid (https://maroelamedia.co.za/tag/maties-taalbeleid/)

Universiteit Stellenbosch (https://maroelamedia.co.za/tag/universiteit-stellenbosch/)

209

Die Kwêvoël

Become a patron

Editorial Featured

DA verwelkom ondersoek na die rektor van die Universiteit Stellenbosch

November 1, 2019 kwevoel

Die Demokratiese Alliansie (DA) se Kiesafdelinghoof Stellenbosch, dr Leon Schreiber MP, sê in 'n mediaverklaring dat die DA verwelkom die aankondiging van die uitvoerende

Tabs

Latest Popular
Comments Tags

DA verwelkom ondersoek na die rektor van die Universiteit Stellenbosch
November 1, 2019

Wildtelers aanvaar volle verantwoordelikheid van wildbedryf
October 31, 2019

Pakistan: 64 Dood toe trein brand
October 31, 2019

komitee van die Universiteit Stellenbosch (US) dat 'n ondersoek gelas is na die aantygings teen die US rektor, professor Wim de Villiers.

Die ondersoek word gelei deur die afgetrede regter Burton Fourie, en hy sal na verwagting op 2 Desember 2019 sy bevindings lewer.

Die ondersoek kom nadat die DA se kiesafdelingshoof vir Stellenbosch en 'n oudstudent van die US, dr Leon Schreiber LP, 'n klag by die universiteit ingedien het oor die bewerings in die media dat De Villiers 'n persepsie van inmenging in die hofsaak geskep het om Afrikaanse onderrig prakties uit die US te verwyder .

De Villiers het na bewering voortgesette onvanpaste kontak met regter Edwin Cameron gehad terwyl die saak voor die hof was, om Cameron te oortuig om die nominasie te aanvaar om die volgende kanselier van die US te word.

Kort nadat Cameron die herhaalde aanbiedinge van De Villiers aanvaar het om kanselier te word, het hy die uitspraak geskryf wat prakties Afrikaanse onderrig aan die US uitgeskakel het.

De Villiers se optrede skep die uiters kommerwekkende indruk dat Afrikaans en substantiewe meertaligheid aan die US die slagoffers was van 'n poging deur die rektor om 'n uitspraak van die konstitusionele hof te beïnvloed.

Die DA sal die ondersoek noukeurig monitor en ons sien uit na die bevindinge. Ons is diep besorg oor die persepsie van 'n botsing van belange in hierdie geval, maar ook oor die disrespek wat teenoor Afrikaans en veeltalige tersiêre onderwys getoon word deur die rektor se beweerde gedrag.

Ons herhaal ons oproep dat geregtigheid moet geskied, dat Engels en Afrikaans primêre en volledig gelyke onderrigtale aan die US moet wees, en dat substantiewe meertaligheid by onderwysinrigtings nagestreef moet word.

Related

Plaaslike dansstudente presteer by SA Kompetisie
October 29, 2019

RiVo Dramastudente maak naam by Op Die Plankefees
October 28, 2019

Search

Search

www.pearfactor.co.za/platform/ × US gelas onafhanklike ondersoe × Nuusdag van
netwerk24.com/Nuus/Onderwys/us-ondersoek-rektor-na-beweerde-ongerymdhede-20191101

US gelas onafhanklike ondersoek na kanselierskap-kwessie

01 November 2019 11:51

Die raad van die Universiteit Stellenbosch (US) het ná 'n klag teen sy rektor en visekanselier, prof. Wim de Villiers, 'n onafhanklike ondersoek gelas.

Dit kom ná bewerings dat De Villiers by 'n hofsaak probeer inmeng het deur regter Edwin Cameron te probeer oorreed om die kanselierskap van die US te aanvaar.

Die US het in hierdie hofsaak 'n aansoek deur Gelyke Kanse teengestaan om die instelling te dwing om na sy 2014-Taalbeleid terug te keer.

Prof. Wim de Villiers, US-rektor en -visekanselier.Foto: Argief

Die konstitusionele hof het op 10 Oktober eenparig in die US se guns beslis.

De Villiers sê hy verwelkom die ondersoek. "Ek herbevestig wat ek verlede week aan die media gesê het. Ek het beslis nie by die regsproses ingemeng nie. Ek is tevrede dat ek in goedertrou opgetree het, en dat die verkiesingsproses reg verloop het."

George Steyn, voorsitter van die universiteitsraad, het Donderdag aangekondig dat die uitvoerende komitee van die raad (UKR) 'n resolusie aanvaar het om die onafhanklike ondersoek te gelas.

Dr. Leon Schreiber, 'n US-alumnus, het op 24 Oktober in 'n brief die universiteitsraad deur die registrateur versoek om die bewerings te ondersoek.

"Ooreenkomstig goeie beheer en bestuur sowel as deursigtigheid, het die komitee besluit om 'n ondersoek te begin en om afgetrede regter Burton Fourie aan te stel om die ondersoek te onderneem," lui 'n verklaring van die US.

"Voor sy aftrede in 2017 was Fourie 'n jare lange en gerespekteerde lid van die hoër hof in die Wes-Kaap en waarnemende lid van die appèlhof.

"Daar word voorsien dat 'n geskrewe verslag met die bevindings van die ondersoek op die volgende raadsvergadering op 2 Desember ter tafel gelê en oorweeg sal word," lui die verklaring.

Die universiteit sal glo verder inligting verskaf sodra die universiteitsraad die aanbevelings na die ondersoek oorweeg het.

om/Stemme/Murray-La-Vita
re to search

2 12

Meer betrek by US se herrie oor regter

Dawie Boonzaaier

Die voorsitter van Maties se universiteitsraad en nog 'n lid van die bestuur word ook betrek by die skandaal oor die rektor, prof. Wim de Villiers, se gesprekke met 'n regter van die konstitusionele hof terwyl dié hof besig was om die grondwetlikheid van die Matie-taalbeleid te oorweeg.

Die universiteit het die afgelope week bevestig dat sowel George Steyn, voorsitter van die US-raad, as prof. Stan du Plessis, uitvoerende bedryfshoof van die universiteit en 'n lid van die raad se uitvoerende komitee, "kennis gedra het" van De Villiers se gesprekke met oudregter Edwin Cameron. Die universiteit het nie geantwoord op *Rapport* se vraag of hulle ook aan die gesprekke deelgeneem het nie.

> US-raad begin 'n ondersoek na die korrespondensie tussen De Villiers en Cameron.

Dit raad se uitvoerende komitee het Donderdag besluit om 'n ondersoek te begin na die korrespondensie tussen De Villiers en Cameron, wat op 25 September as US-kanselier aangestel is. Dié ondersoek volg nadat dr. Leon Schreiber, DA-LP en voormalige lid van die US se Institusionele Forum, versoek het dat die US die bewerings ondersoek dat De Villiers onbehoorlik opgetree het deur Cameron te probeer oorreed om 'n benoeming as kanselier te aanvaar. Luidens korrespondensie wat in die openbare domein gekom het, was daar verskeie gesprekke tussen Cameron en De Villiers. Cameron was ten tyde van dié gesprekke besig om die uitspraak te skryf oor die grondwetlikheid van die taalbeleid.

Die drukgroep Gelyke Kanse het die hof gevra om die universiteit se taalbeleid, wat Engels die voertaal maak, as onkonstitusioneel te verwerp, maar het sy saak verloor.

Die jongste inligting beteken dat daar nou benewens De Villiers, vier amptenare of raadslede van die universiteit by die skandaal betrek word.

Nog 'n raadslid, adv. Jean Meiring, was ook met Cameron in verbinding.

In regskringe word dit as onbehoorlik beskou om enige kontak met 'n regter buite die hof te hê terwyl so 'n regter as voorsittende beampte optree in 'n saak waarin jy 'n party is – veral sonder die medewete van jou regspan. *Rapport* verstaan die universiteit se advokate was nie bewus van De Villiers en Cameron se e-poswisseling nie.

Die universiteit se uitvoerende komitee het die afgelope week oudregter Burton Fourie aangestel om 'n ondersoek na die aangeleentheid te lei.

'n Geskrewe verslag met die bevindings van sy ondersoek moet by die volgende raadsvergadering op 2 Desember ter tafel gelê en oorweeg word.

De Villiers het in reaksie volgehou dat hy "nie met die regsproses ingemeng (het) nie".

■ **Lees adv. Jan Heunis se weergawe op bl. 7 van *Weekliks*.**

Rapport
3 Nov 2019

Om die Bos gelei

Die optrede van die rektor van die Universiteit Stellenbosch en oudregter Edwin Cameron tydens Gelyke Kanse se hofstryd oor Afrikaans by dié universiteit het die uitspraak onherroeplik besmet, skryf Jan Heunis.

Die briefwisseling en gesprekke tussen die rektor van die Universiteit Stellenbosch (US) en die voormalige regter van die konstitusionele hof Edwin Cameron - terwyl die saak tussen Gelyke Kanse en die universiteit in die konstitusionele hof aan die gang was - het enorme implikasies vir sowel die universiteit as die regbank.

Daarom moet Donderdag se besluit van die universiteitsraad se uitvoerende komitee - om die afgetrede regter Burton Fourie aan te stel om die bewerings te ondersoek - verwelkom word. Dit is inderdaad in die openbare belang dat al die feite hieroor aan die lig kom en niks verswyg of verdoesel word nie.

Prof. Wim de Villiers het tot dusver gepoog om homself hoofsaaklik op grond van twee argumente te verontskuldig.

Die eerste is dat nadat Cameron sy aanvanklike versoek dat hy (Cameron) homself as kanselier verkiesbaar stel van die hand gewys het, daar geen verdere korrespondensie tussen die twee was nie.

Sy tweede argument is dat Gelyke Kanse toestemming verleen het dat Cameron hom as kanselier verkiesbaar mag stel.

Die eerste van hierdie verwere is onvolledig en misleidend en die tweede nie korrek nie.

Gelyke Kanse se aansoek om die universiteit se taalbeleid ongrondwetlik te verklaar is op 8 Augustus in die konstitusionele hof aangehoor. Cameron het reeds op 2 Augustus aan De Villiers geskryf dat sedert hul gesprek twee weke vantevore dit vir hom onteenseglik duidelik geword het dat hy nie die benoeming kan aanvaar nie omdat dit sy posisie as regter hopeloos sou kompromitteer. In dié e-pos spreek Cameron sy spyt uit "dat ons aangrypende ty is, is - nodeloos om te se - hoogs onreëlmatig. Die ander punt om te maak is dat Gelyke Kanse geen idee gehad het van die korrespondensie en pogings om te ontmoet nie.

Die rektor se verdere verweer, dat Gelyke Kanse ingestem het tot Cameron se kandidatuur, is eweneens problematies.

Ek het vir die eerste keer van Cameron se kandidatuur gehoor toe De Villiers my op 26 Augustus (amper drie weke nadat die saak gedien het, maar nog voordat uitspraak gelewer is) bel. Tydens dié oproep het hy my laat verstaan dat verskeie mense Cameron se kandidatuur steun en dat dit 'n uitgemaakte saak was dat Came[...] tot kanselier verkies sou word. Dit wa[...]

Rossouw, aan die universiteit se prokureur waarin Rossouw gevra het wie met Cameron in verbinding was, wat aan hom gesê is, wanneer die gesprekke plaasgevind het en wat die uitkoms daarvan was. Daarbenewens wou Rossouw weet wat, indien enigiets, die US se prokureurs van oordeel was omtrent die saak gedoen moes word. Volgens Rossouw se skrywe kon dit, byvoorbeeld, nodig gewees het vir die twee leiers van die onderskeie regspanne om 'n ontmoeting met die hoofregter en ook met Cameron aan te vra.

Die brief sluit af met die versekering dat Gelyke Kanse graag die saak sou wou oplos in ooreenstemming met wat openbare belang vereis en die vereistes van reg en regverdigheid. Die universiteit se prokureurs het nooit hierop geantwoord nie.

Ná Rossouw se skrywe het die universiteit se senior advokaat my gevra om, op Cameron se versoek, aan te dui of ons beswaar sou hê indien die regter benoem sou word as 'n kandidaat vir die kanselierskap. Ek het aan Cameron geskryf dat daar nie beswaar sou wees teen sy aanvaarding van 'n benoeming nie - en nie skeie persone genader is om 'n benoeming as kanselier van die US te aanvaar, wat hy van die hand gewys het as gevolg van die hangende litigasie en ander redes.

Hierdie pogings, skryf Cameron, het voortgeduur en, nadat die saak aangehoor is, het hy aangedui (sonder om te sê teenoor wie) dat hy sy besluit sou heroorweeg onderhewig daaraan dat Gelyke Kanse nie beswaar sou hê nie. (Let wel dat Cameron nooit persoonlik enige sodanige versoek aan Gelyke Kanse gerig het nie).

In die registrateur se brief word die partye verder uitgenooi om die korrespondensie tussen Cameron en De Villiers en tussen Cameron en adv. Jean Meiring, 'n lid van die universiteitsraad, te ondersoek en te oorweeg. Weens 'n paar redes het die Gelyke Kanse-regspan besluit om nie van die aanbod gebruik te maak nie.

Toe Cameron se uitspraak egter uiteindelik op 10 Oktober gelewer is en dit duidelik geword het dat die onderbou van die uitspraak waarin Gelyke Kanse se appèl van die hand gewys is, wesenlik gebrekkig was en aanduidend van vooroordeel kon wees, het Rossouw op 14 Oktober 'n skrywe aan die registrateur van die hof gerig waarin hy versoek is om die korrespondensie beskikbaar te maak.

Nadat hy geweier het, het die registrateur van die Universiteit Stellenbosch, op versoek van Cameron, die korrespondensie beskikbaar gestel.

Op 18 Oktober het Rossouw 'n skrywe aan hoofregter Mogoeng Mogoeng gerig waarin die verwikkelinge wat hierbo uiteengesit is, onder sy aandag gebring is. Rossouw skryf dat daar geen aanduiding is dat hy (Mogoeng) vooral oor die kwessie ingelig is nie en dat dit sekerlik getuig van onreëlmatige en ontoepaslike gedrag aan die kant van die regter wat die hof se uit-

214

pondensie tussen die twee was nie.

Sy tweede argument is dat Gelyke Kanse toestemming verleen het dat Cameron hom as kanselier verkiesbaar mag stel.

Die eerste van hierdie verwere is onvolledig en misleidend en die tweede nie korrek nie.

Gelyke Kanse se aansoek om die universiteit se taalbeleid ongrondwetlik te verklaar is op 8 Augustus in die konstitusionele hof aangehoor. Cameron het reeds op 2 Augustus aan De Villiers geskryf dat sedert hul gesprek twee weke vantevore dit vir hom onteenseglik duidelik geword het dat hy nie die benoeming kan aanvaar nie omdat dit sy posisie as regter hopeloos sou kompromitteer. In dié e-pos spreek Cameron sy spyt uit "dat ons aangrypende bespreking van die identiteits- en ander *issues* wat op die kanselierskap betrekking het op hierdie bot wyse moet eindig, maar ek sien nie enige realistiese wyse waarop ons die gesprek kan voortsit nie".

Die blote feit dat so 'n gesprek tussen De Villiers, as eerste respondent in die hangende hofsaak, en een van die voorsittende regters gevoer is, is hoogs onreëlmatig.

De Villiers antwoord agt dae later om te sê dat hy teleurgesteld is oor Cameron se besluit, maar dat hy sy standpunt verstaan. Op 30 Augustus skryf Cameron weer aan De Villiers dat "in die lig van die positiewe verwikkelinge" (dit wil sê die "toestemming" deur Gelyke Kanse) hy wel beskikbaar was vir die benoeming.

Uit die verdere korrespondensie blyk dit dat daar ook 'n persoonlike ontmoeting (daar is selfs sprake van 'n ete) tussen die regter en die rektor was. Om persoonlik met 'n regter te ontmoet terwyl hy besig is om 'n uitspraak te skryf waartoe jy 'n party is, is – nodeloos om te sê – hoogs onreëlmatig. Die ander punt om te maak is dat Gelyke Kanse geen idee gehad het van die korrespondensie en pogings om te ontmoet nie.

Die rektor se verdere verweer, dat Gelyke Kanse ingestem het tot Cameron se kandidatuur, is eweneens problematies.

Ek het vir die eerste keer van Cameron se kandidatuur gehoor toe De Villiers my op 26 Augustus (amper drie weke nadat die saak gedien het, maar nog voordat uitspraak gelewer is) bel. Tydens dié oproep het hy my laat verstaan dat verskeie mense Cameron se kandidatuur steun en dat dit 'n uitgemaakte saak was dat Cameron tot kanselier verkies sou word. Dit was ook my indruk dat hy verwag het dat ek my invloed moet gebruik om Christo van der Rheede, wat deur my en ander lede van die US-konvokasie as 'n kandidaat benoem is, se kandidatuur terug te trek. In dié gesprek het De Villiers ook vir die eerste keer verwys na gesprekke tussen hom en die regter wat my genoop het om te vra wanneer dié gesprekke plaasgevind het. Sy antwoord: " 'n Hele paar keer gedurende die afgelope twee weke."

Dit was so 'n beduidende erkentenis dat ek dieselfde oggend nog die feit aan die leier van die universiteit se regspan oorgedra het. Nodeloos om te sê, het ek ook nie Van der Rheede versoek om sy kandidatuur terug te trek nie.

My gesprek met die universiteit se advokaat is 'n dag later opgevolg met 'n brief van Gelyke Kanse se prokureur, Danie Rossouw, waarin hy onder meer sê dat hy deur ver-... voorbeeld, nodig gewees het vir dié twee leiers van die onderskeie regspanne om 'n ontmoeting met die hoofregter en ook met Cameron aan te vra.

Die brief sluit af met die versekering dat Gelyke Kanse graag die saak sou wou oplos in ooreenstemming met wat openbare belang vereis en die vereistes van reg en regverdigheid. Die universiteit se prokureurs het nooit hierop geantwoord nie.

Ná Rossouw se skrywe het die universiteit se senior advokaat my gevra om, op Cameron se versoek, aan te dui of ons beswaar sou hê indien die regter benoem sou word as 'n kandidaat vir die kanselierskap. Ek het aan Cameron geskryf dat daar nie beswaar sou wees teen sy aanvaarding van 'n benoeming nie – en nie dat daar toestemming of goedkeuring verleen word nie, soos wat De Villiers nou voorgee nie. Die tweede paragraaf van daardie skrywe sê presies wat Gelyke Kanse se siening omtrent die saak was.

Vry vertaal lees dit soos volg: "Soos dit is, het 'n aantal alumni wat self verbintenisse met Gelyke Kanse het, dit oorweeg om u te benoem as 'n kandidaat, maar daarteen besluit omdat ons tot die gevolgtrekking gekom het dat dit nie toepaslik sou wees om u in hierdie verband te nader nie in die lig van die feit dat u 'n lid is van die hof wat Gelyke Kanse, aan die een kant, en die universiteit, aan die ander kant, se saak moet bereg."

Die rektor se verweer is problematies.

Op 2 September – meer as 'n maand voordat die Konstitusionele Hof sy uitspraak sou lewer – skryf die registrateur van die konstitusionele hof, in opdrag van Cameron, aan die partye se prokureurs waarin hy onder meer sê dat hy deur ver-... was en aanduidend van vooroordeel kon wees, het Rossouw op 14 Oktober 'n skrywe aan die registrateur van die hof gerig waarin hy versoek is om die korrespondensie beskikbaar te maak.

Nadat hy geweier het, het die registrateur van die Universiteit Stellenbosch, op versoek van Cameron, die korrespondensie beskikbaar gestel.

Op 18 Oktober het Rossouw 'n skrywe aan hoofregter Mogoeng Mogoeng gerig waarin die verwikkelinge wat hierbo uiteengesit is, onder sy aandag gebring is. Rossouw skryf dat daar geen aanduiding is dat hy (Mogoeng) vooraf oor die kwessie ingelig is nie en dat dit sekerlik getuig van onreëlmatige en ontoepaslike gedrag aan die kant van die regter wat die hof se uitspraak in die Gelyke Kanse-saak gelewer het – om nie van die rektor, 'n litigant, te praat nie. Rossouw sluit af deur te sê dat sy kliënt dankbaar sal wees om 'n aanduiding te kry van wat die hoofregter beplan om daaromtrent te doen. Mogoeng het tot op datum nog nie gereageer op dié brief nie, hoewel 'n woordvoerder van die hof verontskuldigend gereageer het op medianavrae.

Soos Rossouw dit egter aan Mogoeng duidelik gemaak het, behoort dit duidelik te wees dat die optrede van die betrokke partye die uitslag van die saak onherroeplik besmet het.

Al wat nou oorbly is vir die universiteit se eie ondersoek om te bepaal tot hoe 'n mate De Villiers se optrede oneties en onreëlmatig was en of hy onder omstandighede kan voortgaan om die universiteit as rektor te dien.

■ Adv. Jan Heunis SC is president van die US-konvokasie en leier van Gelyke Kanse se regspan.

Publication: Beeld,Daily (KommentaarenOntleding)
Publication Date: 04 Nov 2019
Page: 8

AVE: 29425.09
Circulation: 35934
Part: 1 of 1

215

Matie-kanselier: Hier kom 'n ding

Standpunt
Barnard Beukman

Die hoogs vreemde omstredenheid wat rondom die Universiteit van Stellenbosch (US) se kanselierskap ontstaan het, is wel iets waaroor die spreekwoordelike horlosie teruggedraai kan word. En daarvoor rus die onus vierkantig by oudregter Edwin Cameron.

Hy kan met volle behoud van sy waardigheid en integriteit bloot staan by die oorspronklike gesonde oordeel wat hy aan die dag gelê het.

Hy het op 2 Augustus in 'n brief aan US-rektor Wim de Villiers verwys na die belangebotsing van sy betrokkenheid by die konstitusionele hof se uitspraak oor die universiteit se taalbeleid en om as kanselier beskikbaar te wees.

Toe het hy die benoeming van die hand gewys, want: "Ek sit juis omring van die dokumentasie in die saak wat ons volgende week aanhoor, en watter kant toe ook, sal my posisie in die beregtiging daarvan hopeloos gekompromitteer word sou ek die benoeming aanvaar. Eweneens sou my posisie as benoemde waarskynlik onder billike bevraagtekening kom terwyl die saak nog hangende is."

Hy was toe reg en dit is nog steeds reg en hy behoort hom nou daardeur te laat lei.

Die rede waarom die situasie hierbo as "hoogs vreemd" beskryf word:

■ Die vae redes wat Cameron in latere korrespondensie aanvoer waarom hy weer beskikbaar is, is onoortuigend en sonder enige geldige rede wat die kanselierskap dien. Korrespondensie waarin hy "omgepraat" word, laat ook heelwat vrae. As hy wil voortgaan met die kanselierskap, sal hy sy posisie met die volledige aanloop moet openbaar. Daarvan gaan hy uiteindelik nie wegkom nie.

■ Koerante het gewoonlik 'n ooraanbod aan mense wat verskillende menings wil stel. Hoewel heelwat artikels aangebied is – waarvan ons een gebruik het – wat aanvoer hier is botsende belange, is daar skynbaar niemand wat 'n artikel wil aanbied met 'n alternatiewe standpunt nie. Waarom nou so laag lê? (Terloops, die aanbod staan steeds.)

■ Die US-raad se besluit om ondersoek in te stel of De Villiers enige oortreding begaan het. Hy was tog nie die enigste rolspeler nie en wat van die kanselier se besluit om homself uiteindelik wel beskikbaar te stel? En ander rolspelers wat raadslede insluit?

En wat van die regs- en etiese vraag op die tafel: is hier 'n onuithoudbare belangebotsing of nie?

Hopelik is dit 'n ware onafhanklike ondersoek met integriteit waarop nie enige beperkings oor die ter saaklike kwessies is nie. En nie bloot 'n bak water om soos Pontius Pilatus in hande te was nie.

■ Die poging van De Villiers en die US om hulle op 'n "groenlig" van die organisasie Gelyke Kanse te beroep, dat Cameron maar kon beskikbaar wees as kanselier. Die inderdaad gekwalifiseerde ja-woord van die organisasie is 'n swak kaart om te speel aangesien hulle nie ten tyde van die versoek vir die groenlig ingelig is Cameron is die skrywer van die uitspraak nie.

('n Uitspraak wat terloops ook nou in die gedrang kan wees.)

Dit lyk asof die gesamentlike bewind van George Steyn, US-raadsvoorsitter, en De Villiers in 'n ongemaklike hoek gedruk is. Soos outydse Sondagkoerantplakkate graag uitbasuin het: "Hier kom 'n ding!"

Is Cameron 'n geskikte persoon vir die kanselierskap? By uitstek. Is daar 'n kans dat De Villiers vir hom gesê het: "Skryf jou uitspraak reg, dan kry jy 'n kanselierskap?" Hoogs, hoogs onwaarskynlik.

Gaan dit oor die taalbeleid? Dit sou kleinlik wees.

Dit gaan oor wat reg is, waaroor die "nuwe" US juis so hoog opgee.

■ **Beukman is redakteur van *Beeld*.**

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Cape Times (Main)
Publication Date: 04 Nov 2019
Page: 4

AVE: 28680.32
Circulation: 29673
Part: 1 of 1

216

■ POLICY

Maties rector, VC De Villiers probed

Retired judge to head the investigation

DOMINIC ADRIAANSE
dominic.adriaanse@inl.co.za

RETIRED appeals Judge Burton Fourie has been appointed to head an investigation into allegations that Stellenbosch University's rector and vice-chancellor, Prof Wim de Villiers, attempted to interfere in a court case by offering Constitutional Court Justice Edwin Cameron the chancellor position.

Cameron was involved in hearing an appeal regarding the university's language policy earlier this year.

The apex court ended up dismissing the appeal by Gelyke Kanse against a Western Cape High Court's refusal to set aside the 2016 language policy.

The policy, in effect, saw teaching at the university conducted in English.

The university's executive committee of council last week appointed Fourie to conduct the investigation into the allegation that De Villiers attempted to "improperly influence" Justice Cameron by offering him the position of university chancellor.

De Villiers has denied interfering with the legal process.

According to the university, the request for the probe came from alumnus Dr Leon Schreiber, who wrote to the institution on October 24.

"In terms of transparency, the executive committee of council decided to launch an investigation and appoint retired Judge Burton Fourie to conduct the investigation.

"Before his retirement in 2017, he was a long-standing and respected member of the Western Cape High Court and acting member of the Supreme Court of Appeal.

"It is envisaged that a written report with the findings of the investigation will be tabled and considered at the next scheduled council meeting on December 2," said the university.

De Villiers said he welcomed the investigation.

> "I reaffirm what I said: I did not interfere with the legal process
>
> Prof Wim de Villiers
> STELLENBOSCH UNIVERSITY RECTOR

"I reaffirm what I said to the media: I did not interfere with the legal process. I am satisfied that I acted in good faith and that the nomination and election followed due process," he said.

Schreiber, who is a DA constituency head, said he wrote to the university registrar and the judicial services committee. This comes after the publication of an Afrikaans newspaper article that contained the allegation against De Villiers, he said.

The university labelled the article "innuendo", citing that no individual had the power to "offer" anyone the chancellorship.

Justice Cameron had indicated that he would only make himself available if Afrikaans lobby group Gelyke Kanse was comfortable with it, said the university.

In a statement on Friday, it said: "Gelyke Kanse is pleased to note Stellenbosch University's decision at a special meeting of the executive committee, according to which Fourie was appointed to investigate alleged irregular, unethical and possibly unlawful interference in the recent 2016 Language Policy litigation.

"In this regard, Gelyke Kanse has instructed our legal team to make itself available to testify before the commission and to make documents (including correspondence between the legal teams and the Chief Justice) available to the commission."

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Cape Argus Early (Main)
Publication Date: 04 Nov 2019
Page: 1

AVE: 18095.62
Circulation: 27662
Part: 1 of 2

21

COUNCIL DECISION

Maties rector probed for 'bid to influence Concourt case'

SISONKE MLAMLA
sisonke.mlamla@inl.co.za

STELLENBOSCH University rector and vice-chancellor Professor Wim de Villiers is to be investigated for his alleged improper influencing of retired Constitutional Court Justice Edwin Cameron by offering him the position of university chancellor.

George Steyn, chairperson of the Stellenbosch University (SU) Council, announced on Thursday evening that the Executive Committee of Council adopted a resolution to appoint retired Judge Burton Fourie to conduct an independent investigation following a complaint against De Villiers.

This comes after the Constitutional Court, on October 10, unanimously found in favour of SU, which opposed an application by Gelyke Kanse, a lobby group that wanted SU to reinstate Afrikaans as a parallel medium of instruction, to compel the institution to return to its 2014 Language Policy.

In a letter to the institution on October 24, DA constituency head in Stellenbosch Leon Schreiber, also an alumnus of the university, requested council, via the registrar, to launch an investigation based on allegations that De Villiers had attempted to interfere in the court case by trying to convince

To page 2

Wim de Villiers

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Publication: Cape Argus Early (Main)
Publication Date: 04 Nov 2019
Page: 2

AVE: 28030.46
Circulation: 27662
Part: 2 of 2

INVESTIGATION

I acted in good faith – rector

From page 1

Justice Cameron to accept the office of chancellor.

Steyn said in terms of good governance and transparency, the council decided to launch an investigation and appoint Fourie to conduct the probe.

"Before his retirement in 2017, (Judge) Fourie was a long-standing and respected member of the Western Cape High Court and acting member of the Supreme Court of Appeal.

"It is envisaged that a written report with the findings of the investigation will be tabled and considered at the next scheduled Council meeting on December 2," Steyn said.

Schreiber welcomed the announcement and said the DA would closely monitor the investigation, "and we look forward to its findings".

"We are deeply concerned about the perception of a conflict of interest in this case, but also about the disrespect shown towards Afrikaans and multilingual tertiary education by the rector's alleged conduct".

"We reiterate our call that justice must be seen to be done in this case, that English and Afrikaans should be primary and fully equal languages of instruction at SU, and that substantive multilingualism should be pursued at educational institutions," Schreiber said.

He added that shortly after Justice Cameron accepted De Villiers's repeated offers to become chancellor, he authored the judgment with regard to the use of Afrikaans at SU.

"De Villiers's conduct creates the extremely worrying perception that Afrikaans and substantive multilingualism at SU were the victims of an attempt by the rector to improperly influence a Justice of the Constitutional Court," he said.

In response to the decision, De Villiers welcomed the investigation announced by the council.

"I reaffirm what I said to the media last week. I did not interfere with the legal process.

"I am satisfied that I acted in good faith, and that the nomination and election followed due process," De Villiers said.

Advocate Jan Heunis, president of SU's convocation, said two important things needed to be noted in the matter: "First, the image of the university must be protected, and the second one is that the administration of justice in South Africa has to be equally protected as well."

Gelyke Kanse expressed satisfaction with the council's decision: "In accordance with which Judge Fourie was appointed to (investigate) allegations of irregular, immoral and possibly fraudulent interference in the recent litigation about the university's 2016 language policy by De Villiers."

Gelyke Kanse said it had instructed its legal team to make themselves available to testify before the commission and submit documents (including correspondence between the legal team and the chief justice) to the commission.

SU spokesperson Susan van der Merwe said the university would communicate further on the matter when the council had considered the recommendations that would follow the investigation.

This article is copyright protected and licensed under agreement with DALRO. Redistribution, modification, re-sale of this is not allowed without prior written consent of the original author of the works.

Podcasts

https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191011/2138796-0~154B9CF.html
https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191028/2184007-0~1556A7B.html
https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191028/2184880-0~1556DE4.html
https://storage.googleapis.com/clientclipsr/20191030/2191405-0~1558763.html